NATIONAL LIBRARY
AUG 28 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

192/A/20/4+

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, AUGUST 23, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

58. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 23. AUGUSTS 19. GADS

Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk reizi nedēļā.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada: tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Jaunie darbības plāni

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS VALDES SĒDE NUJORKĀ

Amerikas latviešu apvienības 9. augusta valdes sēde Nujorkā darba kārta sākās ar biroju vadītāju ziņojumiem. Informācijas biroja vadītājs I. Spilners vēlējās sava biroja darbību sadalīt 7 nozarēs, kam valde piekrita. Jaunajā biroja uzbūvē paredzēta Latvijas nodaļa, kuŗa pētīs apstākļus okupētajā Latvijā; ASV nozare rūpēsies par dažādiem iesniegumiem valdībai un amerikāņu sabiedriskajiem un politiskajiem darbiniekiem, bet starptautiskā nozare nodarbosies ar jautājumiem, kas skar Apvienotās nācijas un citu valstu pārstāvjus. Radioraidījumu nozare savukārt rūpēsies par raidījumiem uz Latviju, kā arī par vietējiem raidījumiem latviešu un angļu valodā. Publikāciju nozares uzdevumos ietilpst informācijas biļetena un skaņu lenšu sagatavošana, arī vēstuļu akcijas. Informācijas izmaiņas nozare izveidos informācijas darbinieku tīklu ASV un kārtos informācijas apmaiņu ar citām valstīm un baltiešu organizācijām, bet stratēģijas nozare izvērtēs informācijas biroja darbību un uzsvērs nozīmīgākos projektus. Šīs nozares domātas tikai kā padomdošanas iestādījumi.

Analizējot šo paredzēto nozaŗu darbību, valdes pr-sēdis P. Lejiņš norādīja, ka darba veikšana un runāšana ir divas dažādas lietas. Informācijas biroja darbinieki darbu veikšanā var piedalīties, var ziņot avīzēs par saviem veikumiem vai nākotnes nodomiem, bet ALAs vārdā var runāt tikai valde vai prezidijs.

Attieksmē uz radioraidījumu nozares darbību I. Spilners norādīja, ka nepieciešami labi raidījumi uz Latviju, dodot ne tikai politiska rakstura norādījumus šo raidījumu sagatavotājiem, bet arī pašiem sagatavojot raidījumus pēc dotajām vadlīnijām. Kā labu piemēru viņš minēja Bostonas iknedēļas raidījumus, ieteicot par radioraidījumu nozares vadītāju S. Lambergu, kas beidzis radio un televīzijas skolu. Nozari neiesaistīs financiālajā vai administrātīvajā darbā, bet tās uzdevums būs koordinēt darbu un sniegt padomus.

Apspiesto tautu nedēļas akcija V. Korsta vadībā bijusi sekmīga. Par ALAs piešķirtajiem 300 dol. 4000 eksemplāros iespiestas informācijas lapas, kuŗas izsūtīs tautiešiem. Domas dalījās par ASV prezidenta šāgada Apspiesto tautu nedēļas proklamācijas tekstu, kuŗu valdes locekļi vērtēja dažādi. Informācijas darbinieku sanāksme paredzēta 18. oktobrī Pitsburgā, kur analizēs stāvokli Latvijā un pārrunās ārējās un iekšējās informācijas jautājumus.

Plašākas pārrunas izraisīja iespējamā latviešu valodas radioraidījumu atjaunošana no Madrides raidītāja. Igaunijas konsuls Jāksons ALAs valdes priekšsēdim ar vēstuli apstiprinājis, ka baltiešu raidījumus Madridē varētu atjaunot septembrī uz kādreizējiem noteikumiem. Tā katrai baltiešu tautai būtu 15 minūšu ilgs raidījums dienā ar atkārtojumu; latviešu raidījums notiktu no plkst. 7.15 — 7.30 vakarā. Igauņu pārstāvis Rauds no Spānijas ziņojis, ka raidījumus varētu atsākt 15. septembrī, bet nav nekādu speciālu instrukciju par tiem. Madrides latviešu valodas raidījumu kādreizējais vadītājs A. Strautmanis ieteica izveidot redakcijas kollēģiju ASV, kuŗa sastāditu programmas, jo attieksmē uz raidījumu saturu vienmēr bijušas grūtības. Še labi noderētu informācijas biroja jaunā radioraidījumu nozare. Sēdes dalībnieku ieskats bija, ka nedrīkst atstāt neizmantotu šo raidījumu atjaunošanas izdevību. Daudz laikā aizņēma skaidrošana, no kuŗa fonda ALAs valde varētu pārskaitīt līdzekļus raidījumu uzsākšanai, vienojoties tos ņemt no dažiem Latvijas jubilejas fondiem. Valde uzticēja priekšsēdim un informācijas biroja vadītājam laikā starp sēdēm kārtot Madrides raidījumu organizēšanu, meklējot piemērotas personas to vadīšanai.

A. Ritums ziņoja par sarunām ar Atlantic Films vadītāju A. Jeksti par dziesmu svētku filmas izveidošanu. Valde vienojās, ka filma sagatavojama latviešu valodā, kā līgumā paredzēts, un tā būs dokumentārfilma par pagājušā gada ASV latviešu 5. dziesmu svētkiem Klīvlendā. Filmai vajadzētu būt gatavai apmēram divus mēnešus pēc ALAs galīgās vienošanās ar A. Jeksti, pēc iespējas uz 18. novembri.

Valde vienprātīgi atzina, ka šogad nav iedzīvināms ALAs pādomnieku iestādījums, par kuŗu jau informēts mūsu laikraksta iepriekšējā numurā.

Ar 17. jūliju latvieši pārņēmuši prezidēšanu Apvienotajā baltiešu amerikāņu komitejā, kuŗas uzdevumā P. Lejiņš izstrādājis uzmetumu Molotova-Ribentropa pakta atgādināšanai, jo 23. jūlijā apritēja 30 gadi kopš tā parakstīšanas. Šo atgādinājumu izsūtīs visām ārvalstu sūtniecībām Vašingtonā, ASV kongresa locekļiem un Apvienotajām nācijām. Katra baltiešu tautību grupa segs trešo daļu no izdevumiem.

„Mazputniņa" redaktors Dr. V. Streips iecerējis izdot informācijas izdevumu bērniem par Baltijas valstīm angļu valodā, paredzot to izdalīt amerikāņu un citu tautu skolām. Katra no baltiešu tautām izraudzīs pārstāvi kopīgas redakcijas izveidošanai.

Latvijas sūtniecības Vašingtonā padomnieks Dr. A. Dinbergs ar dzīvesbiedri kā ASV valdības viesis 13. augustā Losandželosā reprezentēs Latviju (ziņojuma publicēšanas brīdī tas jau būs noticis fakts) Apollo-XI astronautu godināšanas pusdienās.

Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres atzīmēšanas plāna ietvaros ALAs sporta birojs izdos Latvijas sporta vēsturi par laiku no 1918. —1940. gadam, kuŗu sarakstījis Vilis Cika. To iespiedīs apgāds Grāmatu Draugs. Šim izdevumam ALA paredzējusi 4000 dol.

ALAs kultūras daļas prezidijā par priekšsēža vietniekiem apstiprināja V. Melngaili un U. Gravu, bet par locekli A. Liepkalnu un sekretāri A. Ciruli. Kultūras daļu vada J. Blumbergs, kas norādīja, ka „Kultūras biļetens" nav iznācis jau divus gadus, bet pastāv vajadzība pēc labāka un pilnīgāka žurnāla. Tādēļ paredzēts izdot īpašu ALAs žurnālu, kuŗam nosaukums vēl nav izraudzīts, bet par tā redaktoru valde jau apspriņāja A. Ciruli. Žurnālā paredzētas 7 nodaļas: Brīvās pasaules latviešu apvienībai, kultūrai, izglītībai, bērniem, sportam, informācijai un aprūpei. Šo žurnālu paredzēts 60 lpp. apmērā izdot trīsreiz gadā. Katra nummura izmaksa lēsta uz 1500 dol., bet iespējamais abonentu skaits uz 2000. V. Kārkls apšaubīja šāda žurnāla vajadzību, jo: „Vai tauta gribēs par naudu pirkt un lasīt to, ko ALAs biroji darījuši?" A. Ritums ierosināja par žurnāla jautājumu balsot un ieteica laut cilvēkiem strādāt. Ar 6 balsīm, divām atturoties, valde principā izšķīrās par žurnāla izdošanu, kaut agrāk „Kultūras biļetena" izdošana izmaksāja ap 600 dol. par numuru, bet neviens no izdotajiem numuriem nav sedzies ar abonēšanas maksām, tā ka ALAi vienmēr nācies piemaksāt.

J. Blumbergs ierosināja Latvijas universitātes 50. gadadienu 28. septembrī nosaukt par latviešu Alma Mater dienu, bet priekšlikumu ar 5 balsīm, par to balsojot trim un atturoties vienam valdes loceklim, noraidīja, atzīstot, ka tā ir Latvijas universitātes gadadiena.

Tā sauktās Nopelnu stipendijas pārbaudījumu rezultātus vēl izvērtē, bet sacensību uzvarētājus publicēs presē. Par izglītības biroja vicepriekšsēdi valde apstiprināja

(Nobeigums 5. lpp.)

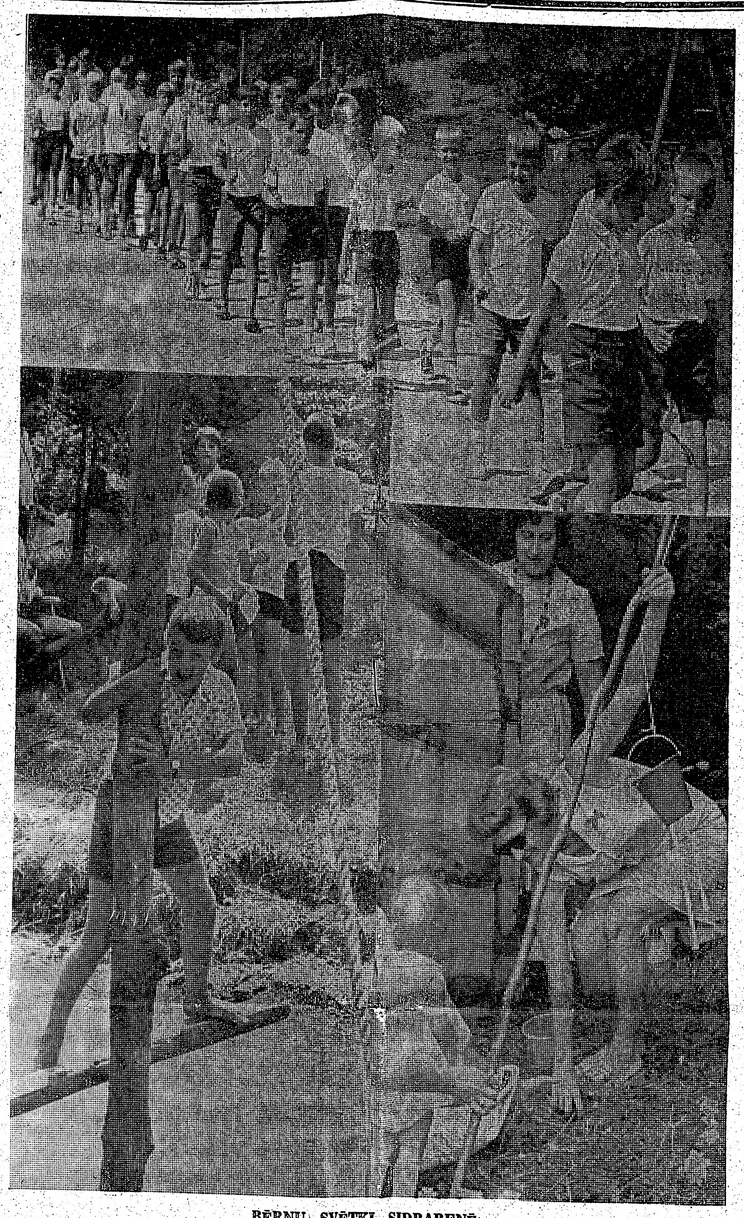

BĒRNU SVĒTKI SIDRABENĒ

Augšā: Ap 100 nometnes bērnu parādes gājienā soļo gaŗām skatītāju soliem; ja pieskaita bērnus, kas bija ieradušies svētkos, lai 16 stendos rādītu savu veiklību un zināšanas, tad bērnu svētku tiešo dalībnieku skaitu varēja vērtēt tuvu pie 200. — Apakšā pa kreisi: Skautu un gaidu novietnē pāri upei ar „pērtiķu tiltu" ceļas torontietis T. Saipens. — Apakšā pa labi: Laimes akā, kur nekādu zināšanu neprasīja, B. Veinberga (vidū) un A. Strazdiņa (aizmugurē) pasniedz laimestu jaunākajai svētku dalībniecei — tikai pusotru gadu vecajai Andrai Smitai.

Foto: J. Ligers

Rakstnieki čekas kalpībā

ALRONA RŪSAS SPECIĀLRAKSTS „LATVIJA AMERIKA"

Par okupētās Latvijas apciemojumiem jau daudz runāts. Daugavas Vanagu organizācije savā laikā bez laipošanas pateikusi savu nostāju šai jautājumā. Ja mēs sevi uzskatām par politiskiem bēgļiem un neatzīstam Pad. savienības mūsu tēvzemes varmācīgo okupāciju, tad šis mūsu lielākās organizācijas noteiktā neapstrīdamā deklarācija nav diskutējama.

Politisko bēgļu dzimtenes apmeklēšanas jautājumā — vienalga, vai tie notiek sentimentālu, personīgu iemeslu dēļ, tuvu piederīgo satikšanai vai kopīgā ekskursijā, vai arī pieņemot padomju iestāžu ielūgumu, kuŗa rezultātā okupācijas iestādes sedz ceļa izdevumus un gādā par „dārgā tautieša" apsveikšanu, ēdināšanu un dzirdīšanu — dažas bēgļu patvēruma valstis ieņēmušas zīmīgu nostāju. Tā, piemēram, Šveice šādiem „tūrisčiem" dzimtenes apmeklētāju uzņemšanu, pēc čekas instrukcijām veido arī „kultūras apmaiņas" teātri ar savos tīklos ievilinātajiem brīvās pasaules latviešu rakstniekiem, dzejniekiem un zinātniekiem.

Jājautā, vai tie nedaudzie, šoreiz vārdā nesauktie gara darbinieki, kuŗu talantu mēs esam apbrīnojuši un, pērkot viņu sarakstītās grāmatas, esam viņus arī materiāli atbalstījuši, tikai visvientiesīgākās mušiņas, tās, kas nespēj saskatīt mušpapīra izlicēja īstos nodomus.

Daudz nožēlojamāka ir parādība, ka, lai kādi attaisnojumi arī jādzird, mušpapīram par upuri krīt tie, kuŗiem piekritusi sava loma mūsu latviskās kultūras saglabāšanā trimdā — mūsu gara darbinieki. Tieši pēdējā laikā latviešu sabiedrībā jau notikuši šādi negaidīti kultūras darbinieku izlēcieni, un nav izslēgts, ka tādi var atkārtoties arī nākotnē. Jau tagad ir ziņas, ka „noskatīties dažas teātŗa izrādes" uz Latviju gatavojas braukt pērnā gada Tautas balvas laureāts Mārtiņš Zīverts.

Atgādināsim, ka tā dēvētā okupantu radītā Komitēja sakaru uzturēšanai ar tautiešiem ārzemēs patiesībā ir tikai čekas izveidots iestādījums, šī komiteja gādā par „viesmīlīgu" dzimtenes apmeklētāju uzņemšanu, pēc čekas instrukcijām veido arī „kultūras apmaiņas" teātri ar savos tīklos ievilinātajiem brīvās pasaules latviešu rakstniekiem, dzejniekiem un zinātniekiem.

Jājautā, vai tie nedaudzie, šoreiz vārdā nesauktie gara darbinieki, kuŗu talantu mēs esam apbrīnojuši un, pērkot viņu sarakstītās grāmatas, esam viņus arī materiāli atbalstījuši, tikai savas naivitātes vai politiskās muļķības dēļ vien, varbūt pašiem neapzinoties, krituši par upuri okupantu propagandas mašinērijas aparātam. Šie latviešu „tūristi", droši vien, apstrīdēs šo iespējamību, bet tiem būs grūti apstrīdēt kāda ievērojama padomju rakstnieka atklāto valodu par gara darbinieku faktisko stāvokli Pad. savienībā.

Nule CBB raidītājā runāja līdz šim tik populārais padomju rakstnieks Anatolijs Kuzņecovs, kas, kā jau ziņots, izšķīries no Anglijas vairs neatgriezties Pad. savienībā. Kuzņecova autoritāti nemazina fakts, ka viņš tagad pārnācis uz Rietumiem. Padomju lielajā enciklopēdijā par Kuzņecovu rakstīts: „Viņš ir izcili godīgs tagadējās padomju jaunatnes pārstāvis, īsts jaunā padomju pilsoņa iemiesojums..." Lai runā tagad pats Anatolijs Kuzņecovs:

„Padomju sistēmu pie varas Krievijā notur tikai ārkārtīgi spēcīgi izveidots apspiešanas aparāts. Dažādos laikos šis terrora iestādījums darbojies zem čekas, GPU, NKVD, MGB un pēdējā laikā zem KGB izkārtnes, citiem vārdiem — tā ir slepenā

(Nobeigums 6. lpp.)

SĀKOT AR 15. SEPTEMBRI, „LATVIJA AMERIKĀ" ATKAL IZNĀKS DIVREIZ NEDĒĻĀ

Argods Vītenis

Skaisti vārdi...

Kā katru gadu, arī šogad Apspiesto tautu nedēļas proklamācija un sarikojumi atbalsojās ASV kongresā, kas jau kļuvis par tradiciju, jo kā senātori, tā tautas vietnieku nama locekļi ir apdāvināti runātāji un katrā piemērotā gadījumā izmanto izdevību pateikt dedzīgus un skaistus vārdus, it sevišķi, ja ir izredzes, ka tos citēs arī prese, jo politiķim populāritāte sabiedrībā ir tikpat nepieciešama kā filmu zvaigznēm karjēras saglabāšanai. Nav šaubu, ka daži runātāji sacīto teica arī pārliecības dēļ, kaut labi apzinājās, ka skaisti vārdi ir tikai tukša skaņa, kas izplēnē gaisā kā ugunskura dzirkstele, ja nesekо attiecīgi darbi, bet tāpat nav šaubu, ka arī viņi domāja par savas popularitātes vairošanu, kuŗa tik nepieciešama, lai nākošajās vēlēšanās nepietrūktu balsu atkārtotai iekļūšanai senātā vai tautas vietnieku namā. Tā arī šogad Apspiesto tautu nedēļas atbalsīs runāja 6 senātori un 53 tautas vietnieku nama locekļi, norādot uz apmēram 100 milj. cilvēku likteni komūnisma jūgā Viduseiropā un Austrumeiropā.

Republikāņu Nebraskas senātors R. Hruska apmierinājās ar uzsvērtu atzinumu, ka līdzšinējās ASV vēstures sniegtās mācības par brīvības lielo nozīmi cilvēces dzīvē uzliek katram par pienākumu nepamest tos, kas savu brīvību zaudējuši. Tātad — šāds pienākums ir arī ASV senātoriem. Tādēļ jānožēlo, ka R. Hruska nenorādīja, ko ASV senāts dara šī pienākuma īstenošanā, ja ar otra pasaules kaŗa bēgļu uzņemšanu un apspiesto tautu likteņa atgādināšanu vien ir par maz, it sevišķi vēl, ja ievēro, ka tieši ASV senāts tik ļoti vēlas saprašanos ar daudzu tautu apspiedēju Pad. savienību. Jāšaubās, vai ar šādiem centieniem ir pildīts pienākums nepamest tos, kas savu brīvību zaudējuši. Vai ir pamats brīnīties, ka apspiestās tautas jau jūtas pamestas, ja par to likteni gan parunā piemērotos gadījumos, bet nekā nedara brīvības atdošanas labā, kaut vai sarunās ar Pad. savienību šo jautājumu uzņemot darba sekā? Bet nē — no šī jautājuma vairās kā no nāves, jo ir skaidrs, ka, par to runājot, nekāda saprašanās ar Pad. savienību neiznāks. Par brīvību zaudējušo nepamešanu neliecina arī fakts, ka ASV joprojām stingri ievēro iespaida joslu sadalījumu, kuŗu savā laikā izkārtoja Rūzvelts ar Staļinu, nevienam senātoram nepacelot balsi, ka taisnības un brīvības principu labā būtu pienācis laiks šo nelaimīgo „līgumu" revidēt.

Prezidents Niksons savā šāgada Apspiesto tautu nedēļas proklamācijā iedrošinājās konstatēt, ka 10 gados starptautiskajos notikumos norisinājušās daudzas pārmaiņas, bet viena lieta, kas nav mainījusies, ir vēlēšanās pēc neatkarības Austrumeiropā. Tomēr šī iedrošināšanās ir tik uzmanīgi formulēta, īsti diplomātiski, ka teksta lasītājs to var tulkot pēc vēlēšanās: tas var būt tikai konstatējums, ka Austrumeiropas tautās joprojām pastāv vēlēšanās pēc neatkarības, bet, ja kāds tā vēlas saprast, tas var būt arī norādījums, ka Austrumeiropas tautu jautājums ir vēl nenokārtots jautājums, kas prasa atrisinājumu. Tomēr mums jābūt pateicīgiem par šo pašu mazo iedrošināšanos, it sevišķi tādēļ, ka iepriekšējais prezidents Džonsons nespēja iedrīkstēties pat to. Nešauboties, ka Niksona simpatijas piederr apspiestajām tautām, mums tomēr jāsaprot, ka ASV prezidents, pašreiz tik ļoti tiecoties pēc sarunām un saprašanās ar Pad. savienību, nedrīkst atļauties vairāk, ja vēlas mērķi sasniegt. Lai cik sāpīgi, mums jāapzinās, ka katram pašam āda ir tā mīļākā, ka otra labā mos, bet par to neviens vairs nerunā, it kā šādas vienprātīgi pieņemtas rezolūcijas nekad nebūtu bijis.

Tautas vietnieku namā drosmīgus vārdus teica arī Ilinojas demokratu deputāts C. Pucinskis: „Ideja turēt vergu jūgā veselas tautas un veselas valstis aiz klusuma un netaisnības aizkara pieder cilvēces pagātnes tumšajiem laikmetiem, bet tai nav vietas šai laikā, kuŗu iezīmē pētījumi, atklājumi un visas pasaules prieks par to, ko cilvēks paveicis un sasniedzis." Atkal taisnība, bet atkal tāpat tikai skaisti vārdi, jo arī Pucinskim nav ne padoma, ne iespēju panākt, lai ideja par tautu turēšanu verdzībā patiešām piederētu cilvēces pagātnes tumšajiem laikmetiem. Kaut šai idejai nav vietas vairs mūsu laikā, fakts ir un paliek, ka šī ideja joprojām dzīvo un nebūt nepieder pagātnei, ka maz vai pat nekā nedara, lai tā reiz pagātnei piederētu.

Demokratu deputāts J. Dingels (Mičigena) un T. Onīls (Masačuzeta), līdzīgi vairākiem citiem runātājiem tautas vietnieku namā, nosodīja t.s. Brežņeva doktrīnu un Pad. savienības iebrukumu Čehoslovakijā, kā arī protestēja pret cilvēku tiesību ignorēšanu aiz dzelzs aizkara. Skaisti un labi, bet — kas ir darīts, lai izteiktais protests gūtu kādu jēgu? Protests tautas vietnieku namā izskanēja un

(Nobeigums 8. lpp.)

?
Latvia - Country and People

Vai šis kapitāldarbs, ap 700 lpp., ir visām lielākajām Kanadas bibliotēkām?
Latvia — Country and People vēl pieprasāma DV grāmatnīcā Toronto un Latviešu Nacionālā fondā Stokholmā. Tikai iesieti eks. $17. Šajā kapitāldarbā zinātniskā apstrādājumā atspoguļojas Latvijas spožā neatkarības laika veikumi un padomju okupācijas kundzībā sasniegtā propagandas šķērsgriezums. Bez šīs grāmatas ikviens kanadietis būs kā akls ceļinieks latviešu tautas likteņa problēmās.
LATVIEŠU NACIONĀLAIS FONDS
globāls informācijas institūts
101 21 Stockholm, Box 108.

Kanadizētā Lietuvas liktenpilsētā Viļņā

ALVILA VĪTRUPA TORONTO STARPTAUTISKĀS KARAVĀNAS DIENASGRĀMATA (5)

CETURTĀ DIENA, 29. JŪNIJS: Ir tikai dabīgi, ka tuvākas par citām ir mūsu kaimiņtautas. Tādēļ ar lielu interesi dodos uz lietuviešu centru VIĻŅU, kur „ceļotāja pasē" iespiež vīzas ierakstu „International Caravan Vilnius / Lithuanian Hall of Resurrection". Pirmais kopiespaids ļoti labs — plaša un gaiša zāle ar prāvu skatuvi, gaumīgi iekārtota, nav pārblīvēta ar izstādījumiem. Tie tomēr ir bagātīgi, labi pārskatāmi un sniedz labu ieskatu lietuviešu raksturībās. Ar interesi var apskatīt tautiskas lelles, šķīvjus, kokgriezumus, dzintara izstrādājumus, arī augu rutu, kuŗu lietuvietes tik ļoti iecienījušas savos līgavu tērpos. Gar sienām izstiepti tautiski galdauti. Ar zināmu pārsteigumu jāskatās koka kurpēs, par kuŗām domāju, ka tās raksturīgas tikai Holandei, bet nu izrādās, ka tieši tādas pašas lietotas arī Lietuvā. Albumi, grāmatas. Un — daļi izkrāsotas Lieldienu olas, kuŗas savos izstādījumos rāda arī ukraiņi un krievi.

Par suvenīru stendu lietuvieši nav domājuši. To var nožēlot piemiņlietu cienītāji, taču labo iespaidu par lietuviešu centru tas nemazina. To vēl vairāk paceļ virtuve ar ēdnīcu, iekārtotu otrā lielā telpā, kuŗā katrs apmeklētājs jūtās mājīgi un ērti. Mazā blakustelpā iekārtota gleznu skate ar galvenokārt t.s. modernās glezniecības darbiem. Še vientuļš no griestiem lejup nokarājas lietuviešu tautu meitas tērps, gandrz vienīgais, ko šai telpā var pieskaitīt reālismam.

Ēdieni ir ne vien raksturīgi, bet liecina, ka to gatavotājām nav trūcis arī lieliskas izdomas. Kāda torte — Beržo saka — izveidota kā koka zars, cita kā ezis. Grybu pyragaiciai izskatās pēc dabiskām baravikām, bet ir kūkas. Acis kārdina torte Šimtalupis, īpata izveidojumā ir kāzu torte. Nogaršojot tā gan izrādās visai sausa un bez kafijas pagrūti norijama. Taču garšīga un, jāpieņem, arī rakstura. Cepelinai ir gaļas un kartupeļu sacepums, kuŗa izskats vien liek siekalām mutē saskriet. Lieliski garšo un arī spirdzina aukstā vasaras vira, kuŗu piedāvā pat ar diviem nosaukumiem — „Šalti borščiai" un „Laimos vasaros sriuba".

„Viļņā" var justies labi, patiešām kā Lietuvā. Bet — šo izjūtu pilnīgi sagandē programma... Tā nodota jaunatnes ziņā, un ar to, šķiet, izdarīta liela kļūda. Vēlēdamies sniegt kaut ko īpatu un modernu, jaunieši kļūst nelietuviski. Arī par programmas piemērotību karavānas idejai jāšaubās. Pavasaŗa priekškaram, tukšā skatuvē vientuļi šēž ikdienišķa Kanadas meitene, tad paļodzīgā gaitā iznāk divi puiši, stipri radniecīgi hipijiem, apsēžas uz skatuves malas un nokarina kājas pār to. Tik nevīžīgi jaunatne Lietuvā nekad nav ģērbusies. Arī tagad ne. Okupācijas varā Lietuvas jaunieši, varbūt, ģērbušies patrūcīgi, taču nekad tik nevīžīgi, ka rada netīrības iespaidu. Un tad trijotne sāk runāt, pareizāk lasīt — angļu valodā... Par otra pasaules kaŗa postu, par miera centieniem... Protams, runas programma nevar būt lietuviešu valodā, ja gaida citu tautu apmeklētājus, tādēļ pareizāk būtu bijis izvairīties no šādiem priekšnesumiem un sniegt kaut ko lietuviešiem raksturīgu, etnografisku.

Šai priekšnesumā klausoties, liekas, ka apmeklētājs iekūlies t.s. pīšņiku sanāksmē. Žēl, viss labais iepriekšējais iespaids pagalam. Programma bijusi labi domāta, izdevusies slikti, liekot atzīt, ka nav bijusi pietiekami pārdomāta. Tautas dejas nav paredzētas. Vēl gan gaidāmas koŗa dziesmas, bet nav vairs patikas palikt, jo — tā nav Viļņa Lietuvā, še izveidota Viļņa Kanadā. Žēl, patiešām žēl, jo sākums bija tik skaists, efektīvs un pat apbrīnojams.

Portugaļu centra LISABONAS ārienē izveidots jauks dārza dekorējums ar visiem torontiešiem labi pazīstamajām krāsainajām Ziemsvētku spuldzītēm. Kā vīzu pasē iespiež „Lisbon, Portugal, International Caravan 1969". Izmantotas vairākas paplašas telpas izstādījumu daudz, laba arī suvenīru izvēle, taču par raksturīgu portugaļu virtuvi nevar runāt, jo dabūjamas tikai ikdienišķas sviestmaizes. Ikdienišķas, varbūt, tādēļ, ka apnikušie jūras vēzīši, kuŗus Kanadas tautieši sauc par „šrimpiem", ir ikdienas prece arī Portugalē? Dažādu vīnu izvēle tomēr liela. „Lisabonu" tuvāk jau apraksījis kollēga, tādēļ še nav daudz jāuzkavējas, it sevišķi tādēļ, ka programmā tikai tautas dejas, pie tam ar lielām atstarpēm. Jāatvadās ar jautājumu, vai portugaļiem ļoti raksturīga nav zvejniecība? Tā nav nemaz parādīta, bet toties vīnogu spiede un vīna mucas. Protams, ļoti daudz rokdarbu, pītu grozu, salmā cepuru. Vairākas portugalietes demonstrē aušanu un papīra puķu gatavošanu.

Bulgāru cents SOFIJA iekārtots draudzes namā, varbūt tādēļ vīzas spiedogā ieraksta vidū izcelts krusts. Par šo centru varētu daudz rakstīt, jo tā iekārtotāji uzdevumam piegājuši ar rūpību un izdomu, patiešām padomājot par apmeklētājiem. Uz vēlēšanos karavānas pasē apmeklētāja vārdu ieraksta ar kiriliešu burtiem, kuŗus bez krieviem lieto arī bulgāri. Uzsākot sarunu ar kādu no daudzajām meitenēm tautas tērpos (netrūkst arī puišu raksturīgos tērpos), jādzird paskaidrojums, ka viņi nav vis „parastie" bulgāri, bet gan Makedonijas bulgāri... Pie ieejas katram viesim dāvina pastkarti — skaņu plati ar bērnu iedziedātu tautas dziesmu. Plašās zāles vidū, ja tieši nav priekšnesumu, vienmēr dejo bulgāru dejas — vairāk vai mazāk veikli, jo dejotāji ir gandrīz vienīgi citu tautu ciemiņi, kuŗiem māca bulgāru tautas dejas. Tā neviens nejūtas gaŗlaicīgi, jo visu laiku kaut kā notiek darbināts — vai nu skatīšanos un ēšanu, vai arī aktīvi pats. Programmā, protams, tautas dejas, bet ar bulgāru dziesmām iepazīstina kāda soliste. Viss apmeklētājiem rādītais ir arī pērkams, tā ka īpašas skates nemaz nav. Redzamas arī raksturīgi iekārtotas bulgāru dzīvojamās un guļamistabas; arī tās var iegādāties, ja kāds vēlas, gan tikai mēbeles, ne to daiļās lietotājas... Pircējus gaida un arī sagaida Balkānu zemeņu un ķiršu sīrups, paprika, lielas koka ūdens pīpes, dažādi metalla kalumi, skaņu plates. Zāles „restorānā" piedāvā bulgāru vīnus, riekstu kūku ar medus sīrupu, kuŗu sauc „Biskuitis orakhiemed", un „Kebapcheta" — „grillēts" desu rullītis ar baltajām pupiņām un salātiem.

Viens no raksturīgākajiem etniskajiem centriem Toronto starptautiskās karavānas ietvaros bija krievu „Volga". Uzņēmumā divas krievietes caru laika tautas tērpos pie suvenīru stenda.

Foto: A. Vītrups

ZILAJĀ DONAVĀ skan vācu valoda, gan ne mums pazīstamā literārā, bet dialekts, taču labi saprotams. Šis arī neapšaubāmi ir vācu centrs, bet tā iekārtotāji apvainotos, ja tos sauktu par vāciešiem, jo viņi, lūk, ir Donavas švābi... Atšķiriba arī nav noliedzama: viņi ir viesmīlīgi un sirsnīgi, arī savā starpā runā tikai vāciski pretēji Toronto „vāckanadiešiem" (Deutschkanadier), kuŗi savu valodu tāpat piesārņo ar angļu vārdiem, kā to dara latvieši. Īsi sakot, viņi ir Donavas švābi resp. vāciešī, kuŗi pēdējos 150 gados dzīvojuši Dienvidslavijā, Rumānijā un Ungārijā, bet pēc otra pasaules kaŗa zaudēja dzimteni, vai nu bēgot no komūnistiem, vai arī komūnistiem viņus kā nevēlamus vāciešus padzenot. Vācijā viņi nav spējuši iejusties, tādēļ iecelojuši Kanadā, kur sirsnīgi kopj savas tradicijas un valodu. Ikdienā šī zāle ir Donavas švābu klubs un restorāns, tādēļ arī karavānas vīza ir kluba zīmogs ar piebildumu „Blue Danube". Apmeklētāji saņem informācijas lapu par Donavas švābiem, interesenti var pasūtināt Vācijā izdoto speciālo Donavas švābu laikrakstu. Programmas gan šai dienā nav, jo rīkotāji nav gribējuši šo svētdienas vakaru „atdot svešiem", bet būt tikai paši savā starpā, taču karavānas organizētāji „piespieduši" durvis atvērt... Taču priekšnesumus pilnā mērā aizstāj kopīgā omulība un sirsnīgās sarunas. Augšstāvā gleznotāja R. Šula-Lēnharte izstādījusi savas reālistiskās dabas ainavas, kuŗas otas vietā darinātas tikai ar paleŗ baltajām pupiņām un salātiem.

Traģikomisku gan lietu padara šī fakta noklusēšana mūsu trimdas presē, kuŗā vienīgo izpēmumu (laimīgu izņēmumu) sniedz V. Irbe. Aizvadītajos trimdas gados gan būtu bijis jāiemācās saprast, ka mūsu lielākā priekšrocība un asākais ierocis pret ienaidnieku ir taisnība un patiesība. Kāpēc no šī ieroča atteikties? Lai ienaidnieks neuzzinātu kaut ko mums nepatīkamu? Nepiemirsīsim, ka tieši šis mūsu ienaidnieks ir tas, kam jāslapstās un jāslēpj sava seja un darbi! Mums tas nav jādara.

Mums beidzot jāatmet noklusēšanas un izskaistināšanas metodes, kuŗas mums līdz šim nav nesušas nekā cita, kā tikai postu. Piemēram: viss bija it kā vislabākajā kārtībā, kamēr padomju tanki pirms 29 gadiem pēkšņi parādījās pie Rīgas prefektūras un sākās komūnistu okupācija.

Prasīsim, lai mūsu prese, ieskaitot pašu lielāko, izplatītāko un bagātāko avīzi, beidzot apjēdz šo savu īsto uzdevumu!

Lasītājs Anglijā

LATVIJA

58. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 23. AUGUSTS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis, 25 Grandville Ave., Toronto 334, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļa $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

SAKARU UZTURĒŠANA AR OKUPANTIEM

Latviešu trimdinieku un emigrantu vidū, par ko nu katrs sevi uzskatā, radusies maza grupiņa, sevišķi no rakstnieku aprindām, kuŗa ļoti propagandē t.s. „kultūras sakaru" uzturēšanu ar dzimteni, ar to apzināti vai neapzināti maldinot latviešu sabiedrību, jo faktiski atbalsta sakarus ar Latvijas okupantiem un to rokas puišiem.

Lai vispār varētu runāt par kultūras sakariem ar okupēto Latviju, tiem vajadzētu būt abpusējiem. Katrs latvietis svešumā labi zina, ka tas nav iespējams, jo nekādas brīvajā pasaulē izdotas latviešu grāmatas, laikrakstus vai citas publikācijas nevar atklāti sūtīt uz Latviju. Reizē ar to ir skaidrs, ka šie propagandētie „kultūras sakari" var būt tikai vienpusēji — komūnistu sagatavoto propagandas izdevumu piesūtīšana trimdiniekiem. Tādēļ ļoti nožēlojami, ka dažas latviešu sabiedrībā un organizācijās labi pazīstamas, pat prominentas personas nodarbojas ar šo „kultūras sakaru" propagandēšanu.

Vēl nožēlojamāk dzirdēt un lasīt, ka dažas no šīm personām arī ciemojas okupētajā Latvijā, tiekas ar okupantu varas pārstāvjiem, mielojas un dzer pie okupantu klātajiem galdiem propagandai rīkotos „latviskos Jāņos"! Esmu runājis ar daudziem, kas izkļuvuši brīvajā pasaulē no okupētās Latvijas. Viņi stāsta, ka nacionāli noskaņotie latvieši dzimtenē ar lielāko šaušutumu raugās uz šiem svešuma tautiešiem, kuŗi ierodas Latvijā nodot meslus okupantiem.

Domāju, ka latviešu sabiedrībai un organizācijām ir tikai viena iespēja, kā rīkoties ar šiem „kultūras sakaru" propagandētājiem vai, pareizāk sakot, sakaru uzturētājiem ar okupantiem un to pārstāvjiem: tos pilnīgi ignorēt un izstumt no mūsu sabiedrības. Personas, kuŗas, ciemojoties okupētajā Latvijā, uzstājas radiofonā un sirsnīgi mielojas ar okupantu varas pārstāvjiem, būtu izslēdzamas no visām latviešu trimdas organizācijām. Labāk lai mūsu nacionālo latviešu skaits kļūst mazāks, bet mēs nekādā gadījumā savā vidū nevaram paturēt personas, kuŗas mūsu tautas godu bradā kājām un sadodas rokās ar mūsu tautas apspiedēju pārstāvjiem.

Ar teikto nedomāju tos, kas saprotamu cilvēcisku izjūtu dēļ viesojas Latvijā, lai satiktu savus tuviniekus.

O. Ieviņš, Hamiltonā

☆

VIENĪGAIS...

Vēlos pateikties „Latvijas Amerikā" Nujorkas redaktoram Viktoram Irbem par to, ka viņš laikraksta 4. jūnija numurā pastāstījis, kaut ārkārtīgi piesardzīgi un uzmanīgi, kas īsti notika Amerikas latviešu apvienības kongresā Filadelfijā. Skaidrs taču tas, ka līdzšinējā ALAs priekšsēža vietnieka A. Bērziņa vietā delegātu vairums vēlējās ievēlēt citu. Oficiāli tas notušēts ar Bērziņa atteikšanos kandidēt, viņam, līdzīgi Raiņa Jāzepam, aizejot tuksnesī. Taču fakts paliek fakts.

Šis fakts nekādā ziņā nav nekas liktenīgs vai traģisks, bet gan vienīgi normāls — sāpīgs un veselīgs demokratisks process. To savā laikā bija jāpiedzīvo pat Čērčilam. Degollam, Niksonam un daudziem citiem tiklab jaunajos, kā arī pavisam vecajos laikos.

NEVĒLAMS RAKSTS

„Latvija Amerikā" 11. jūnija numurā publicēts raksts „Nemiers un spēks". Raksta otrā daļa autors pieskaras jautājumiem, kas tangē Kultūras fonda rīkotās tēlotājas mākslas izstādes un to organizatorisko pusi.

Dažas nožēlojamas parādības, apskatītas šai rakstā, atrod it kā citu skata leņķi un it kā pārtop par Kultūras fonda izstāžu organizētāju rīcības loģisku risinājumu un rezultātu. Šādas rindas maldina tos, kuŗi nav kompetenti šai laukā un vairāk tikai duļķo un apmiglo Kultūras fonda izstāžu vēsturi un žūriju darbu resp. rūnē mūsu nacionāli kultūrālos pasākumus.

Nožēloju laikraksta redakcijas rīcību, atvēlot telpu še pieminētajam tematam un tā nostādījumam.

Alfreds Krūkliņš, Roselle Parkā

MARGARITA KOVAĻEVSKA

Mazliet par Rīgu

FRAGMENTS

...Jā, mēs tagad dzīvojām Rīgā. Man bija virināmas Mākslas akadēmijas durvis, draudzenei — Angļu institūta.

Mūsu istabas logs rādīja debess plašumus un jumtus. Lejā, pāri Elizabetes ielai, gulēja Vērmaņa dārzs. Tam bieži jo krāšņi apsarmoja un piesniga koku zari. Un kas tie bija par saulrietiem, kas par visdažādāko krāsu un noskaņu mākoņiem. Kas par sniegu sniegiem, brīviem un aurīgiem vējiem. Tik augstu gaisā es vēl nekad nebiju dzīvojusi. Man tēlojās, ka esmu Rīgai uz pieres un auss.

Bet notika tā, ka no iemīlētās platogu istabas mums tomēr vajadzēja izvākties. Dzīvokļa saimniece sūdzējās par trokšņiem un kņadu, pie mums esot kā iebraucamā sētā.

Taisnība. Mēs, izbijušie jelgavnieki, kādu laiku turējāmies kopā, kaut mūsu ceļi soli pa solim attālinājās ikkatram uz citu pusi. Dažreiz nebija vietas, kur visiem sasēst, bet tā sirsnība un jautrība — visādu nieku kulšana. Taču mūsu sarunās pamazām ieviesās vārdi un teicieni, kas Jelgavā netika deldēti: tāda un tāda fakultāte, matrikula, profesori, docenti. Fuksēt, dabūt krāsas. Es pati vairs nepieminēju ogļu stieņus un to melnos putekļus, bet diezgan palepnīgi ieteicos par eļļas krāsām. Arī tas bija kāpiens uz augšu.

Jā, bet lai nu kā, no istabas tomēr vajadzēja izvākties.

Sameklējām citu mājvietu Merķeļa ielā, blakus cirkam. Izklausījās raibi, — pēc reklāmām, klauniem un izdīdītiem zvēriem. Bet istabiņā bija tumši un šauri. Logs rādīja tikai ugunsdrošu mūri. Ne skursteņus, ne debesrobus. Ne ielu, ne sētu. Toties uz palodas krājās sniega jaukums, un paretam uztupa kāds balodis, lai pētīgi aplūkotu ārpusē izlikto krējuma kanniņu.

Bijušā cirka direktora atraitne, tāda pelēka un gaŗlaicīga, bez kāda cirka ļaužu spilgtuma, ik rītu mums padeva remdenu tēju. Mēs tomēr atžirgām, tikpat kā otrreiz pamodāmies: kāds ārā laiks? Un tad, līdz smakram ievilkdamās mēteļu apkaklēs, devāmies pa kāpnēm lejup āra saltumā. Vēl spīdēja naksnīgas spuldzes, bet Rīga jau braukāja, trinkšķinādama tramvaju zvanus.

Mūsu draugu pulks retinājās. Rīga prata aizraut eksāmenu un sadzīves steigā.

Daugava saskaldīja un uz jūru aizstūma ledus blāķus, pat kādu pirtiņu ar dziedošu gaili. Izsvilpojās strazdi, pārziedēja ceriņi, bet mēs akadēmijā vēl kalām un mācījāmies. Anniņa Ozoliņa nomocījās ar mani vairāk nekā ar sevi. Dienu un nakti. Mākslas vēsture, mākslas vēsture. Seni gadi un simteņi. Aizmirsās cepures un šuvējas, kaut zaļie bulvāŗi žilba ļaužu šurpu un turpu pastaigās, to vasarīgo tērpu strīdīgos spilgtumos, kas kopainā tomēr pārsteidzoši labi saderējās. Bet mēs,urbamies grāmatās, neatšķirdami vairs darba dienu no svētdienas, tumsu no gaismas, izskatījāmies novecojuši ar apsarkušiem plakstiem, labi ja pametām skatienu puķu sievu grozos: Ko, jau raisās ziedos jasmīns?

Kad pietuvojās pārbaude anatomijas zināšanās, tad acis vairs nekavējās pat puķu grozos. Vai nav vienalga, kas zied vai nezied? Mums galvās spirtā iemūžināti līķi, to muskuļu pelēkās šķiedras. Kopš tā laika es vairs nevarēju baudīt vārītu gaļu. Tomēr anatomikums un profesors Prīmanis būtu iesēdināmi zelta krēslā.

Prīmanis visu gaŗo ziemu bija mūsu acu priekšā glaudījis atbaidīgi līkas ribas, kakla un mugurkaula skriemeļus, šaurus un platus bļodas kaulus, it kā glāstītu skaistu augumu.

Pamazām arī manā redzē skelets pārvērtās dzīvā cilvēkā. Varēju itin labi iedomāties, kā šie pirkstu kauliņi reiz bungājuši klavieŗu taustiņus vai saturējuši karoti, kā pieliekusies mugura, lai paceltu adatu.

Ziemļzemju vasaras nav gaŗas, tikai trīs, četri saulaini mēnesīši, un jau gaŗie rudens lieti atkal klāt.

Atsākot virpuļot februāŗa sniegiem, mēs no gada gadā griezāmies karnevālu virpuļos. Gan tādā, kas saucās „Nakts nēģeŗa vēderā", kur tumsu kliedēja prožektoru strēles, gan „Noasa plostā", gan „Jo pliks, jo traks", kur, izņemot vienu nokrāsojušos modeli, neviens plikais neparādījās.

Man patika smeldzināties kafejnīcās, klausīties mazliet gaŗlaikotās klavieŗu skaņās, vijoļu romancēs un raudās. Rīgas dāmas apjūsmoja Otto Švarca kafejnīcas vijolnieku Čunčiņu. Viņš bija viscaur melnā gaŗlipu frakā, smējīgām un silti dzirkstīgām acīm, mazliet pievērtiem plakstiem. Mācēja noburt. Bija daudz upuŗu.

Es pati pāri Čunčiņa galvai skatījos tikai kontrabasistā, draudzenes šausminājās: „Tu esi apmāta." Kontrabasists bija gaŗš un kaulains. Seja drūma, bāla, izkāmējusi ar pulka rievām. Un retie smaidi starp lūpām spīdināja zelta zobus. Rindu rindās zelta zobus. Tad es domāju par dārglietu kambaŗiem un pirātiem.

Viņa aizmugurē laistījās loga stikls. Aiz tā Rīgas vakars ar reklāmu ugunīm. Un kad krita sniegi, tad atgadījās kas dīvains. Dīvainas pārvērtības. Man likās: mēs itin visi, galdiņi, tases un apkalpotājas ar sudraba paplātēm, slīdam ārā no sava ieelpojamā un apspīdināmā laika. Slīdam ārā no īstenības. Pie tam apzinājos, ka grimstu tikai vēl dziļāk izdomās, ka tēloju to, kā nav. Un tomēr, tomēr, kaut kas pārvērtās. Iemūžojās.

Man patika vakari pēc pirmizrādēm operā. Tad šeit uzrādās un kavējās tādi ļaudis, kas lika it kā celties spārnos. Tās bija dārgi kažokotas un zvīļaini tērptas dāmas, svinīgi kungi. Kas viņi tādi, kur apgrozās? Vai no sūtniecībām, mūsu pašu prezidenta pils?

Ikdienas vakaros gan arī bija savs spožums, patiesībā vēl iespaidīgāks.

Volis, kas lauzās ārā no „Emīļa Dārziņa dēls", lai pats sevi pierādītu kā Volfgangu Dārziņu, te mēdza, ar pīpi zobos, rakstīt koncertu recenzijas. Man blakus sēdēdama, viņā domīgi vērās melno pinkmatu Anniņa. Tā pati, kas man reiz palīdzēja mākslas vēstures eksāmenos, tā pati, kas man akadēmijā varēja būt priekšzīme un paraugs pacietībai un neatlaidībai, bet es to visu laidu gaŗām. Ķēru un uztvēru pavisam ko citu. Teikšu: pēkšņo un acumirklīgo.

Jā, Anniņa domīgi vērās Volī. Citronu dzeltenā jaciņa, logs un siena, un tas, kā viņa pielieca galvu, lika iedomāties par mūsu meistaru Valdemāru Toni: cik eļļas krāsu audeklos jau Tone iebūris un atkal noburs šo gleznaino meiteni?

(Nobeigums sekos)

Lidija Lideka

LAIME ABEĻU ZIEDOS

Kristalla pirkstiņi zīlē
Laimi —
Ābeļu ziedos . . .
Brauks tautas šo vasaru?
Brauks citu gadu?

Dižas tautas —
Salnos zirgos,
Dzelzasu ratos,
Zvārguļiem skandinot,
Pakaviem uguni šķiļot.
Caur tumšiem siliem,
Garām ūdeņiem ziliem,
Pa līkloču lielceļu — tēvu josta
Brauks tautas dižas
Uz novadiņu —
Kur daiļas meitas
Vizuļu rotās,
Dzintara sagšās
Zīļu vainadziņiem.
Kur čaklas rokas sērdienītēm . . .

Brauks tautas šo vasaru?
Brauks citu gadu?

KULTŪRAS CHRONIKA

Dejotāja Vija Vētra angažēta Vīnes valsts mūzikas un tēlotājas mākslas augstskolas vasaras kursos par paidagoģi. Minētie kursi Eiropā plaši pazīstami, notiek Šēnbrunnas pilī un pulcina studiju beigušos no dažādām valstīm. Pieminams, ka Vija Vētra mācījās skatuves un dejas mākslu Vīnes pilsētas konservātorijā. Savā ievadlekcijā angļu un vācu valodā viņa pasvītroja, ka ir latviešu izcelsmes.

Angļu apgāda „Penguin Books" šāgada literatūras vārdnīcas „ The Penguin Companion to Literature" Eiropas rakstniecības sējumā publicēta īsa Rutas Spīras (Speirs) apcere par latviešu literatūru. Tulkotāja pieminējusi Veco Stenderu, Kr. Baronu, Kaudzītes, Raini, Blaumani, Virzu un Čaku. No trimdas dzejniekiem un rakstniekiem raksturoti Zinaīda Lazda, Veronika Strēlerte, Velta Sniķere. Linards Tauns, Gunars Saliņš, Anšlavs Eglītis, Knuts Lesiņš, Vald. Kārkliņš, Guntis Zariņš un Andrejs Irbe. Dažiem vārdiem R. Spīre pieskārusies arī okupētās Latvijas literātiem.

Toronto latviešu ērģelniece Anita Rundāne-Grigale ar savu mākslu šovasar paspējusi iekarot arī latviešu simpatijas Eiropā. Minchenes latviešu luterāņu draudzes rīkotajā ērģeļu koncertā, kas bijis labi apmeklēts, A. Rundāne-Grigale izpelnījās sirsnīgu atsaucību, kā izriet no atzīmes Vācijas „Latvijā". Tāpat sirsnīgi uzņemts arī A. Rundānes koncerts Augsburgas latviešu draudzē.

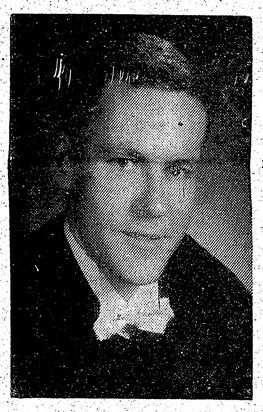

Valdis Pakulis beidzis Rietumontario universitāti ar M.D. gradu medicīnā un prakses gadam saistījies darbā Rietumu slimnīcā Toronto. Viņš ir Londonā labi pazīstamo Vincenta un Helenas Pakuļu dēls.

Latviešu gleznotāju saimē līdz šim bija pazīstams tikai viens Kalmīte. Tagad blakus Jānim Kalmītem stājusies viņa meita Lelde Kalmīte-Kanderovska. Tēva un meitas kopīgu gleznu izstādi rīko Čikagas latviešu biedrība. Čikagieši izstādi iecerējuši 18. novembra svinību ietvaros, un tā būs atvērta 15. un 16. novembrī. Jānis Kalmīte izstādē piedalīsies ar 40 darbiem, bet Lelde ar 20 gleznām eļļas technikā.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Mazputniņš" Nr. 127, mēneša raksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, jūlija burtnīca, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors Dr. Laimonis Streips, 36 lpp.

Kārlis Zariņš „Brāļu dēli", romāns, Ojāra Jēgena vāka zīmējums, izdevis apgāds Tilts 1968. gadā, 240 lpp.

Jēkabs Janševskis „Līgava" 1. un 2. daļa, romāns, Ernesta Ābeles vāka zīmējums, izdevis apgāds Tilts 1968. un 1969. gadā, 252 un 332 lpp.

„Latvian Information Bulletin" Nr. 2/69, Latvijas sūtniecības Vašingtonā izdevums, 17 lpp.

Nora Valtere

Par cittautu īpašvārdu rakstību latviešu valodā

Mūsdienu cittautu īpašvārdu (vietu un personu vārdu) rakstība kļuvusi ļoti aktuāla ne tikai mums, latviešiem, bet visām tautām, jo ik dienas jāsaduŗas ar svešu zemju vietu nosaukumiem un visādu tautu vairāk vai mazāk ievērojamu cilvēku vārdiem visā pasaulē.

Ka šī problēma aktuāla, to norāda arī tas, ka samērā bieži mūsu laikrakstu slejās parādās raksti, kuŗos izteiktas dažādas domas un ierosinājumi par svešu valodu īpašvārdu rakstību. Šāgada 4. un 11. jūnijā „Laikā" arī filologs K. Draviņš rakstīja par šo problēmu, norādot gan uz cittautu īpašvārdu rakstības teorētiskajiem principiem, gan praktiskajām grūtībām. Patiesi, cittautu īpašvārdu rakstība nav vienkārša un viegla lieta.

Kaut arī svešo īpašvārdu rakstības pamati teorētiski un principiāli jau nodibināti reizē ar mūsu pašreizējās ortografijas nodibināšanu, praksē te vērojama liela nekonsekvence — bieži raksta tā, kā katrs iedomājas par labāku vai pareizāku.

Nekonsekvences galvenie iemesli man šķiet divi. Viens ir tas, ka mūsu tautā vērojama kāda savādība, kas citās kultūras tautās nav sastopama, t.i. valodas un rakstības jautājumos mūsu ļaudis nemēdz uzklausīt speciālistu ieteikumus, bet gandrīz katrs jūtas kompetents rīkoties pēc personīgiem ieskatiem. Tas tādēļ, ka nav izpratnes, ka 1) ikvienā kultūras valodā ir nepieciešamas zināmas vispārpieņemtas normas rakstos un runā, kuŗas jārespektē, jākopj, jāievēro, un 2) šo normu eventuāli grozījumi arī ir jāatstāj valodas speciālistu ziņā, to nevar darīt katrs pēc savas iedomas, patikas vai nepatikas, lai rakstībā nerastos chaoss.

Otrs iemesls, kas it sevišķi zīmējas uz citu valodu īpašvārdu rakstību, ir savā ziņā psiholoģiskas dabas: kāda vārda rakstība lielā mērā ir pieraduma, t.i. redzes atmiņas lieta. Tāpēc nav brīnums, ka svešās zemēs nonākuša latviešu acīs iespiežas gan viņa tiešās dzīves vietas, gan apkārtējo vietu nosaukumi tādā rakstībā, kā tie visur redzami attiecīgajā svešvalodā. Latvietis, kas dzīvo, piemēram, Milvokos vai Pokipsijā, bez grūtībām uzrakstīs, teiksim, Ņujorkas vai Čikagas vārdu tā, kā tas latviešu valodā pieņemts un pierasts, bet savus Milvokus, Pokipsiju vai vēl citu vietu, ko viņš ik dienas redz angļu rakstībā, tiekšies šajā rakstībā paturēt, arī latviski rakstot.

Šis, manuprāt, ir svarīgākais iemesls, kāpēc pat no visādā ziņā inteliģentu cilvēku puses atskan šķietami vienkārša un skaidra prasība — rakstīt cittautu īpašvārdus latviešu valodā tāpat, kā tos raksta attiecīgajā oriģinālvalodā. Tuvāk padomājot, tieši šī šķietami vienkāršā prasība izrādās neiedomājami sarežģīta, nepraktiska un savās galējās konsekvencēs pat nereālizējama. Arī filologs K. Draviņš par šo problēmu šāgada 4. jūnija „Laikā" saka: „Ka varētu rakstīt tā, kā raksta oriģinālvalodā — var spriest tikai naīvi apstākļu nepazinēji."

Kas ir tie „apstākļi", kas filologiem liek pretoties „šķietami vienkāršajai" prasībai, lai svešos īpašvārdus rakstītu tā kā oriģinālvalodā?

Vispirms oriģinālrakstības prasība kā neiespējama atkrīt automatiski visos tajos daudzajos gadījumos, kur kādas valodas rakstu zīmes nav latīņu alfabēts, bet kāda cita sistēma. Ne latviešu valoda, ne arī kāda cita, kas lieto latīņu alfabētu, nevar paturēt oriģinālrakstību ne ķīniešu, žīdu, persiešu, indiešu, ne arī krievu vai grieķu un citos īpašvārdos. Tas ir gluži skaidrs. Atliek šajos gadījumos attiecīgos īpašvārdus transkribēt savā rakstībā, t.i. ar latīņu burtiem, iespējami tuvu atveidojot svešā vārda izrunu. Tieši to arī šīs valodas dara, un tā arī ir vienīgā loģiskā un praktiskā izeja.

Tomēr ir krietni liels skaits valodu, kas lieto latīņu burtus. Kā ir šeit ar oriģinālrakstības patu-rēšanu? Diemžēl, arī te šī problēma nebūt nav tik vienkārša, kā paviršam nezinātājam izliekas. Ir jāievēro, ka viena un tā pati burta zīme dažādās valodās bieži vien apzīmē dažādas skaņas. Mēs labi zinām, ka, piemēram, mūsu z vācu valodā nozīmē c, ka mūsu v vāciski lasāms kā f, ka mūsu s vācu valodas vārda sākumā, tāpat starp patskaņiem izrunājams kā z, ka tz lasāms kā c, sch kā š u.t.t. Vai arī: ch angļu valodā ir č, franču valodā š, vācu valodā „h" un „ch" (ich), vēl citās valodās atkal citādi. Tā pati „nelaime" būs praktiski ar ikkuŗu valodu. Te klāt nāk vēl dažādās valodās lietotas speciālzīmes, piemēram, vācu „umlauti", citur visādas mīkstinājumu, nazālizācijas un citas zīmes.

Praksē, tātad, stāvoklis ir šāds: oriģinālvalodā rakstītu īpašvārdu nemaz nevar pareizi izlasīt, ja nezina, 1) kuŗas valodas īpašvārds tas ir un 2) kā šajā valodā tiek izrunāti attiecīgie burti un speciālzīmes. Praksē visas valodas un to rakstības zināt nevaram, tātad oriģinālrakstība neyis atvieglina, bet apgrūtina svešu īpašvārdu pareizu izlasīšanu latviešu valodā.

Jo ekstrēmā stāvoklī šai ziņā ir angļu valoda, kuŗā rakstība nedod gandrīz nekādu drošību vārda pareizai izrunai. Ne tikai angļu valodas nepratējs, bet arī dzimuši angļi un amerikāņi pie svešiem vārdiem, sevišķi jau svešiem īpašvārdiem, sastomās un vai nu nemaz tos nevar izlasīt (How do you pronounce it?) vai lasa „neiespējami". Un otrādi: dzirdot svešu vārdu, viņi to nevar uzrakstīt (How do you spell it?). Šī iemesla dēļ blakus angļu ortografiskajai rakstībai parallēli bija jāizveido fonētiskā rakstība, kuŗu vārdnīcās lieto aiz ikkuŗa angļu vārda!

Oriģinālrakstības aizstāvji pret fonētisko rakstību argumentē vēl ar šādu populāru iebildumu: fonētiski rakstīti vietvārdi nebūšot atrodami kartēs, tāpat personvārdi katalogos un vārdnīcās. Arī par šo problēmu valodnieki ir domājuši un ieteic aiz maz pazīstama īpašvārda, kad to min pirmo reizi, ielikt iekavās vārda oriģinālrakstību. (To var darīt pat ar mūsu sistēmai svešām rakstu zīmēm, ja rakstītājs tās prot vai ja spiestuvē tādas ir, piemēram, krievisķi, grieķiski . . .) Nedomāju, ka oriģinālrakstība iekavās būtu vajadzīga aiz plaši pazīstamiem īpašvārdiem, vai tā būtu Ņujorka, Vīne, Čikaga, Šekspīrs, Gēte, Ņūtons, vai vēl daudz citi.

Latviešu valodā, ja vien vārds uzrakstīts fonētiski, t.i. tādiem mūsu burtiem, kas iespējami tuvu atbilst oriģinālizrunai, tad svešo vārdu arī izlasīsim vai nu gluži pareizi, vai iespējami pareizi. „Iespējami pareizi" saku tādēļ, ka īpatas citu valodu skaņas latviski jātranskribē ar svešai skaņai tuvāko mūsu skaņu. Tas, ka izruna reizē ar to dažos gadījumos drusku atšķirsies no oriģinālvalodas, nav liela nelaime. Galu galā katra valoda svešus vārdus vairāk vai mazāk pieskaņo „savai mēlei" un ļoti bieži arī rakstībai. Piemēram, angļu valodā München raksta cītādi un izrunā „Mjunik", Vīni angļi raksta Vienna, Köln — Colon, Bāzeli angļi izrunā „Beizel", Cīrichi — „Zurik" u.t.t.

Rakstot cittautu īpašvārdus latviešu valodā, jāsaduŗas vēl ar kādu problēmu. Ikviena valoda, arī latviešu valoda, tiecas svešus vārdus ne tikai izrunas ziņā pieskaņot „savai mēlei", bet tiecas tos vispār iekļaut visā savā gramatiskajā sistēmā, t.i. pakļaut savas valodas likumiem. Tā kā latviešu valoda galotņu ziņā ir fleksibla, t. i. vārdu savstarpējās attiecības paliekam izsakām ar galotnes maiņām, tad arī svešajiem īpašvārdiem pieliekam latviskas galotnes (sakām: Bostona, Niksons, Rokiji) un šos vārdus attiecīgi lokām (līdz Bostonai, Bostonu, Bostonā u.t.t.).

Te nu oriģinālrakstības aizstāvji — „lai vilks būtu paēdis un kaza dzīva", t.i., lai citas valodas īpašvārds paliktu oriģinālrakstībā un reizē tam pievienotu latviešu valodā nepieciešamās lokāmās galotnes — ir izveidojuši īpašu rakstību, kādu redzam samērā bieži: pats īpašvārds atstāts tā, kā to raksta valodā, no kuŗas tas nācis, tad liek apostrofu un aiz tā latviskās galotnes pēc vajadzības. Šāda rakstība nav nekāds atrisinājums, un arī lasītājam tā nedod nekā pozitīva: 1) oriģinālrakstība — kā to jau redzējām — nepalīdz vārdu pareizi izrunāt, 2) apostrofa zīme mūsu valodā nozīmē skaņas vai skaņu izlaidumu, tātad šeit nevietā lietota, jo izlaists nekas nav, 3) gala rezultātā šāda rakstība nebūt vairs nav oriģinālrakstība, bet kāds dīvains „krustojums": tas neatbilst vairs ne svešās valodas rakstībai, ne arī latviešu valodas rakstībai. Tas nav nekas un nedod nekā!

Nora Valtere preses darbinieku un literātu kongresā referē par svešvalodu īpašvārdu rakstību; no viņas pa kreisi LPB priekšnieks Viktors Irbe un dzejnieks Dzintars Freimanis.

Foto: Bruno Rozītis

Tātad: cittautu īpašvārdu rakstībā latviski būtu tomēr jāturas pie fonētiskā principa, atrodot svešām un īpatām citu valodu skaņām tuvāko latviešu valodas skaņu. Šiem īpašvārdiem tieši, bez apostrofa, pievienojamas latviskās galotnes, un šie vārdi attiecīgi lokāmi.

Piezīme: bez latviskām galotnēm un reizē ar to nelokāmi gan jāpamet tie samērā retāk sastopamie īpašvārdi, kas vienskaitļa nominātīva beidzas ar o, i, u un uzsvērtu e: Malro, Toļati, Pompidū, Merimē . . . (šādu vienskaitļa nominātīva galotņu mūsu valodā nav, reizē ar to nav arī locījumu). Tomēr arī šie vārdi latviski jāraksta saskaņā ar izrunu.

Teorētiski, tātad, cittautu īpašvārdu rakstības principi latviešu valodā būtu skaidri. Praksē tomēr lieta nav tik vienkārša, it bieži sastapsimies ar visādām grūtībām. Tā — ne vienmēr tik viegli ir pateikt, kuŗa latviešu valodas skaņa (un reizē ar to burts) būtu lietderīgākā attiecīgai cittautu valodas īpatai, bet mūsu valodā neesošai skaņai. Problēmas būs arī ar uzsvariem, garuma apzīmējumiem u.t.t. Bet jāzina arī, ka problēmas un grūtības ar svešiem īpašvādiem ir ikvienā valodā.

Kā principā panākt vienveidību un stabilitāti cittautu īpašvārdu rakstībā, par to izteicies filologs K. Draviņš jau minētajā rakstā. Viņš saka: „Lai sasniegtu vēlamo vienveidību, stabilitāti un optimālo formālo pareizību, īstais ceļs ir — iepazīties ar dotās svešvalodas savdabībām, vienoties par vislietderīgākajiem pārcēlumu principiem un pēc tam sastādīt attiecīgos vadoņus (vārdnīcas)." Tālāk Draviņš atzīmē, ka Latvijā filologi šai ziņā jau daudz paveikuši arī praksē. Viņš turpina: „Jau publicēts ap 10 grāmatu, starp citu arī par angļu, franču, vācu, spāņu, poļu, italiešu u.c. vietu un personu vārdu rakstību un pareizrunu latviešu valodā . . ."

Mūs še speciāli var interesēt angļu īpašvārdu rakstība, tādēļ atseviškā rakstā apskatīšu 1961. gadā Latvijā izdoto angļu valodas īpašvārdu vārdnīcu.

Petefijs Aigars

NEMIRSTĪGAIS NIEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(17. turpinājums)

„Ģenerālis Maleters . . ." iesāka, it kā vilcinoties, robežsargu virsnieks. „Kas bija ģenerālis Maleters? Viņš otra pasaules kaŗa laikā bija Hortija armijā jaunākais virsnieks ekspedīcijas korpusā, kas austrumu frontē cīnījās kopā ar vāciešiem. Pēc Staļingradas kaujas lielākā tiesa ungāru vienību demobilizējās, padevās gūstā vai bija spiestas padoties. Neviens jau skaidri nezina. Un tie, kas zina, vai nu klusē, vai nav vairs dzīvi. Viens tikai skaidrs: Maleters bija to ungāru virsnieku vidū, kuŗus padomju vienības apmācīja speciāliem uzdevumiem. Kad sarkanarmija tuvojās Ungārijai 1944. gada rudenī, Maleters nolaidās ar izplētni vācu frontes aizmugurē un sekmīgi vadīja partizānu vienību, kuŗa Hitlera armijai sagādāja daudz nepatikšanu. Maleters bija drošsirdīgs, labi apmācīts kaujas virsnieks, uzticams Kremlim līdz pēdējam, bet ne ungāru Bonaparts. Kad sākās sacelšanās, viņš nenostājās revolūcionāru pusē kā pirmais. Labu laiku svārstījies, kamēr citi virsnieki viņu ar pierunāšanu un ar draudiem piespieda uzņemties Budapeštā revolūcionāro vienību komandēšanu, kuŗām nebija citu ieroču kā tikai tie, kuŗus labprātīgi revolūcijas pirmajās dienās ungāriem atdeva demorālizētās padomju divīzijas, kas bija ilgāk atradušās Ungārijā un aklimatizējušās.

Maleters kā cilvēks arvien bija mīkla, un tāds palika līdz galam. Viņš, protams, drošsirdīgi un apķērīgi vadīja ungāru vienības, kuŗas atvairīja sarkanarmijas iebrukumu Budapeštā, bet mums ir slepena informācija, ka viņš, nostādamies brīvības cīnītāju pusē, nekad nav pilnīgi sarāvis saites ar krievu armijas pavēlniecību. Kā jau teicu, mēs neviens skaidri nezinām, kas notika apspriedēs Čepeles salā, kurp Maleters Ungārijas valdības uzdevumā bija deleģēts kā galvenais sarunu vedējs par krievu vienību izvākšanu, ko jau iepriekš premjēram Noģam bija svinīgi apsolījis padomju vēstnieks Andropovs. Maleteram vajadzēja vienoties par izvākšanās kārtību un laiku. Kādēļ viņš maldināja tajā naktī ģenerāli Kiraliju, ka sarunas norit draudzīgā gaisotnē, to mēs neviens nezinām. Varbūt šis viltīgais virsnieks pats bija ievilināts vēl rafinētāku divkošu izliktās lamatās. Varbūt viņš zināja, ka kauja ir zaudēta, un pūlējās pats glābties, maldinot citus. Nevienam nav skaidra priekšstata, kas tieši tajā naktī noticis līdz laikam, kad Maleteru apcietināja. Tikai tiem ungāru virsniekiem, kam nekad nebija lielas uzticības pret Maleteru, jo viņš bija partijas ģenerālis, ir zināms pamats turēt viņu aizdomās. Nav teikts, ja Maletera vietā par sarunu vedēju būtu deleģēts cits virsnieks, ka viss beigtos citādāk. Padomju valdība bija nolēmusi revolūciju apspiest, un tai bija pietiekami līdzekļu, lai to izdarītu.

Mums nevienam nebija noslēpums, ka katru dienu Padomju savienības un Ungārijas robežu pāriet jaunas krievu vienības un ap Budapeštu izveido tērauda loku. Pieredzējušam virsniekam, izvērtējot visu informāciju, ko sniedza ārzemju raidītāji un pašas ungāru vienības, vajadzēja nākt pie atzinuma, ka izvākšanās solījums ir tikai vilcināšanās, lai iegūtu laiku. Kad sākās krievu vienību ieplūšana Ungārijā, Noģam īstenībā nebija vairs nekādu illūziju par sarkanarmijas patiesajiem nolūkiem. Bet Andropovs deva goda vārdu, prata nospēlēt vislielāko ungāru tautas draugu, un daudziem uznāca šaubas, vai patiesi tik ciniski var melot lielvalsts diplomāts.

Mūsu vidū bija daudzi tādi, kuŗi lepojās ar frazēm kā vecais tēvs Giorgijs.

Padomju tankus neuzveikt ne Petefija dzejoļiem, ne bībeles vārdiem. Arī vislielākā varonība vairs nevarēja glābt revolūciju, kuŗa bija sākusies uz partijas reformēšanas bāzes un beidzās ar neitrālitātes pasludināšanu un Ungārijas izstāšanos no Varšavas aizsardzības pakta apvienības. Vistraģiskākais bija tas, ka neviena no rietumu demokratijām nepacēla ne pirksta, lai mums materiāli palīdzētu. Bijām vieni, noasiņojuši, vīlušies draugos. Mēs visi, kā tie, kas piedalījās revolūcijā, tā tie, kas tajā nepiedalījās, palikām sakostiem zobiem un noraudzījāmies, kā vilciens pakaļ vilcienam aizved mūsu draugus, darba biedrus, brāļus un tēvus uz neatgriešanos. Bija daži gadījumi, kad dzelzceļnieki, radīdami satiksmes kļūmes un sastrēgumus, ļāva vienam otram izglābties, izlauzties no aizrestotajiem vagoniem. Es nebiju iesaistījies revolūcijā, bet dzīvoju tai līdz, jo katrs godīgs cilvēks aizturētu elpu gaidīja, kas notiks. Tikai, kā jau teicu, Maleters svārstījās. Ja ungāru virsnieki neielauztos kazarmās, kuŗu vienības pavēlnieks viņš bija, nedomāju, ka Maleters būtu nostājies tautas pusē. Viņu piespieda ar morāliskiem draudiem. Liekas, tā bija aplamība.

Aplamību vispār daudz pieļauts, vēl vairāk sarunāts. Petefija klubam bija sava nozīme, bet šo nozīmi nevajaga pārvērtēt. Ja revolūcijā nebūtu iesaistījušies strādnieki, nekas nebūtu noticis. Tieši strādnieki iznesa uz saviem pleciem vislielāko smagumu, viņi arī visvairāk cieta. Petefija kluba biedri šodien atrodas Amerikā, Vācijā, Francijā, Anglijā un lepojas, cits citu daudzinot, par revolūcijas varoņiem; drošsirdīgākie no viņiem izcieš cietuma sodu vai ir nogalināti.

Pirmais cēliens ir beidzies, beidzies tā, kā neviens necerēja, bet ugāru tautas traģēdija turpinās. Cilvēkiem ir jādzīvo, un viņi cenšas dzīvot, viņi kopj vīna dārzus, sēj tīrumos sēklu, tīrumos, kuŗi viņiem nepieder, strādā no agra rīta līdz vēlam vakaram, paslepeni lūdz Dievu, cer un gaida brīnumus, un tā ir viņu dzīve. Valsts samaksāti čigāni spēlē dārgos restorānos Budapeštā, bet tie nav pieejami vienkāršiem strādniekiem un zemniekiem, tos okupē partijas izlase ar savām sievām un bērniem, tur mēnešiem mitinās dažādi lietpratēji no Maskavas, lai dotu mums padomus, kuŗus neviens nav lūdzis. Mūsu tautas bagātību izlaupīšana turpinās, visu labāko, ko ražo mūsu fabrikas, vilcieni aizved uz austrumiem. Ja kāds vēlas Budapeštā iegādāties pāri apavu, viņam nav citas izvēles, kā tikai nožēlojamais pārpalikums, ko mums pametuši Maskavas lielbiedri.

Mans tēvs bija sociālists, es pats esmu sociālists, bet tas nav sociālisms, ko mums pūlas ar varu uzspiest. Tas ir drīzāk kāds sociālisma izkropļojums, vai, kā mēs sakām, sociālisma trauku ūdens, ko mums importē no Maskavas līdz ar acīm aptaukojušies partijas aparāta bonzas. Es jums nesaku to, lai atsvabinātos no rūgtuma, kas gadiem sakrājies, bet lai brīdinātu jūs, lai brīdinātu ar jūsu vidutājību mūsu draugus Rietumos, ja vēl kaut kur tādi ir. Bez šaubām, pasaulē visi cilvēki nav oportūnisti un divkoši, ir arī godīgi cilvēki, varbūt viņi ir pat vairākumā, bet viņus neviens nedzird, viņu godprātība neļauj pārkliegt tos, kas paraduši savu balsi pastiprināt ar skaļruņiem.

(Turpinājums sekos)

Komūnisms joprojām vārīgs un neaizkaŗams

KANADAS NACIONĀLAJĀ IZSTĀDĒ TORONTO LIEK NOŅEMT PRETKOMŪNISTISKUS SAUKĻUS

Katram, kas daudzmaz pazīst komūnisma īstos mērķus un iekārtu, zināms, ka marksisma doktrīnas un baušļi ir vienīgie absolūti pareizie, kas pielāgojami visdažādākos apstākļos un gadījumos. Tādēļ jau sen vairs nepārsteidz ziņas no komūnistiskajām valstīm par partijas un to dižvīru nemaldību, kura tālu pārsniedz Indijas svēto govju neaizkaramību. Pārsteidz tomēr, ka līdzīgs ieskats arvien vairāk nostiprinās demokratiskās valstīs, un it sevišķi Ziemeļamerikā. Jauns un raksturīgs piemērs tam ir nule atklātā Kanadas nacionālā izstāde Toronto, kurā šogad pirmo reizi piedalās arī Pad. savienība ar savu novietni un tās „filiāļu" pasākumi Kanadā Voice of Women un pacifistiskā Menonite Church, bet tam pretī šogad pirmo reizi iekārtots arī pretkomūnistiskās Ed. Burke Society stends.

Jau pirms izstādes oficiālas atklāšanas, 14. augustā, Ed. Burke Society vadība, ko visi vietējie laikraksti apzīmē par „labā spārna" organizāciju, saņēma aizrādījumu un rīkojumu no sava stenda noņemt dažus pretkomūnisma plakātus, to vidū arī vienu, kas aicināja izbeigt Pad. savienības okupāciju Baltijas valstīs. Plakātu novākšanas rīkojumu deva kāds no izstādes darbiniekiem —Freds van der Velde, nepaskaidrojot rīkojuma iemeslus un nepieciešamību. Izstādes galvenais direktors Povels (L. C. Powel) noliedza, ka būtu dots rīkojums plakātus novākt, bet apstiprināja, ka ieteikts to darīt laipnā aicinājumā. Viņš paskaidroja, ka aicinājums novākt šos plakātus izteikts tādēļ, lai neaizvainotu Pad. savienības stenda pārstāvjus, kuriem tie varētu nepatikt. Kanadas nacionālās izstādes galvenais prezidents Džons (Oakah Jones) vietējo laikrakstu pārstāvjiem izteicās, ka viņam par starpgadījumu nekas neesot zināms. Pēc vietējo laikrakstu ziņām, vēl piebilstams, ka izstādes publikācijas vadītājs Tēts (Howard Tate) izteicies, ka izstādes vadība nevēloties nekādus iebildumus no atsevišķajiem dalībniekiem, jo grib būt neitrāla un apmierināt visus.

Ed. Burkes Society stendā izstādītas un interesentiem pieejamas galvenokārt dažādas grāmatas un publikācijas par komūnisma īstajiem mērķiem, propagandas darbu brīvajā pasaulē un pasaules iekarošanas centieniem ar naīvajām koeksistences un pacifisma idejām, kuras, acīm redzot, pielipušas arī dažiem izstādes vadītājiem. Vietējo laikrakstu pārstāvjiem apvienības darbinieks Gudols (J. Goodall) izteicies, ka stends iekārtots pārliecībā, ka izstādē pastāv visiem līdzīga vārda un runas brīvība, tādēļ viņi vēlējušies pievērst vispārēju sabiedrības uzmanību draudiem no komūnisma un tā izplešanos brīvajā pasaulē, Kanadu ieskaitot. Šī stenda iekārtošanai un nomāšanai izdoti ap 3000 dol. Iebildumi drīzāk varētu būt pret Pad. savienības novietnes propagandu un Voice of Women stenda provokātoriskajiem saukļiem.

Tiktāl vispārējās ziņas par šo gadījumu, kuras lasītājiem sniedz vietējie kanadiešu laikraksti, par kuriem varētu vilkt dažas interesantas paralēles un taisīt dažus secinājumus. Piemēram, kā Kanadā, tā arī ASV ikviens var kā presē, tā arī runās un daudzos citos veidos kritizēt ne tikai iestādes, valdību un amatpersonas, bet pat publiski lamāt valsts vai ministru prezidentu, kā to nesen piedzīvoja Trudo. Arī Kanadas nacionālās izstādes atklāšanas dienā, 15. augustā, populārais sieviešu mīlulis Trudo saņēma gan daudzus roku spiedienus un skūpstus, bet dzirdēja arī daudz nievājumu. Tomēr ne izstādes vadība, ne policija nelika novākt demonstrantu nestos plakātus, kas aicināja izbeigt kaŗa sekmēšanu Vietnamā un pauda līdzīgus saukļus. Plakāts, kas aicināja izbeigt Pad. savienības okupāciju Baltijas valstīs, turpretim, bija nevēlams un tika novākts jau pirms izstādes oficiālās atklāšanas...

Tā ir neizprotamā inde vai arī viegli saprotamā, kas šejienes uzskatiem piešķir divējādu morāli, tiesīgumu un taisnību. Tas, kas atļauts komūnistiem un viņu līdzskrējējiem, nav atļauts komūnisma apkarotājiem. Patiesībai un faktiem neviens negrib pieskarties, jo koeksistences saldā inde ir šāsdienas politiskais LSD; ne jau pusaudžu orģijām, bet pasaules demokratijas graušanai un demogoģiskai ārdīšanai. Pirms gada pasauli pārņēma sašutums, pat vairākas komūnistiskās valstis ieskaitot, par Pad. savienības iebrukumu un okupāciju Čechoslovakijā. Tagad tas ir jau aizmirsts, komūnisma režīms gatavojas atzīmēt „atbrīvošanas gadadienu", un brīvā pasaule laipni uzsmaida, lai „nenokaitinātu" visu pielūgto svēto govi ar sirpi un āmuru pierē. Par to, protams, nedomā arī daudzi Kanadas nacionālās izstādes apmeklētāji, kas labprāt iegādājas dažādās komūnistiskās piemiņlietas, nezinot, ka daudzas no tām ir samaksa par valdības subsidēto Kanadas kviešu sūtījumu un tā netieši pašu piemiņlietu pircēju nodokļos samaksāto dolaru atpirkšana.

Ko šādos apstākļos darīt komūnisma pazinējiem un demokratijas sargiem. Būtu, varbūt, lietderīgi izstādes vadībai sūtīt protesta vēstules par aicinājumu Ed. Burkes Society novākt pretkomūnistiskos plakātus. Izstādes apmeklētāji, varbūt, varētu pajautāt arī Intūrista darbiniekiem par ceļošanas „brīvību", kādu Latvijā nesen piedzīvoja Lazdu pāris, par ko jau tik daudz rakstīts. Varbūt piemiņlietu pircējiem pajautāt par okupētās Latvijas ražojumiem un to nokļūšanu Kanadā? Varbūt Ed. Burke Society stendā iegādāties dažas grāmatas un pasniegt kā pacifistiem, tā arī čaklajām Voice of Women darbiniecēm, lai tie labāk izprastu sava „darba un ideju" īsto nozīmi? Iespējas ir daudzas un izvēle ir katra paša ziņā. Stendi atrodami Kolosejā, East Annex paviljonā.

R. N.

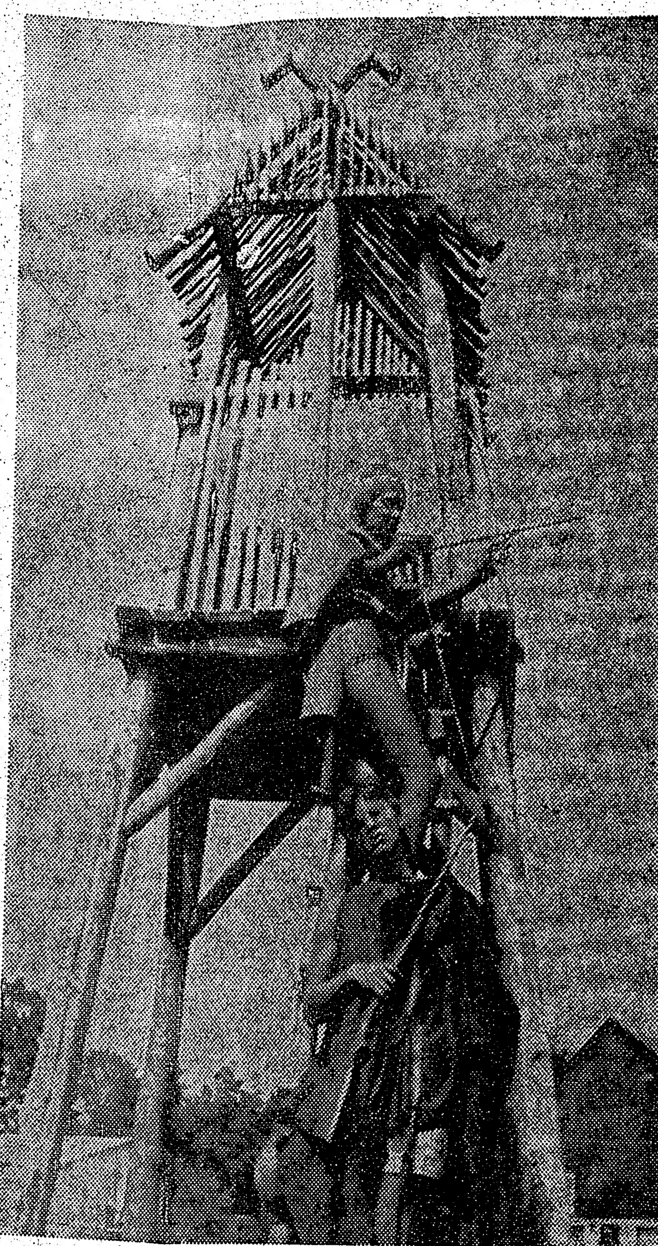

„Traperis" Ivars Stārasts un „indiāniete" Jūlija Kurmīte (augšā) Saulainē pie sargtorņa, kuru, padomus dodot V. Muižarājam, uzcēluši vecākās nometņotāju grupas zēni. Foto: V. Cinis

Arī latviešu jaunieši kļūst „slaveni"...

Nav vietā sensācionāls raksts, ja mūsu jaunieši kādreiz „paveic" kaut ko tādu, kas sabiedrībai ne sevišķi patīk vai pat nosodāms. Latviešu jaunieši nav nekāds izņēmums, tādēļ nav arī nekāda sensācija, ja tie apkārtnes vides iespaidā, kurai bieži cenšas pielaikoties arī viņu vecāki, un šai kontinentā tik ļoti daudzinātās brīvās audzināšanas rezultātā „izceļas" ar rīcību, kas nav slavējama un bieži peļama. Latviešu jaunieši ne vien piedalījušies pretvalstiskās demonstrācijās, bet kāds puisis tādu Vašingtonā pat vadījis, „sturmējot" Pentagonu. Kāda bijušās Divreizdivi nometnes dalībniece kaila pozējusi bilžu serijai amerikāņu žurnālam „Playboy", intervijā pastāstot savas gudrības par t.s. brīvo mīlestību, bet kāda cita lokālā uzstājusies kā „topless" gogo dejotāja. Ja līdzīgas lietas par latviešu jauniešiem kļūst zināmas mazāk nekā laikrakstos lasāms par citu tautu piederīgiem, tad, liekas, gan tikai tādēļ, ka ne visus gadījumus uzzina un latviešu jauniešu arī skaitā ziņā daudz mazāk nekā viņu amerikāņu un kanadiešu līdzinieku.

Tādēļ nebija nekāds lielais pārsteigums, kad nesen Londonas un Toronto kanadiešu laikrakstos varēja lasīt par latviešu jauniešu „LSD orģijām". „Toronto Daily Star" virsrakstam pat bija izvēlējies konstatējumu „Kautiņā pēc LSD sanāksmes ievainoti jaunieši", ziņojot, ka slimnīcā ievietoti 3 no 25 latviešu jauniešu grupas. Runāt par LSD sanāksmi šai gadījumā nebija nekāda pamata, jo jaunieši bija pulcējušies citā nolūkā un nevainīgam priekam, tikai 3 Toronto puiši bija atļāvušies nepatīkamo izlēcienu.

Liekas puslīdz droši, ka šī nav ne pirmā reize un arī pirmie latviešu jaunieši, kas izmēģinājuši bīstamā reibekļa LSD „burvīgo iedarbību", jo nav iespējams izsekot katra jaunieša gaitām un rīcībai. Ja notikušais starpgadījums ir nepatīkams, tad mazāk tādēļ, ka par to ziņojuši kanadiešu laikraksti, runājot konkrēti par latviešiem, bet gan tādēļ, ka tas noticis organizētā izbraukuma laikā, proti — LNJAK resp. Londonas latviešu jaunatnes pulciņa Sakta rīkotajā vairāku dienu izbraukumā uz Stratfordas festivālu, kurā piedalījās ap 50 jauniešu, lai noskatītos Moljēra Tartifa izrādi 2. augustā un pēc tam viesotos vairākās latviešu farmās, tur papriecājoties pie ugunskura, nodoties sportam u.t.t.

Pēc izrādes jaunieši saradās kāda tautieša farmā Grantonā, starp Londonu un Stratfordu, kur pie ugunskura dziedāja un mūzicēja, pamazām izklīstot un beigās paliekot tikai 20 jauniešiem. Kad arī tie devās pie miera, 3 Toronto puiši, no kuriem tikai viens bija pilngadīgs, uzsāka savas „speciālnodarbības" un līdzpaņemtā LSD ietekmē sāka trokšņot, dīvaini izturēties un tad gandrīz vai trakot. Pārējie mēģināja viņus savaldīt, bet tas neizdevās. Tad no Londonas izsauca ārstu, drīz ieradās arī policija ar ambulances mašīnu, kuŗi trīs jaunekļus, kas bija lietojuši LSD nogādāja slimnīcā. Divus no viņiem atkal atlaida, bet trešo, kas bija pasmagi sagraizījies uz stikliem, izlecot caur neatvārtu logu, slimnīcā patuurēja.

Ja kanadiešu laikraksti ziņoja par kautiņu jauniešu starpā, tad paši izbraukuma dalībnieki to apstrīdēja, jo nesavaldīgie LSD lietotāji tikai mēģināti savaldīt. Ir saprotami, ka par nepatīkamu atgadījumu precīzu informāciju grūti iegūt, jo katrs cenšas kaut ko noslēpt, un tā arī šoreiz, pēc citas variācijas, kautiņš tomēr esot bijis, vismaz pašu 3 LSD iebaudītāju starpā. To noskaidrot tomēr nav mūsu redakcijas uzdevums, jo ievadīta nopietna izmeklēšana, Ontario provinces policijai lietu nododot Kanadas karaliskajai jātnieku policija. Cik zināms, izmeklēšanā piedalās arī citas ieinteresētās iestādes, tā ka ļoti iespējama izbraukuma rīkotāja, visu dalībnieku, jaunatnes pulciņa Sakta, arī LNJAK vadības pratināšana. Kaut Kanadas likums neparedz sodu par LSD turēšanu savā īpašumā, atgadījumu padara smagāku fakts, ka tas noticis organizētā izbraukuma laikā. Atliek tikai cerēt, ka dažu neapzinīgu jauniešu rīcības rezultātā grūtības neradīsies mūsu jaunatnes organizācijas un tās pulciņu turpmākajā darbībā.

Nedaudz vēlāk kanadiešu laikrakstos atkal bija lasāma ziņa, ka Londonā par tirgošanos ar narkotiku, arī ar LSD, aizturēti un sodīti 5 jaunieši, to vidū arī kāda 17 gadu veca latviešu meitene.

Sakarā ar atgadījumu izbraukumā uz Stratfordu laikraksts „Laiks" pasteidzies izdarīt interviju-seriju ar jaunatnes, sabiedriskajiem darbiniekiem un organizācijām, konstatējot, ka Ņujorkā LSD lietotāji latviešu vidū nav atrasti. Vai tas tik droši? Kā jau teikts, nav iespējams jauniešu privātajām gaitām un „nodarbībām" izsekot. Organizētā sarīkojumā Ņujorkā šāda atgadījuma vēl nav bijis, bet tas nebūt nenozīmē, ka atsevišķi jaunieši tomēr nav izbaudījuši „jauko" LSD iedirbi. Vai tieši Ņujorkas latviešu jaunieši būtu tik liels izņēmums, ka nemaz neiespaidojas no apkārtnes vides? Un Ņujorkā kārdinājumi nebūt nav mazāki kā Toronto.

Zg.

BĒRNU SVĒTKI SIDRABENĒ

Lietainā laika dēļ atliktie bērnu svētki Sidrabenē notika divas nedēļas vēlāk — 10. augustā, kad ideāli laika apstākļi bija pulcinājuši vairāk nekā 600 apmeklētāju. Pēc rīta dievkalpojuma brīvdabas baznīcā, kuru vadīja māc. Ā. Čops, LNAK valdes vicepr-sēdis A. Rāviņš uzrunāja svētku dalībniekus. Izskanot Latvijas himnai, sākās nometņotāju priekšnesumi. Tos ievadīja bērnu koris ar četrām dziesmām tradicionālā bērnu svētku diriģenta Ā. Čopa vadībā. Vingrojumi notika trīs grupās. Pirmie uzstājās zēni, sniedzot vingrojumus ar nūjām Valža Pālena vadībā, kurš pats šos vingrojumus bija arī izstrādājis un sakārtojis. Atzīmējams, ka viņš ir tikai 15 gadu vecs un šovasar nometnē darbojas par grupas vadītāju. Par meiteņu vingrojumiem savukārt bija rūpējusies vadītāja Ligita Kalniņa. Ar patiku jāatzīmē, ka meiteņu sniegums bija ļoti interesants, arī paši vingrojumi savādāki nekā iepriekšējos gados redzētie. Sekoja lielais nometņotāju kopvingrojums — brīvās kustības Judītes Vāgneras vadībā, vingrotājiem piepildot visu prāvo laukumu. Basketbola laukumā ar tautas dejām uzstājās mazie un lielie dejotāji, šoreiz ar apzīmējumu „lielie" saprotot gados vecākos nometņotājus. Bērndārznieki — bitītes „uzlidoja" jaukos tērpos un lidināšās Ainas Brikmanes vadībā.

Atzīmējams, ka sakarā ar bērnu svētku atlikšanu bija „paputējusi" arī tiem iecerētā un sagatavotā programma, jo divu nedēļu starplaikā nometņotāji izmainījās, daudziem bērniem aizbraucot un jauniem ierodoties to vietā. Tā programmu praktiski nācās sagatavot par jaunu, pie tam tikai vienas nedēļas laikā. Tā nedēļa pirms bērnu svētkiem nometņotājiem izvērtās par nopietna darba posmu. Uzdevumu svētkos viņi tad arī paveica atzīstami.

Pēcpusdienā sākās nodarbības 16 dažādās novietnēs. Daļa bērni apliecināja savas zināšanas latviešu valodā, tēvzemes pazīšanā, tautas dziesmu dziedāšanā un citās nozarēs, bet citās novietnēs parādīja savu atjautību, veiklību un dažādas mākas.

Īpaša atrakcija bija sacensība papīra pūķu lidināšanā un staigāšana ar „koka kājām" pāri upei, kas daudz jautrības sagādāja arī atsaucīgajiem skatītājiem.

Kā parasti, bērnu svētki beidzās ar spraigo sacensību volejbolā starp Sidrabenes un Saulaines jauniešiem, kuri it kuplā skaitā bija ieradušies viesos. Liela skatītāju pulka klātienē, uz spēli ierodoties arī tiem, kas visu dienu bija pavadījuši upmalā, kādēļ praktiski nebūtu ieskaitāmi svētku dalībnieku skaitā, uzvarēja Sidrabenes jaunieši ar 15—8, 15—11 rezultātu.

Atsevišķo nodarbību stendu vadītāju vidū atkal bija redzamas daudzas jau labi pazīstamas sejas. Šie bērnu draugi un latvisko zināšanu kopēji un sargi jau gadiem ilgi sekmējuši bērnu svētku labu izdošanos, tādēļ gandrīz uzskatāmi par „pastāvīgiem" nometnes darbiniekiem.

Ž. Zentiņš

Edmund Burkes apvienības

vadībā darbojas plašākais antikomūnistisko grāmatu un brošūru stends Kanadas nacionālās izstādes East Annex Coliseum.

Nepieciešama jūsu atsaucība mūsu darbam.

ANDREJSONS

APDROŠINA

463-7313

Niagaras latviešu ev.-lut. draudzē iesvētītie jaunieši Pēteris Lapiņš un Mārīte Lapiņa; aizmugurē no kreisās — draudzes mācītājs J. Prauliņš, viesis mācītājs J. Vējiņš un draudzes priekšnieks P. Treiers. Foto: J. Ligurs

Latviešu mūzikai veltīts raidījums

Kanadas CBC raidītājs (viļņa garums AM 690) 24. augustā plkst. 6.30—7.30 vakarā pārraidīs latviešu tautas dziesmu virkni. Tā kā šī raidītāja tīkls stiepjas no Atlantijas līdz Klusajam okeanam līdztekus ASV robežai, šis raidījums uztverams arī ASV tautiešiem. Izraudzīto dziesmu klāstā būs gan vokāli, gan instrumentāli apstrādājumi, bet komentāri franču un latviešu valodā.

Minētais raidītājs, uzzinājis par Montrealas latviešu vīru koŗa Junda darbību, bija griezies pie Latvijas konsula V. Tomsona, izsakot vēlēšanos ieskaņot arī latviešu dziesmas saviem iksvētdienas etniskās mūzikas raidījumiem „Musique des Nations". Tā kā šai laikā Junda tieši sagatavoja savu skaņu plati, O. Steprāns koŗa uzdevumā devās uz raidītāju, kur noskaidroja, ka tas mazāk ieinteresēts viena koŗa programmā, bet latviešu mūzikā vispār. Tā I. Steprāns izšķīrās, ka dotā iespēja būtu izmantojama latviešu mūzikas dažādības parādīšanai, tomēr paliekot tikai pie tautas dziesmām. „Labāk sniegt plašāku tautas dziesmu klāstu, nekā piešķirto laiku sasmalcināt ar vairākiem novirzieniem resp. komponistu darbiem," izteicās I. Steprāns. „Savā pieredzē ar kanadiešu radio darbiniekiem esmu manījis, ka viņus ļoti interesē mūsu kokļu mūzika un sieviešu ansambļi. No šīm viņu interesēm arī esmu galvenokārt vadījies, sakārtojot raidījuma programmu no mūsu skaņu plašu klāsta. Protams, raidītājs ievēros skaņu plašu izdevēju tiesības un par pārskaņotajiem darbiem maksās honorāru pēc pieņemtajām likmēm."

I. Steprāns lūdz tautiešus, kuri raidījumu noklausījušies, rakstīt raidītājam, lai tas saņemtu pēc iespējas lielāku vēstuļu skaitu, kas liecinātu, ka raidījumam ir pietiekami daudz klausītāju. Katra vēstule ir svarīga, lai līdzīgus raidījumus varētu izkārtot arī turpmāk. Vēstules adresējamas: CBC, Musique des Nations, PB 6000, Montreal, P.Q., Canada.

Ziņojam, ka 30. augustā

Sidrabenē paredzētais bijušo nometnes darbinieku sarīkojums ar ugunskuru un balli technisku apstākļu dēļ nevar notikt.

Sidrabenes pārvalde

TORONTO ZIŅAS

• Baltiešu dienas Kanadas nacionālajā izstādē notiks no 29. — 31. augustam Koloseja austrumu ēkā.

• Ziemeļamerikas latviešu 2. kokļu svētki, kas bija paredzēti 30. un 31. augustā, technisku iemeslu dēļ atlikti uz 4. un 5. oktobri. Reizē ar to svētku ietvaros, kā sākumā bija iecerēts, bet vēlāk datums mainīts, 5. oktobrī notiks arī Bruno Skultes jaunā baleta „Koklētājs un velns" pirmizrāde.

• Jauniešu speciālnometnes „Trejdeviņi padomiņi" Sidrabenē, kura izveidota pēc Divreizdivi nometnes parauga, notiks no 24. — 31. augustam māc. Ā. Čopa pārziņā, zēnu grupu vadīs Juris Dreifelds, bet meiteņu — Dr. Solveiga Miezīte. Šīs speciālnometnes dalībnieku sarašanās paredzēta 24. augustā, kad plkst. 9 vakarā Sidrabenes brīvdabas baznīcā notiks māc. Ā. Čopa vadīts dievkalpojums. Nākošajā dienā sāksies nodarbības dažādajās interešu grupās — daiļamatniecībā ar atsevišķām nozarēm kokgriešanā (vadīs Z. Lakstigala), sudraba un dzintara izstrādājumos (A. Kivleniece), keramikā (H. Vilks), ādas izstrādājumos (J. Zālītis), tekstilizstrādājumos un rokdarbos (E. Āpše), bez tam dabas pētniecībā (J. Dreifelds), tautas dejās (Z. Miezītis), tautas dziesmās (J. Norvilis), filatelijā (M. Zichmanis) un literātūrā (A. Zemdega). Paredzētas nodarbības arī bērnu nometņu vadītāju grupai un īpaša diskusiju grupa par tematu „Silkti un labi paradumi individuālajā un sabiedriskajā dzīvē" māc. Ā. Čopa vadībā. Piedalīšanās maksa šai speciālnometnē ir 35 dol.

• LPB Kanadas kopas valdes sēde pr-ces B. Senkēvičas vadībā 6. augustā Latviešu namā, piedaloties visiem valdes locekļiem, bija veltīta tikai vienam jautājumam — pārrunām par kopas 20 gadu darbības atzīmēšanas sarīkojumu 8. un 9. novembrī Toronto. Tā kā kopš 1. jūlija sestdienu vakaros sarīkojumi drīkst ilgt vienu stundu ilgāk, valde vienojās ieejas maksu Preses ballē paaugstināt uz 7 dol. no personas, lai varētu segt attiecīgi lielāko honorāru deju kapellai. Tāpat vienojās uz jubilejas sarīkojumu aicināt kanadiešu preses pārstāvjus, lai ar tiem atjaunotu kādreiz labos kontaktus, ielūgumiem pievienojot īsu biedrības darbības raksturojumu. Tā kā nebūs iespējams visiem Toronto tautiešiem piesūtīt ielūgumus uz jubilejas sarīkojumiem, tos varēs ieinteresētie saņemt, iegādājoties ieejas kartes, bet šiem ielūgumiem būs vairāk „suvenīra vērtība", jo ieejas kartes iegādājamas arī bez tiem. Preses ballē, kurā bez laimestiem uz ieejas karšu numuriem būs arī dažādas pārsteiguma balvas, apmeklētājiem uzsmaidīs ne vien puķu meitenes, bet uzjautrinās arī konferansjē ar saviem palīgiem — Drukas kļūdu velniņu un Preses pīli, abiem nerātņiem balles viesu vidū kavējoties no sākuma līdz galam. 9. novembrī rakstnieku cēlienu ievadīs ar īsu jubilejas aktu, bet lasīt savus darbus aicinās pēc iespējas daudz „ārpusnieku" — no citām Kanadas pilsētām un ASV. Iespējams, ka piedalīsies arī rakstnieks Andrejs Irbe no Zviedrijas.

• DV nama pārvaldes sasauktajā informācijas sanāksmē 6. augustā ieradās 35 dalībnieki, kas dedzīgi piedalījās pārrunās un izteica arī dažādus ierosinājumus. Par turpmākajām iecerēm un līdz šim veikto informēja nama pārvaldes pr-ks R. Kadiķis un kasieris A. Kalviņš. Nams saimnieko ar nelielu atlikumu. Nākotnē iecerēta arī nama ārpuses uzpošana, kas prasīs lielākus līzekļus, tādēļ nodaļas biedrus un labvēļus aicinās šai vajadzībai ziedot. Namā iekārtotajam klubam „Jautrais ods" nepieciešama saimniece, tādēļ arī kavējas dzērienu pārdošanas atļaujas saņemšana svētdienās.

• Ontario kreditsabiedrību līgas oficiālais mēnešraksts „Ontario Credit Union News" augusta izdevumā veltījis divas lappuses gaŗu un bagātīgi ilustrētu rakstu par Toronto latviešu kreditsabiedrību, sakarā ar tās 10 darbības gadiem. Raksta ievadījumā sniegtas vispārējas ziņas par latviešu sabiedrisko un saimniecisko rosību Toronto, bet turpinājumā galvenā vērība veltīta Toronto latviešu kreditsabiedrības dibināšanai un tās straujajai augšanai, tagad jau pārsniedzot 2 milj. dolaru bilanci.

• Savā vasarnīcā Latviešu katoļu vienības lauku īpašumā Mežciemā 7. augustā pēkšņi miris Dominiks Senkans, kas, būdams namdaris, bieži palīdzēja kaimiņiem vasarnīcu izbūvē. To viņš darīja arī liktenīgajā dienā, kad viņu pusdienas atdusā pārsteidza nāve. Viņš jau ilgāku laiku sirga ar sirdi. Aizgājējs bija dzimis 1918. gadā 17. jūlijā Mērdzenes pagastā kā lauksaimnieka dēls, piedalījies Latviešu leģiona cīņās, izcietis gūsta laiku Cēdelgemā, pēc tam dzīvoja Hallendorfas nometnē Vācijā, bet 1949. gadā ieceļoja Kanadā, kur līguma gadu nostrādāja Norandas kapara raktuvēs un vēlāk pārcēlās uz Toronto, kur ar dzīvesbiedri Amāliju dzīvoja savā ģimenes mājā. Nelaiķim veltīts aizlūgums notika 10. augustā Rosara bēru namā, bet pēdējā gaitā viņu izvadīja dienu vēlāk no Sv. Miķeļa katedrāles. Par aizgājēju sēro brālis ar ģimeni dzimtenē, kupls draugu pulks un DV Toronto nodaļas saime, kuras piederīgais viņš bija.

• Savā dzīvesvietā, salimis atzveltnes krēslā, 1. augustā miris atrasts Verners Grava, kad kaimiņu izsauktā policija bija atlauzusi viņa dzīvokļa durvis. Pēc ārsta atzinuma, viņš varētu būt miris pirms 10 dienām, bet līķa sekcijā par nāves iemeslu konstatēta sirds trieka. V. Grava bija dzimis 1921. gada 23. jūnijā Alūksnē, beidzis Gulbenes arodskolu un cīnījies Latviešu leģionā. Pēc pirmo bēgļa gadu pavadīšanas Mildorfā un Eslingenā, kur rosīgi piedalījās latviešu sabiedriskajā un kultūras dzīvē, viņš 1949. gadā ieceļoja Kanadā, nostrādāja līguma gadu Norandas kapara raktuvēs, tad pārcēlās uz Toronto, kur pēdējos gados kopā ar kādu tautieti vadīja savu mechanisko darbnīcu Skarboro. Aizgājēja pēdējā gaitā no Rosara bēru nama uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 7. augustā izvadīja māc. A. Briedis, sēru mūziku spēlējot brīvmāksliniekam V. Kviesim un piedaloties ap 40 izvadītājiem. Kapos no aizgājēja draugu vārdā atvadījās O. Kļavenieks. Par aizgājēju sēro māsas ģimene dzimtenē un citi radi ASV.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

6% par noguldījumiem,

7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem.

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,

No 15. jūnija līdz 15. septembrim birojs sestdienās slēgts.

...ZIŅAS

...ināš pēc iespējas daudz „ār-
...snieku" — no citām Kanadas
...sētām un ASV. Iespējams, ka
...dalīsies arī rakstnieks An-
...js Irbe no Zviedrijas.

...DV nama pārvaldes sasauk-
...ā informācijas sanāksmē 6.
...ustā ieradās 35 dalībnieki,
... dedzīgi piedalījās pārrunās
... izteica arī dažādus ierosinā-
...mus. Par turpmākajām iece-
...un līdz šim veikto informē-
...nama pārvaldes pr-ks R. Ka-
...s un kasieris A. Kalviņš.
...ns saimnieko ar nelielu atli-
...u. Nākotnē iecerēta arī na-
...ārpuses uzpošana, kas pra-
...lielākus līzekļus, tādēļ noda-
... biedrus un labvēļus aicinās
... vajadzībai ziedot. Namā ie-
...otajam klubam „Jautrais
..." nepieciešama saimniece, tā-
... arī kavējas dzērieņu pārdo-
...s atļaujas saņemšana svēt-
...ās.

...Ontario kreditsabiedrību līgas
...ālais mēnešraksts „Ontario
...it Union News" augusta izde-
...ā veltījis divas lappuses gaŗu
...bagātīgi ilustrētu rakstu par
...nto latviešu kreditsabiedrību,
...rā ar tās 10 darbības gadiem.
...ta ievadījumā sniegtas vis-
...as ziņas par latviešu sabied-
... un saimniecisko rosību To-
..., bet turpinājumā galvenā vē-
... veltīta Toronto latviešu kre-
...biedrības dibināšanai un tās
...jajai augšanai, tagad jau pār-
...zot 2 milj. dolaru bilanci.

...avā vasarnīcā Latviešu kato-
...nības lauku īpašumā Mežcie-
... augustā pēkšņi miris Domi-
...Senkans, kas, būdams namda-
...ieži palīdzēja kaimiņiem va-
...u izbūvē. To viņš darīja arī
...igajā dienā, kad viņu pusdie-
...tdusā pārsteidza nāve. Viņš
...gāku laiku sirga ar sirdi. Aiz-
...s bija dzimis 1918. gada 17.
... Mērdzenes pagastā kā lauk-
...eka dēls, piedalījies Latvie-
...ģiona cīņās, izcietis gūsta lai-
...ēdelgemā, pēc tam dzīvoja
...ndorfas nometnē Vācijā, bet
... gadā ieceļoja Kanadā, kur
...a gadu nostrādāja Norandas
...a raktuvēs un vēlāk pārcē-
... Toronto, kur ar dzīvesbied-
...āliju dzīvoja savā ģimenes
... Nelaiķim veltīts aizlūgums
... 10. augustā Rosara bēŗu
... bet pēdējā gaitā viņu izva-
...dienu vēlāk no Sv. Miķeļa
...āles. Par aizgājēju bez dzī-
...dres sēro brālis ar ģimeni
...nē, kupls draugu pulks un
...ronto nodaļas saime, kuŗas
...gais viņš bija.

...vā dzīvesvietā, salimis at-
...s krēslā, 1. augustā miris
... Verners Grava, kad kaimi-
...uktā policija bija atlauzusi
...zīvokļa durvis. Pēc ārsta at-
..., viņš varētu būt miris
...10 dienām, bet līķa sekcijā
...ves iemeslu konstatēta sirds
... V. Grava bija dzimis 1921.
...3. jūnijā Alūksnē, beidzis
...es arodskolu un cīnījies Lat-
...leģionā. Pēc pirmo bēgļa
...avadīšanas Mildorfā un Es-
... kur rosīgi piedalījās lat-
...sabiedriskajā un kultūras
...viņš 1949. gadā ieceļoja Ka-
...ostrādāja līguma gadu No-
... kapara raktuvēs, tad pār-
... Toronto, kur pēdējos ga-
...ā ar kādu tautieti vadīja
...mechanisko darbnīcu Skar-
...izgājēju pēdējā gaitā no Ro-
...ru nama uz Jorkas kapsē-
...iešu nodalījumu 7. augustā
... māc. A. Briedis, sēru mū-
...lējot brīvmāksliniekam V.
... un piedaloties ap 40 iz-
...m. Kapos no aizgājēja
... vārdā atvadījās O. Kļave-
...er aizgājēju sēro māsas ģi-
...imtenē un citi radi ASV.

...ronto laviešu
...editsabiedrība
...(Toronto) Credit Union
Limited
...ge St., Toronto 174, Ont.
...Telef. 924-2775
...m a k s ā
... noguldījumiem,
... par ilgtermiņa
...oguldījumiem
...biedrība izdara visas pa-
...nku operācijas, izsniedz
...us, izdara naudas pār-
... un izsniedz ceļotāju
...čekus.
...R NAUDAS NOGULDĪ
...VAI AIZDEVUMU IZ
...ANU KREDITSABIED
...ZDARA DZĪVĪBAS AP
...ĀŠANU LĪDZ $2000.00
... vai $5000.00.
...vērts darbdienās no pl.
...12 — 8 vakarā,
...ija līdz 15. septembrim
...s sestdienās slēgts.

Kultūras darba vadība jaunās rokās

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS KULTŪRAS BIROJA SĒDE ŅUJORKĀ

Pēc 3 mēnešu organizēšanās 10. augustā Ņujorkā pirmajā sēdē sanāca Amerikas latviešu apvienības kultūras biroja jaunā valde. Sēdi atklājot, biroja jaunā vadītāja Dr. Valda Melngaile saviem 5 (no apm. 10—15 iespējamiem) līdzstrādniekiem norādīja kultūras biroja darbības mērķus un uzdevumus. Birojs ir sakarnieks starp māksliniekiem, skatītājiem un rakstniekiem, tos atbalstot vai izsakot atzinību. Tā ir biroja pasīvā loma, bet tam jāveic arī aktīvā, jo mūsu tautas pastāvēšana atkarīga no latvietības, latviešu kultūras saglabāšanas un tās nodošanas nākošajām audzēm. Birojam ir liela nozīme arī jaunradē, kuŗa trimdā notiek parallēli okupētajā Latvijā radītajam. Trimdā mākslai nav nospraustas robežas. Tā ir brīva. Tāpat brīva ir zinātne, kaut to stipri traucē pieejamo materiālu trūkums. Zinātne trimdā var attīstīties bez viltojumiem. Kultūras darbā svarīgi piesaistīt jaunatni, lai pēc 10 gadiem mums netrūktu klausītāju, skatītāju un lasītāju. Mums jāgādā par sakariem ar publiku. Te liela nozīme piekritīs biroja vispārējai nozarei, kuŗas pienākumos būs panākt kontaktu ar organizācijām, sabiedrību un jaunatni. Mēs nevaram diktēt. Šiem kontaktiem jāizveidojas no iekšējas vajadzības. Tāpat jāmēģina izveidot draudzīgas un informātīvas attieksmes ar lietuviešiem un igauņiem, ja ne vispārēji, tad vismaz pa nozarēm — mākslinieki ar māksliniekiem, rakstnieki ar rakstniekiem u.t.t. Varbūt izdodas sarīkot kopīgu baltiešu mākslas izstādi. Mums ir lugu trūkums, tādēļ nebūtu slikti iemest skatienu kaimiņu tautu repertuārā.

Literātūras kritiķis J. Bičolis, komentējot biroja vadītājas nodomus, aizrādīja, ka, diemžēl, pēc pašu lietuviešu literātūras vēstures atzinumiem, viņiem neesot ko likt blakus mūsu Rainim, Blaumanim vai Zīvertam. Mācīties varam tikai no tautām, kuŗu kultūra ir pasaules līmenī.

Runājot par rakstniecības nozari, tās vadītājs J. Bičolis informēja, ka nozarei nodoms izveidot 3 sekcijas — literātūras, kuŗu vadīs dzejnieks Gunars Saliņš, grāmatniecības un preses ar Leonu Rumaku kā vadītāju un bibliotēku un bibliografijas, kuŗai vēl jāmeklē vadītājs. Rakstniecības nozares uzdevumos ietilptu literātu rosināšana, informācija un palīdzība. Jāveltī lielāka vērība rakstnieku cēlieniem. Latviešu kolonijās, kuŗās rakstnieku cēlieni jau notiek regulāri, jāpaceļ klausītāju skaits, bet vietās, kur tie vēl nenotiek, jāorganizē. Blakus regulārajiem darbu lasījumiem šādi sarīkojumi varētu būt veltīti Kultūras vai citu fondu laureātiem, mirušo rakstnieku dzimšanas vai nāves dienu atcerei. Tā, piemēram, šogad nepamanīta aizgājusi Friča Bārdas 50. nāves diena. Tāpat godinājuma akti rīkojami dzīvajiem rakstniekiem un kultūras darbiniekiem. Būtu svarīgi gara darbinieku apmeklējumi citās kolonijās, pat kontinentos. Nepieciešams literārs žurnāls vai līdzšinējā ALAs kultūras biroja biļetena turpinājums. Svarīga ir grāmatu, periodikas un periodisko rakstu bibliografija. Bet jāpatur arī prātā: mūsu spēki dilst, tādēļ nedrīkstam tos saskaldīt. Mums trūkst informātīvas brošūras par latviešu grāmatu krātuvēm brīvajā pasaulē. Bibliotēku krājumi nav inventārizēti. Būtu jāmudina, lai bibliotēkas rīko latviešu grāmatu izstādes. Svarīgs arī centrālas latviešu bibliotēkas jautājums. Pašu spēkiem tādu vairs neradīsim. Bija nodoms tādu izveidot Ņujorkas publiskajā bibliotēkā, taču arī tā nekrāj visus izdevumus, bet sakrātie ne katrreiz viegli pieejami.

Baltijas tautām veltīts ir žurnāls „Treji Vārti", bet, diemžēl, ar atsevišķu darbu tulkojumiem maz līdzēts, jo bieži vien nekā nezinām pat par autoru. Žurnālā arī trūkst vispārējas informācijas par lietuviešu un igauņu kultūras dzīvi. Plašākas darbu izlases pārtulkošanai mums nav valodu pratēju. Ko mēs, maza trimdinieku drupata, varam veikt? Varbūt labāk jāapsver, kas no latviešu valodas tulkojams un izdodams angliski, — turpināja Bičolis. Jānoorganizē un jāaktivizē pareizrakstības komisija. Trimdā mums ir 4 locekļi no neatkarīgās Latvijas pareizrakstības komisijas — A. Ābele, V. Rūķe-Draviņa, E. Hauzenberga-Šturma un H. Tichovskis.

Komentējot ALAs kultūras daļas projektēto žurnālu (3 reizes gadā 60 lpp. apmērā), L. Rumaks izteica šaubas, vai šāds izdevums spēs sasniegt savus mērķus. Vai tomēr nebūtu veidojami divi žurnāli, pie tam ne tikai ASV latviešiem vien, bet gan tādi, kuŗus labprāt abonētu arī citu valstu un kontinentu latvieši? Tie būtu „Latviešu Skola" izglītības jautājumiem un „Kultūras Dzīve" kultūras, mākslas un literātūras jautājumiem. Pašreiz projektētais ALAs žurnāls atspoguļotu, pie tam ar lielu nokavēšanos, tikai ALAs biroju un atsevišķo nozaŗu darbību, ieskaitot sportu, aprūpi, politiku u.t.t. — Tā kā iepriekšējā dienā ALAs valde savā sēdē principā piekrita šāda žurnāla izdošanai, kultūras biroja darbinieki vienojās nogaidīt, kas no ALAs projekta iznāks.

Par jaunorganizējamo zinātņu nozari rakstveida ziņojumu bija iesūtījis šīs nozares vadītājs Dr. J. Gabliks, paredzot technisko zinātņu sekciju, bioloģijas un medicīnas sekciju un humānitāro zinātņu sekciju. Technisko zinātņu sekciju vadīs Dr. J. Melngailis, viņa vietnieks J. Raudzeps, loceklis J. Žagariņš. Bioloģijas un medicīnas sekciju vadīs Dr. J. Slesers. Humānitāro un sociālo zinātņu sekcijai vadītājs vēl nav atrasts, tāpat trūkst vēl biroja sekretāra un kasieŗa. Katrā sekcijā pieaicinās vairākus darbiniekus no Bostonas. Nozares uzdevumos būs apzināt un aktīvizēt latviešu zinātniekus, izdot latviešu zinātnieku biografisko vārdnīcu ar adresēm, izdot latviešu zinātnieku disertāciju reģistru, gar kuŗu ilgāku laiku jau strādā inž. K. Ieleja. Noorganizējama arī latviešu zinātnieku tikšanās Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkos 1970. gadā Toronto. Jāuztur sakarus ar akadēmiskajām un profesionālajām organizācijām, kā arī atzīmējama Latvijas universitātes dibināšanas 50. gadadiena.

Kultūras biroja līdzšinējais vadītājs Dr. P. Norvilis personīgi apsveica klātesošos biroja darbiniekus un novēlēja labas sekmes darbā, informējot, ka no agrākajiem projektiem vislabāk pavirzīts latviešu mākslas vēstures izdevums. 500 manuskripta lappušu jau gatavas, un autors prof. J. Siliņš sola līdz gada beigām to pabeigt. Uz jautājumu, vai šajā izdevumā paredzētas arī krāsu reprodukcijas, Dr. P. Norvilis nevarēja atbildēt, trūkstot informācijai.

Trūkst vēl mākslas nozares vadītāja. Šīs nozares teātra mākslas sekciju vadīs līdzšinējā Rasma Birzgale-Vītola, kuŗa iecerējusi izdot piecas latviešu aktieŗu skaņu plates, galvenokārt skolu vajadzībām, kurās pēc noteiktas programmas 10 aktieŗi lasītu latviešu autoru darbus.

Pārrunas izraisījās par Kultūras fonda struktūru resp. tā sastāvu. Pēc fonda noteikumiem, tā priekšsēdis ir ALAs valdes priekšsēdis, viņa vietnieks Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdis, kā arī ALAs kultūras biroja vadītājs un LNAK kultūras nozares vadītājs. ALAs kultūras biroja vadītājs tad rūpējas par Kultūras fonda 8 nozaŗu sastāvu — katrai nozarei izraugot 3 locekļus ASV un 1 no Kanadas. Taču starplaikā ALA izveidojusi savu kultūras daļu (kuŗā bez kultūras biroja ietelp arī izglītības birojs). Pagājušajā gadā ALAs kultūras daļu un kultūras biroju vadīja viena persona, bet šogad kultūras daļu vada izglītības biroja vadītājs. Reizē ar to paceļas jautājums, kam piekrīt vicepriekšsēža amats resp. kas ierosina apstiprināšanai Kultūras fonda sastāvu. Kultūras biroja sēdes dalībnieki pēc debatēm atzina, ka, pēc statūtiem, šī vieta pienākas kultūras biroja vadītājam, bet no 8 Kultūras fonda nozarēm tikai viena — paidagoģijas — piekrīt izglītības biroja kompetencei, kamēr pārējās 7 ir kultūras biroja kompetencē.

Birojs saņēmis no dažiem māksliniekiem ierosinājumu Kultūras fonda mākslas nozares locekļu izraudzīšanu nodot pašu mākslinieku organizācijām. Tā kā tas groza principu, tad ierosinājuma izlemšanu atlika, jo līdzīgi būtu jārīkojas arī ar citu nozaŗu locekļu izraudzīšanu. Diemžēl, ne katrreiz vienprātīgi ir paši attiecīgo organizāciju vadītāji. Tas aizkavētu vērtētāju izraudzīšanu un darbu godalgošanu.

Par vispārējo nozari ziņojumu sniedza tās vadītājs Jānis Bebris. Atšķirībā no līdzšinējās uzbūves, nozare turpmāk būs pārkārtota, to sadalot divās — informācijas un kultūras vērtību apzināšanas un uzglabāšanas sekcijās. Pirmo vadīs M. Kūla un M. Šlesere, otru — E. Dzelzkalējs, bet J. Bebŗa palīgs būs S. Duļevskis.

Nākošā biroja sēde paredzēta 21. septembrī Bostonā.

L. Rumaks

★ Dr. med. Lilija Zariņa jūlijā ar referātu piedalījās Starptautiskās akadēmisko sieviešu apvienības sanāksmē Heidelbergā. Savā priekšlasījumā Dr. L. Zariņa apskatīja studiju apstākļus Rīgas universitātē un medicīniskajā institūtā, kā arī apgaismoja padomju necilvēcīgos izrēķināšanās paņēmienus cīņā pret ideoloģisko opozīciju, pieminot notikumus ar Jachimoviču u.c. Referāts bija atstāstīts arī vācu presē.

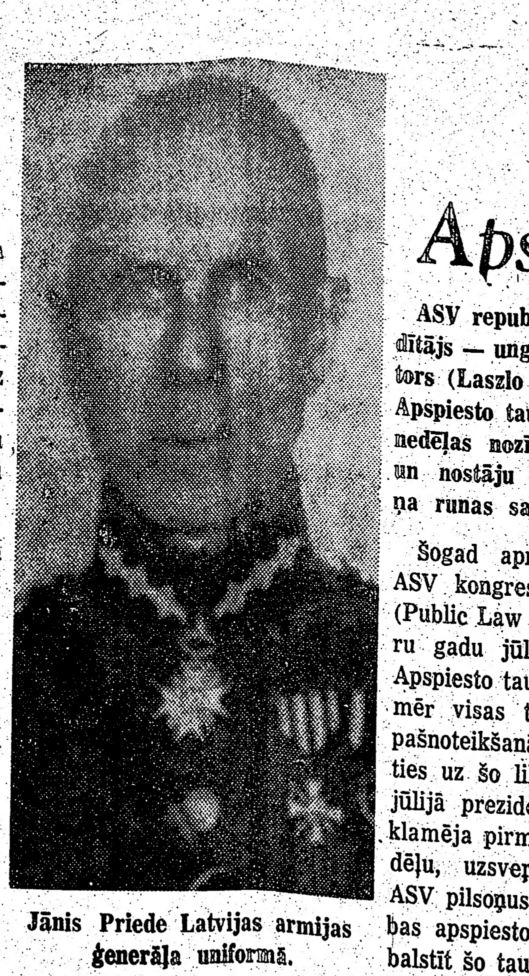

Jānis Priede Latvijas armijas ģenerāļa uniformā.

LĀČPLĒŠA 95 GADI

Bostonā 16. augustā uz 95 mūža gadiem atskatījās vecākais neatkarīgās Latvijas armijas ģenerālis, kas vēl ir dzīvo vidū, Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieris Jānis Priede.

Jubilārs dzimis 1874. gada 16. augustā Vestienas pagastā kā lauksaimnieka dēls, 1899. gadā beidzis Viļņas kaŗaskolu, 1904. un 1905. gadā piedalījies krievu-japāņu kaŗā, bet vēlāk pirmajā pasaules kaŗā, kuŗā 1915. gadā ar 20. korpusu nokļuva vācu gūstā. 1919. gada 15. septembrī jubilārs iestājās Latvijas armijā, kur paaugstināts par pulkvežleitnantu un par nopelniem atbrīvošanas cīņās apbalvots ar Lāčplēša kaŗa ordeni, 1923. gadā paaugstināts par pulkvedi, bet 1925. gadā par ģenerāli. Laikā no 1920. gada 15. augustam līdz 1925. gada 25. februārim J. Priede bija 6. Rīgas kājnieka pulka komandieris, pēc tam līdz 1928. gada 25. novembrim Latgales divīzijas, līdz 1929. gada 2. augustam Kurzemes divīzijas un līdz 1930. gada 25. augustam Vidzemes divīzijas komandieŗa palīgs. Kā maksimālo vecumu sasniegušu ģenerāli Jāni Priedi, kas bija arī Lāčplēša kaŗa ordeņa domes loceklis, 1931. gada 24. septembrī no Latvijas armijas atvaļināja.

Gavilnieks savu 95. dzimšanas dienu nosvinēja ģimenes un tuvāko draugu vidū, bet DV apvienība Bostonā šo reto jubileju plašāk atzīmēs un sirmo ģenerāli godinās 8. novembrī Lāčplēša kaŗa ordeņa dibināšanas 50 gadu atceres sarīkojumā.

Jaunie darbības plāni

(Pārnesums no 1. lpp.)

E. Avotu.

Par ALAs kultūras biroja technisko zinātņu sekcijas vadītāju valde apstiprināja Dr. J. Melngaili, par bioloģijas un medicīnas — Dr. J. Slesseru, bet par literātūras — G. Saliņu. Kultūras biroja vadītāja V. Melngaile ziņoja, ka centīsies panākt ciešākus kontaktus ar igauņiem un lietuviešiem, lai rastu iespēju kopīgi izdot labākas skaņu plates un grāmatas, kā arī rīkot izstādes. Paredzēts izdot arī latviešu skaņu plates, lai saglabātu veco aktieŗu balsis. Iecerētas 5 plates, katra ar citu tematu, vienam aktierim veltījot vienu plates pusi. Šādas plates varētu izdot 100—500 eksmplāros. Valde atzina šo projektu par vēlamu un nolēma griezties pie Kultūras fonda pēc līdzekļu piešķīruma.

Sēdes tālākajā gaitā valde nolēma revidēt visus mazos neaktīvos fondus, kuŗi pastāv pie ALAs valdes, lai tos likvidētu. Gaŗas debates izraisījās par Sirakūzu latviešu piedāvājumu izsūtīt 600 iesieto ALAs izdoto brošūru „Latvia" dažādām bibliotēkām visos kontinentos. Domas dalījās par to, vai ļaut Sirakūzu tautiešiem sastādīt tikai izsūtīšanas sarakstus, vai sagatavot arī adreses, vai grāmatas izsūtīt no Sirakūzām vai Vašingtonas, vai pavadrakstu parakstītu ALAs ģenerālsekretārs vai viņa vārdā Sirakūzu latviešu pārstāvis. Priekšsēdis P. Lejiņš šai sakarā norādīja, ka tādā gadījumā pirmo reizi ALAs vēsturē kāds cits veiktu uzdevumu, ko līdz šim darījis ģenerālsekretārs. Izsūtāmi arī izdevuma 10.000 brošētie eksemplāri angļu, franču un spāņu valodā. Tos visas organizācijas var saņemt bez maksas, sedzot tikai pārsūtīšanas izdevumus. Pārrunu nobeigumā valde pieņēma Sirakūzu latviešu piedāvāto pakalpojumu, vienojoties iesietās grāmatas izsūtīt sadarbībā ar ALAs ģenerālsekretāru.

BPLA piešķiramajai Tautas balvai līdz šim pieteikti 4 kandidāti. Jautājumu izlems pēc 1. oktobŗa.

Uz ASV rietumkrasta 4. latviešu dziesmu svētku rīcības komitejas lūguma valde nolēma uz Losandželosu nosūtīt ALAs izgatavoto dziesmu svētku karogu šī sarīkojuma kuplināšanai nākošā gada 3.—5. jūlijam, bet iepriekš, gadu mijā, uz Pertu, kur notiks Austrālijas latviešu 19. kultūras dienas, kuŗu rīcības komiteja tāpat karogu lūgusi.

No Latvijas 50 gadu ceļojošās izstādes materiāliem nosūtīti 6 Balgā gada eksemplāri Kanadas DV valdei uz Toronto, bet nevienam nebija padoma, ko darīt ar atlikušajiem izstādes materiāliem apm. 5000 dol. kopvērtībā, kuŗi pagaidām novietoti kādas jaunceltnes pagrabā. Šai sakarā valde uzdeva kultūras daļai līdz nākošajai sēdei izstrādāt priekšlikumus. Pagājušajā gadā Merilendas universitātē notikušās baltiešu zinātnieku konferences rīkotāji lūguši ALAs valdi piešķirt līdzekļus konferences organizēšanas izdevumu atlikušās daļas segšanai. Šo jautājumu valde vienojās apspriest pēc līdzekļu vākšanas rudens akcijas.

ALAs valde bija izsūtījusi aptauju organizācijām attieksmē uz apgabalu pārstāvju izvēli. No 22 iesūtītajām atbildēm 14 organizācijas izteikušās par priekšlikumu, 5 pret, bet 3 palikušas „neitrālas". Tomēr spriežams, ka organizācijas visumā tomēr vēlas tuvināties un sadarboties ar ALA, kā ziņoja U. Grava. Daži tomēr ir ieskatos, ka jaunradītais apgabalu pārstāvja amats ir goda amats, reizē ar to cīņa par attiecīgā apgabala sabiedriskā darbinieka popularitāti. Līdz šim izraudzīti apm. 10 kandidāti. Šo pārstāvju uzdevums būs vairot ALAs popularitāti savos apgabalos, apmeklējot atsevišķos latviešu centrus un rūpējoties par sadarbību.

Plašas ieceres izteikusi finanču darba grupa naudas līdzekļu sagādei. Rudenī notiks gadskartējā līdzekļu vākšanas akcija ALAs administrātīvajiem izdevumiem. U. Grava izstrādājis īpašu brošūru, kuŗas izdošanai kāds labvēlis ziedojis 1200 dol. Tā izveidota ar asprātīgiem karikatūrveidīgiem zīmējumiem un tekstu pēc moto: No vienas puses un no otras puses skatoties. Ziedotāji, sākot ar 25 dol., saņems īpašu diplomu vai kādu ALAs izdevumu. Darba grupa ieteikusi arī ALAs mūža biedru kartes par 100 dol gabalā. V. Kārkls ziņoja, ka, pēc publicētajiem rakstiem laikrakstos, 31 persona jau ziedojusi kopā 1040 dol.

ALAs valdes priekšsēdis saņēmis 5 vicepriekšsēžu parakstītu rakstu, kuŗā prasīts, lai izsūtāmajā valdes sēžu darba kārtā būtu visu apskatāmo jautājumu uzskaite. Ievērojot šo prasību, pr-sēdis P. Lejiņš pirms sēdes arī uzskaitīja visus apskatāmos jautājumus. Sēde sākās jau plkst. 9 rītā, bet pirmā stunda pagāja, labojot iepriekšējās sēdes protokolu. Tā sēde beidzās tikai plkst. 6 vakarā. Nākošā valdes sēde paredzēta 13. septembrī, bet valde vēlētos turpmāk sēdēs sanākt dažādu organizāciju mītnēs, lai būtu ciešāka sadarbība ar pārējiem latviešiem.

—be

Republikāņu partijas stāja Apspiesto tautu nedēļas jautājumā

ASV republikāņu partijas centra komitejas nacionālistu daļas vadītājs — ungāru 1956. gada sacelšanās vadošais darbinieks Lašlo Paštors (Laszlo C. Pasztor) ar partijas vadības un valstsvīru akceptu Apspiesto tautu nedēļas sarīkojumā Ņujorkā ne tikai analizēja šīs nedēļas nozīmi, bet arī pateica ASV republikāņu partijas ieskatus un nostāju visu apspiesto tautu jautājumā. Turpinājumā sniegts viņa runas saīsināts atreferējums.

Šogad apritēja 10 gadu, kopš ASV kongress pieņēma lēmumu (Public Law 86—90) izsludināt katru gadu jūlija trešo nedēļu par Apspiesto tautu nedēļu tik ilgi, kamēr visas tautas būs atguvušas pašnoteikšanās tiesības. Pamatojoties uz šo likumu, 1959. gada 17. jūlijā prezidents Eizenhauers proklamēja pirmo Apspiesto tautu nedēļu, uzsveŗot, ka aicina visus ASV pilsoņus izprast Pad. savienības apspiesto tautu likteni un atbalstīt šo tautu pamatoto gribu un tiesības atgūt brīvību.

Un tas ir tieši tas, ko mēs darām, studējot apspiesto tautu stāvokli un likteni, atjaunojot mūsu un miljoniem ASV pilsoņu apņemšanos atbalstīt šo tautu centienus kļūt atkal brīvām uz pašnoteikšanās tiesību pamata. Apspiesto tautu stāvoklis un liktenis nav mainījies, un šo tautu liktenis aiz dzelzs un bambusa aizkariem ir neciešams. Nav arī šaubu, ka apspiesto tautu griba atgūt cilvēku tiesības un brīvību nav ne mainījusies, ne arī mazinājusies, ka tās vēlas tapat dzīvot brīvībā, kā brīvībā dzīvojam mēs ikviens. Ir nenoliedzams fakts, ka Pad. savienībā un tai pakļautajās satelītvalstīs nav ne preses, ne reliģiskās, ne pulcēšanās brīvības, nav pat tiesību pašiem izvēlēties un ievēlēt savus pārstāvjus. Valstu un tautu saraksts, kuŗas nokļuvušas komūnistu žņaugos, ir gaŗš. 1920. gadā tika pakļauta Armenija, Azerbeidžāna, Baltkrievija, kazaku un citas demokratiskās republikas, kuŗām tūlīt sekoja brīvības atņemšana Ukrainai, pakļaujot arī to padomju imperiālismam. 1940. gadā Pad. savienība okupēja Igauniju, Latviju un Lietuvu, bet 1946. gadā brīvību zaudēja Albānija, Bulgārija, Mongolija, Serbija, Kroātija un Slovakija. Tas pats 1947. gadā notika ar Poliju un Rumāniju, bet 1948. gadā ar Čechoslovakiju un Ziemeļkoreju. Līdzīgs liktenis 1940. gadā piemeklēja Ungāriju un Austrumvāciju, kā arī kontinentālo Ķīnu, bet 1951. gadā Tibetu un 1954. gadā Ziemeļvietnamu. Vēl tikai 1960. gadā verdzībā krita arī Kuba. Jebkādus brīvības centienus krievi apspieda ar militāru varu. Kā krasi piemēri šai ziņā atzīmējams īsais Ungārijas brīvības periods 1956. gadā un Pad. savienības satelīta Čechoslovakijas okupēšana pagājušā gadā.

Bet laiks nestrādā okupantu labā. Vēstures ceļš lēnām iegriežas apspiesto tautu brīvības centieņu virzienā. 1967. gadā Indonēzija pati atbrīvojās no komūnistu ietekmes. Un 1968. gads rādīja, ka Pad. savienība pēc Čechoslovakijas okupēšanas vairs neiedrošinājās iebrukt ne Rumānijā, ne Dienvidslavijā, kuŗas šo krievu rīcību nosodīja un centās saglabāt savu nacionālo identitāti. Kādreiz tik „vienotā" padomju imperija sākusi ļodzīties, tajā notiekot nepārtrauktām iekšējām cīņām par varu.

Atklātā krievu un ķīniešu komūnistu sadursme vairs nav noslēpjama. Iekšējā rūgšana komūnistu zemēs un neapmierinātība pieņēmusies tik redzami, ka jo sevišķi Pad. savienībā vairs nav iespējams noslēpt ne tikai intelektuāļu, bet arī strādnieku prasību izteicēju apspiešanu un vajāšanu. Tieksmes pēc brīvības aug visās apspiestajās tautās, ko pierāda arvien pieaugošais bēgļu skaits no komūnisma diktātūras. Reizē tas arī parāda, ka komūnisma imperijā ir daudz vāju punktu. Mūsu pienākums ir šos faktus saskatīt, strādāt un atbalstīt apspiesto tautu cīņu par brīvības atgūšanu. Mūsu pienākums ir arī atgādināt visai brīvajai pasaulei, bet visvairāk ASV pilsoņiem, ka apspiesto tautu ciešanas nav mazinājušās un

(Nobeigums 8. lpp.)

Labi izdevušās šaušanas sacīkstes Bērzainē

Tradicionālās Toronto latviešu mednieku un makšķernieku kluba rīkotās eksternās šaušanas sacīkstes lauku īpašumā Bērzainē 9. augustā pulcināja ap 50 dalībnieku no Toronto, Hamiltonas, Sv. Katrīnu, Longailendas un Kalamazū klubiem. No Longailendas kluba bija ieradušies 9 dalībnieki — M. Platais, Ž. Nīcis, O. Mastiņš, A. Pūliņš, K. Burdais, E. Bankers, E. Kundziņš, H. Dance un J. Būmeistars ar vairākiem piederīgajiem, bet Kalamazū klubu pārstāvēja V. Lenšs un A. Māliņš no Detroitas. Sacīkstes vadīja TLMM kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns ar palīgiem, un tās izdevās teicami, ko ievērojami sekmēja arī labie laika apstākļi.

„Pīļu" šaušanā no torņa uzvarēja A. Zilgalvis ar maksimālo 25 trāpījumu skaitu, bet H. Leitis un K. Krieviņš (visi Toronto) sašāva 24 pīles. Māla baložu šaušanā A grupā ar 49 trāpījumiem no iespējamiem 50 sekmīgākais izrādījās Z. Jakovics (Hamiltona), atstājot 2. vietā H. Danci (Longailenda) ar 48 un 3. vietā A. Tropiņu (Toronto) ar 47 punktiem, bet B grupā O. Ivanovskis (Sv. Katrīnas), O. Mastiņš (Longailenda) un I. Krieviņš (Toronto) panāca līdzīgu trāpījumu skaitu. Sacensībā ar priekšā došanu uzvara piekrita Z. Sproģim (Toronto) ar 23 no iespējamiem 25 punktiem, tālākajās vietās izvirzoties H. Dancem ar 22 un A. Zilgalvim ar 21 punktu. Dubultbaložu šaušanā A grupā hamiltonieši R. Mierkalns, R. Zilgme un L. Zeltiņš sašāva 16 pāŗu no iespējamā 25 skaita, bet B grupā — H. Dance 15, V. Lenšs 13 un J. Atkauķis (Toronto) 13. Grupu šaušanā uzvarēja Hamiltonas klubs (Z. Jakovics, R. Mierkalns, V. Krauklis, L. Zeltiņš un R. Zilgme) ar sašautiem 226 no iespējamiem 250 baložiem.

Šaušanā ar 22. kalibra mazkalibra šauteni t. s. „master expert"" klasē uzvarēja G. Paeglis (Toronto), atstājot tālākajās vietās I. Grīnbergu (Sv. Katrīnas) un L. Ozoliņu (Hamiltona), bet t. s. „sharpshooter" klasē Z. Upīte (Hamiltona) pirms saviem kluba biedriem A. Bajāra un I. Rudzrogas, kamēr t. s. „marksmen" klasē vietu secībā veiksmīgākais bija A. Freimanis (Sv. Katrīnas), O. Pauders un I. Purmals (abi Toronto). Sacensībā ar smago 22. kalibra šauteni uzvarēja V. Lenšs pirms A. Bajāra un I. Grīnbergas, bet komandu sacensībā pārākais bija Hamiltonas klubs (L. Ozoliņš, V. Krauklis, A. Bajārs un Z. Upīte), tālākajās vietās ierindojoties Toronto un Sv. Katrīnu klubiem. (Šo sacensību techniskos rezultātus raksta autors nav atzinis par vajadzīgu atzīmēt, tāpat kā jauniešu veikumus. — Red.)

Jauniešu klasē līdz 12 gadiem uzvarēja E. Purmals (Toronto), 2. N. Grīnberga (Sv. Katrīnas) un 3. V. Krauklis (Hamiltonā), bet vecuma grupā no 12 — 16 gadiem — 1. J. Rudzroga, 2. H. Rudzroga un 3. A. Bajārs (visi Hamiltona).

Spininga mērķī mešanā pieaugušo klasē uzvarēja N. Ģēģeris ar 84 punktiem, 2. F. Noveiko (abi Toronto) ar 81 un 3. Z. Upīte (Hamiltona) ar 80 punktiem, bet jauniešu grupā veiksmīgākie bija torontieši I. Krieviņš, A. Āboliņš un V. Krieviņš.

Sacensības iesākās agrā priekšpusdienā un ilga līdz pievakarei. Vakarā Bērzaines sabiedriskajās telpās pulcējās ap 100 apmeklētāju, kuŗus ierasties aizkavētā TLMM kluba pr-ka Dr. P. Bārdiņa uzdevumā uzrunāja vicepr-dis J. Atmata, pateicoties par sacīkšu raito norisi un sportisko stāju, pēc tam kopā ar sporta daļas vadītāju K. Švernu pasniedzot uzvarētājiem balvas. Longailendas modes salona īpašnieka Žaņa un Lilijas Nīces pērn dāvināto ceļojošo kausu, kuŗu pagājušajā gadā pirmajā izcīņā izpelnījās Longailendas šāvēji, šogad saņēma Toronto klubs (A. Zilgalvis, H. Leitis, J. Muskats un A. Tropiņš) kā sekmīgākā vienība māla baložu, dubultbaložu, pīļu un priekšā došanas sacensību kopvērtējumā ar 191 no iespējamiem 200 punktiem. 2. vietā ierindojās Hamiltonas, bet 3. Longailendas klubs. Kausu, kuŗš izcīnāms trīs reizes pēc kārtas un piecas reizes pavisam, uzvarētājiem nodeva L. Nīce. Pēc pārējo uzvarētāju apbalvošanas Longailendas kluba pārstāvis A. Pūliņš pasniedza J. Atmatam tautisku šķīvi kā dāvanu Toronto kluba nesen aizvadītajā 15 gadu darbības jubilejā, bet J. Atmata savukārt pasniedza velti Jānim Lapiņam ar dzīvesiedri Mirdzu sakarā ar viņu nesenajām laulībām.

Sekojošajā saviesīgajā vakarā „iedejoja" jauno sabiedriskā nama piebūvi, kuŗa apmēru ziņā līdzinās līdz šim rīcībā esošajai telpai. Būvdarbu virsvadība atradās K. Šverna ziņā, elektrības instalāciju pārzināja A. Maskarts, bet vispārējo izbūvi vadīja M. Mausis. Vēl iekārtojama artēziskā aka un paveicami daži papilddarbi. Piebūve izmaksājusi ap 8000 dol. Ar šo veikumu TLMM klubs savu Bērzaini padarījis vēl tīkamāku ciemiņiem.

O. K.

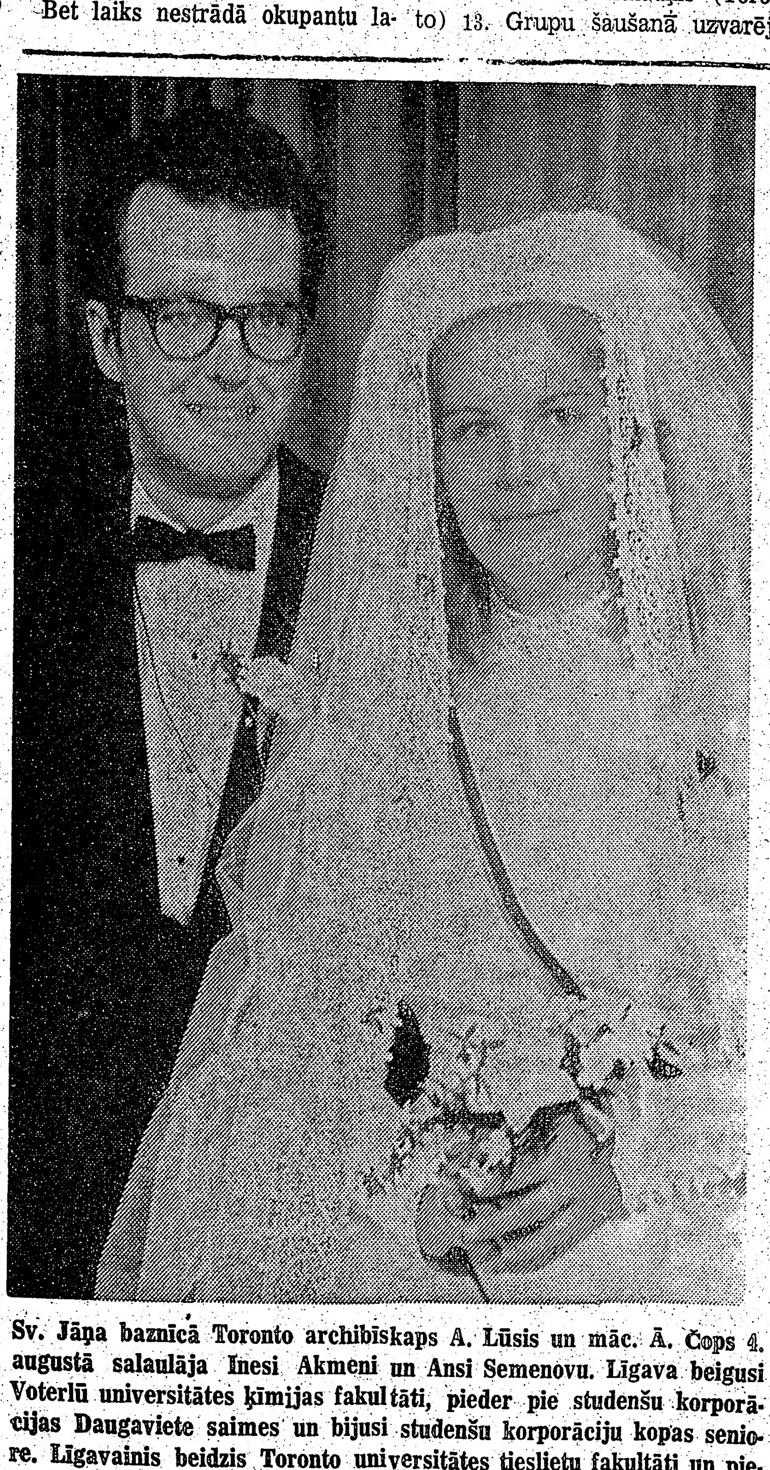

Sv. Jāņa baznīcā Toronto archibīskaps A. Lūsis un māc. Ā. Čops 4. augustā salaulāja Inesi Akmeni un Ansi Semenovu. Līgava beigusi Voterlū universitātes ķīmijas fakultāti, pieder pie studenšu korporācijas Daugaviete saimes un bijusi studenšu korporāciju kopas seniore. Līgavainis beidzis Toronto universitātes tieslietu fakultāti un pieder pie korporācijas Frat. Lataviensis saimes. Aizvadītajos gados abi jaunlaulātie rosīgi piedalījušies latviešu sabiedriskajā dzīvē, Diždancī, latviešu vasaras nometņu sarīkojumos un citur. Kāzu mielasts ar 130 viesiem notika Casa Loma pilī, bet kāzu ceļojumā jaunais pāris devās uz Jamaiku. Foto: J. Liģers

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 10 istabu dubultkieģeļu māja, 2 vannas istabas, dubultgarāža. No obligācijām brīvs īpašums.

Danforth — Broadview: 2 stāvu, 6 istabu kieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāža.

Danforth — Victoria Park: 2 stāvu 6 istabu māja, garāža. Cena $20.500, iemaksa $2.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALIDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSETĀ.

LŪDZU, KLAUSIETIES Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ BRĪDIS AR DIEVU katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30 Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270) Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Augusta mēnesī dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. Ā. Čops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

23. augustā bērnu nometnes noslēgums.

24. augustā jauniešu nometnes „Trejdeviņi padomiņi" atklāšana. Pl. 9 vakarā svētbrīdis.

31. augustā pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

7. septembrī pl. 11 Kapu svētki.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

24. augustā pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

31. augustā pl. 11 dienā dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONA

24. augustā plkst. 11 dievkalpojums mednieku un makšķernieku īpašumā „Lielupe".

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario, tel. 685-3190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze, Trīsvienības lut. baznīcā Oxford un Colborne St..

24. augustā pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

7. septembrī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

31. augustā plkst. 11 dienā dievkalpojums Tērvetē.

Ar 8. septembri draudzes mācītājam piešķirts kārtējais atvaļinājums.

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

24. augustā pl. 7 vak. dievkalpojums baznīcā.

31. augustā dievkalpojuma nebūs.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

24. augustā dievkalpojumi pl. 1030 Salas baznīcā un pl. 11.30 Betlemes baznīcā.

31. augustā pl. 10 dievkalpojums Jonkeru baznīcā.

Draudzes nometnē dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl 11 brīvdabas baznīcā, bet lietainā laikā sarīkojumu zālē.

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Māc. Māris Ķirsons — 303 Des Plaines Ave., Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 10 no rīta.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

24. augustā dievkalpojums nenotiks.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Māc. Valters Liventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Tel. baznīcā un grāmatnīcā 532-1700, mācītāja mājā 538-7647.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latv. draudze — 2450 Griffin Ave., L.A. Cal 90031, draudzes tel. CA-59403, māc. E. Caune, tel. PO 9-8679.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

6. septembrī — Bērzainē DV Toronto nodaļas šaušanas meistarsacīkstes un zaļumballe.

6. septembrī — pl. 7.00 Bickford Park High School auditorijā, 777 Bloor W. (Christie pazemis) Losandželosas Latviešu ceļojošais teātris Anša Tipāna vadībā izrādīs komēdiju „Bacilis vai nikis".

26. septembrī — pl. 7 Latvijas Universitātes 50 g. jubilejas atceres balle Igauņu namā.

27. septembrī — Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

28. septembrī — Latvijas Universitātes 50 g. jub. atceres akts Latviešu namā — runās prof. L. Slaucītājs.

4. un 5. oktobrī — Kokļu dienas— izstāde un programma Latviešu namā.

5. oktobrī — Bruno Skultes „Kokļētājs un velns" Bickford parka skolas auditorijā.

18. oktobrī pl. 7 vakarā DV namā bijušā 3. Jelgavas kājn. pulka 50 gadu dibināšanas atceres sarīkojums.

25. un 26. oktobrī — Latviešu namā Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis izrādīs Māras Zaļāskalnes „Gandarījums" V. Pukata režijā.

1. novembrī — DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu karavīra daudzināj umu.

No 16. novembŗa — 23. nov. Antona Zvīdra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

HAMILTONA

4. un 5. oktobrī — pl. 6 pēcp. Kanadas Daugavas Vanagu dienas Šeratona viesnīcā. Junda. Koncerts. Tautas deju priekšnesumi. Balle.

5. oktobrī — pl. 12 Rakstnieku cēliens DV dienu ietvaros — Latviešu karavīru 50 gadu atceres zīmē.

SV. KATRĪNAS

13. septembrī — pl. 7.30 vak. Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku kluba balle — Imaculate Conception Centre zālē, 101 Garnet Str.

13. septembrī — pl. 9 rītā — Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku kluba eksternās šaušanas sacīkstes agrākajā vietā.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 nakti. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

Rakstnieki čekas kalpībā

(Pārnesums no 1. lpp.)

policija vai padomju gestapo. Visiem zināms, ka padomju slepenās policijas upuru skaits sniedzas daudzos miljonos, bet ja mēs ievērojam to, cik cilvēku padoti šī nežēlīgā iestādījuma terroram un pazemojumiem, tad jāatzīst, ka tas aptver visus Pad. savienības iedzīvotājus. KGB taustekļi tāpat kā vēža augonis pārņēmuši visas padomju pilsoņu dzīves nozares. It sevišķi tas sakāms par Pad. savienības literārās pasaules darbiniekiem. Es nezinu neviena rakstnieka Pad. savienībā, kam nav bijusi sasķare ar KGB. Šīs sasķares var izpausties trīs veidos. Pirmais veids: Jūs atsaucīgi un paklausīgi sadarbojaties ar KGB. Šajā gadījumā jums ir visas izredzes un priekšrocības. Otrs veids: Jūs apzināties savu pienākumu iepretim KGB, bet atsakāties tieši sadarboties. Šajā gadījumā jums jārēķinās ar konsekvencēm, kas var izpausties dažādos veidos, un jūsu kustības brīvības ierobežošana ir neizbēgama. Trešai veids: jūs noraidāt KGB priekšlikumus un tā nokļūstat konfliktā ar šo vareno iestādījumu. Šajā gadījumā jūsu darbu publicēšanu nepieļauj, un jūs drīz vien varat atrasties vai nu cietumā, vai kādā koncentrācijas nometnē. Ka tas tiešām tā, to varētu apliecināt ikviens rakstnieks Pad. savienībā. Bet viņi atrodas tur un tādēļ, ka grib dzīvot, ir spiesti klusēt."

1951. gada augustā padomju žurnālistu un rakstnieku delegācija ar kuģi „Latvija" devās „kultūras apmaiņas" misijā uz Franciju. „Delegātu" vidū bija arī Kuznecovs. Viņš tagad pastāsta, kādos apstākļos noticis padomju rakstnieku ceļojums uz Parīzi. Jau vairākus mēnešus pirms brauciena Kuznecovam bija jāizpilda vesela virkne aptaujas lapu un jādabū augstu partijas funkcionāŗu atsauksmes. Pēc slepenas instrukcijas saņemšanas par to, kā izturēties Francijā, viņš saņēma paziņojumu, ka tam dota iespēja piedalīties ceļojumā.

„Kad biju izgājis cauri šim neticamajam tirdīšanas un iebaidīšanas procesam un sāku kārtot savu ceļa somu," pastāsta Kuznecovs, „iezvanījās telefons. Kāda balss tālrunī pieteica, ka mani apmeklēšot padomju drošības policija. Drīz pēc tam pie manis ieradās divi vīri. Parādījuši savas dienesta apliecības, tie pastāstīja dažas nevainīgas, jocīgas aktualitātes, paspriedelēja par jaunākajiem notikumiem padomju literātūrā un tad gluži atklāti pateica: „Jūs, protams, zināt, kādēļ mēs še esam. Ivens no mūsu biedriem, kā parasti, pavadīs arī šo delegāciju. Viņam vienam būs grūti veikt atbildīgo uzdevumu. Jūs sapratīsit, ka mēs rēķināmies ar Jūsu labprātīgu palīdzību. Jums cits nekas nebūs jādara, kā jātur vaļā acis, lai kāds no delegātiem nenoklīstu un tur nepaliktu. Jums jāredz viss un jāiegaumē, kas ar ko un par ko sarunājas. Jums nebūs grūti ziņot par to, kas tiek runāts. Jums nebūs grūti novērot, kā Jūsu līdzbraucēji izturas."

Kad Kuznecovs mēģinājis iebilst, ka šādam uzdevumam nav sagatavots, un vaicājis, vai viņa vietā to nevarētu veikt kāds cits, čekisti tūlīt pateikuši, ka tādā gadījumā visa lieta jāpārliek: ja Kuznecovs atteiktos sadarboties, tad viņa ietilpināšana delegācijas sastāvā būtu jāatsauc. Tas nozīmētu arī to, ka Kuznecovam būtu liegta atļauja turpmāk doties jebkādā citā ārzemju ceļojumā. Čekisti viņam norādīja, ka neviena padomju pilsoņu ekskursija vai rakstnieku delegācija ceļā nedodas bez čekas pārstāvja, kuŗa darbu labprāt atvieglina apzinīgie delegācijas locekļi. Rietumu pasaule esot velnišķīgi viltīga, tādēļ padomju pilsoņiem jābūt ārkārtīgi modriem un uz manīgiem. „Mūsu cilvēks ir ļoti patikama rakstura persona. Ceļojuma laikā viņš jūs uzrunās ar vārdiem: Sveicieni no Michaila Michailoviča. Tā jūs viņu pazīsit. Mēs esam pārliecināti, ka jūs abi labi sapratīsities." Ar šiem vārdiem čekisti atstāja Kuznecovu vienu.

„Kad es Ļeņingradas ostā devos uz tvaikoni ‚Latvija', velti mēģināju uzminēt, kurš no 15 delegācijas locekļiem varētu būt ‚patikamā rakstura' čekists. Delegāciju oficiāli vadīja kāda Intūrista darbiniece. Tā mūs nepārtraukti skaitījā kā vista cāļus. Varbūt viņa bija čekas biedre? Bet kad mēs atradāmies jūrā, viens no redaktoriem, kuŗu es pavirši pazinu jau agrāk, paziņoja, ka mūsu saules sistēmā Marss ir planēta, kas daudzējādā ziņā līdzinās Zemei. Venēra vismaz apmēru ziņā gan vairāk līdzinās Zemei un pieļauj iespēju, ka uz šīs „sarkanās planētas" varētu eksistēt arī kādas dzīvas būtnes. Marss jau tagad ir nākošais amerikāņu izplatījuma rakešu mērķis, un viņi cer uz šīs planētas izsēdināt pirmos cilvēkus ap gadsimteņa maiņu, varbūt pat ātrāk.

Kad visas pasaules prese nodarbojās ar amerikāņu astronautu atgriešanos no Mēness apciemojuma, laikrakstu slejās, mazāk ievēroti, parādījās arī ziņojumi, ka Marsu sasniegusi resp. paredzētajā attālumā tam gaŗām pašāvusies amerikāņu Mariner-VI kapsula, kuŗu izšāva pirms 5 mēnešiem. Tagad tā bija veikusi 60 milj. jūdžu gaŗo lidojumu un pašāvās Marsam gaŗām 2000 jūdžu attālumā ap planētas ekvatora rajonu. Kapsulas noraidītie uzņēmumi bija redzami televīzijā visā pasaulē, izņemot neduadzās valstīs, kuŗas cenšas amerikāņu panākumus izplatījumā noklusēt. Nedaudz vēlāk citā paredzētā attālumā Marsam gaŗām aizjonoja arī Mariner-VII.

Pirmos Marsa uzņēmumus no 6000 jūdžu attāluma jau 1965. gadā bija pārraidījis Mariner-IV. Tagad uztvertie uzņēmumi ir daudz skaidrāki un fotografēti no daudz tuvāka attāluma, parādot Marsa abus baltos polus. Domājams, ka tos klāj ledus masas, kas brīžiem saraujas un tad atkal izplešas, jespējams, ledus kušanas ietekmē. Izvērtējot jaunos uzņēmumus, zinātnieki pieļauj iespēju, ka mistiskie Marsa „kanāļi", par kuŗiem tik daudz spriests un gudrots, varētu būt vulkānu krāteŗu ķēdes, kuŗu dibens tumšāks par malām.

Bet — ko zinātnieki līdz šim īstenībā zina par Marsu? Vispirms, ir zināms, ka mūsu saules sistēmā Marss ir planēta, kas daudzējādā ziņā līdzinās Zemei. Venēra vismaz apmēru ziņā gan vairāk līdzinās Zemei un pieļauj iespēju, ka tai ir dzīvas būtnes, Marss varētu būt vispiemērotākais. Marss ir otra mazākā planēta mūsu saules sistēmā ar 4170 jūdžu diametru, kas tomēr ir divreiz lielāks par Mēness apmēriem, bet tikai neduadz vairāk par pusi no Zemes diametra. Ap Zemi lido tikai viens mēness, bet Marsam ir divi šādi pavadoņi, taču mazāki par mūsu nakts spīdekli. Tie nosaukti par Deimos un Phobos.

Pretēji Zemes pavadonim Mēnesim, ap Marsu ir atmosfaira, kuŗas spiediens uz planētas virsmas līdzīgs mūsu atmosfairas spiedienam Everesta virsotnē. Zinātnieki pagaidām tomēr vēl nav droši, vai uz Marsa cilvēki varētu pastaigāties arī bez speciālajiem astronautu tērpiem. Arī Marsa diennakts gaŗums līdzīgs mūsējai, proti — 24 stundas un 37 minūtes. Ap Marsu tinas mākoņi un dūmaka, brīžiem uz tā vērojami lieli putekļu mākoņi.

Katrā ziņā paies vēl vairāki gadi, kamēr zinātnieki tuvāk noskaidros apstākļus uz Marsa, iekām varēs iedrošināties turp sūtīt pirmos cilvēkus, lai tie arī uz šīs planētas iemītu savas pēdas un atstātu savas valsts karogu par gatavošanās zīmi nākošajam lielajam projektam — satiksmei un pastaigai pa mūsu saules sistēmas planētām.

ŠAI LAIKĀ DZIMST NĀKOŠIE CEĻOTĀJI UZ MARSU

Uz Zemes pavadoņa Mēness iemītas pirmās cilvēku pēdas un tā puteklainajā virsmā iesprausts ASV zvaigžņotais karogs. Maskava ir pārliecināta, ka drīz vien tām blakus atradīsies arī sarkanais ar sirpi un āmuru, jo sacensība par izplatījuma iekaŗošanu turpinās. Amerikāņi cer, ka ap 2000. gadu pirmie cilvēki nokļūs uz Marsa. Tā var pieņemt, ka bērni, kuŗi pašreiz dzimst, kļūs pirmie ceļotāji uz Marsu, bet viņu pensionētie tēvi kā acu liecinieki varēs sekot lielajiem notikumiem. Varbūt.

Ģeologi Hjūstonā, turpinot no Mēness atvesto putekļu un iežu pētīšanu, konstatējuši vulkānisku aktīvitāti uz Zemes pavadoņa. Arī uz Mēness atstātie seismografi divās dienās devuši 14 signālu, kuŗi līdzīgi seismografiskajiem uz Zemes, iežiem iebrūkot. Visvairāk signālu no Mēness nācis augstās temperatūras laikā, kad uz šī spīdekļa iestājusies „gaŗā diena".

Analizējot Mēness iežus, tajos atrastas plānas minerālu pārslas. Daudzas no tām cēlušās vulkāniskajā darbībā, atgādinot stiklu, ir brūngani vai dzeltenā krāsā, kamēr Mēness putekļi ir melni. Cik līdz šim izpētīts, Mēness iežu galvenā sastāvdaļa ir lava, bet astronautu atvestajos paraugos atrasts ir kāds olis, kas izskata un krāsas ziņā atgādina pērli. Bet iežos ir arī niķeļa un citu metallu daļiņas.

Pēc vienas zinātnieku teorijas, Mēness savā laikā atdalījies no zemes, kļūstot par „māsas planētu", divām gāzu masām sabiezējot pēc atdalīšanās no saules pirms 4½ biljoniem gadu. Pēc citas teorijas, Mēness ir mūsu Zemei „svešinieks", kuŗu Zeme ar savu lielāko pievilkšanas spēku „sagūstījusi". Vienādi vai otrādi, bet Zeme un Mēness ir ļoti kā „laulāts pāris", kuŗa saistības palīdzēs noskaidrot amerikāņu astronautu atvestie iežu paraugi.

Līdztekus Mēness izcelsmes pētīšanai amerikāņi cenšas noskaidrot arī apstākļus uz Marsa, kuŗi daudzējādā ziņā līdzīgi uz Zemes pastāvošajiem, tādēļ pieļauj iespēju, ka uz šīs „sarkanās planētas" varētu eksistēt arī kādas dzīvas būtnes. Marss jau tagad ir nākošais amerikāņu izplatījuma raķešu mērķis, un viņi cer uz šīs planētas izsēdināt pirmos cilvēkus ap gadsimteņa maiņu, varbūt pat ātrāk.

Kad visas pasaules prese nodarbojās ar amerikāņu astronautu atgriešanos no Mēness apciemojuma, laikrakstu slejās, mazāk ievēroti, parādījās arī ziņojumi, ka Marsu sasniegusi resp. paredzētajā attālumā tam gaŗām pašāvusies amerikāņu Mariner-VI kapsula, kuŗu izšāva pirms 5 mēnešiem. Tagad tā bija veikusi 60 milj. jūdžu gaŗo lidojumu un pašāvās Marsam gaŗām 2000 jūdžu attālumā ap planētas ekvatora rajonu. Kapsulas noraidītie uzņēmumi bija redzami televīzijā visā pasaulē, izņemot neduadzās valstīs, kuŗas cenšas amerikāņu panākumus izplatījumā noklusēt. Nedaudz vēlāk citā paredzētā attālumā Marsam gaŗām aizjonoja arī Mariner-VII.

Pirmos Marsa uzņēmumus no 6000 jūdžu attāluma jau 1965. gadā bija pārraidījis Mariner-IV. Tagad uztvertie uzņēmumi ir daudz skaidrāki un fotografēti no daudz tuvāka attāluma, parādot Marsa abus baltos polus. Domājams, ka tos klāj ledus masas, kas brīžiem saraujas un tad atkal izplešas, jespējams, ledus kušanas ietekmē. Izvērtējot jaunos uzņēmumus, zinātnieki pieļauj iespēju, ka mistiskie Marsa „kanāļi", par kuŗiem tik daudz spriests un gudrots, varētu būt vulkānu krāteŗu ķēdes, kuŗu dibens tumšāks par malām.

Bet — ko zinātnieki līdz šim īstenībā zina par Marsu? Vispirms, ir

Es apzinājos: ja čekas uzticību un labvēlību bauda tikai tai paklausīgi ziņotāji, tad vienīgais ceļš, kā nokļūt brīvībā, ir kļūt par šķietamu šo biedru informātoru. Čeka sevišķi interesējās par Jevtušenko un citu padomju rakstnieku pēdējā laika darbību. Biedri vēlējās dabūt rokās kailus faktus, ar kuŗiem varētu reizi par visām reizēm apklusināt dumpīgos padomju intelektuāļus.

Un tā es kādam čekistam iemīnējos, ka rakstnieku vidū gatavojas pretpadomju sazvērestība. Čeka mani tūlīt pārskaitīja pirmajā kategorijā — apzinīgo rakstnieku vidū, kas nodod savus kollēgas. Droši vien, viņi noticēja manam stāstam, ka rakstnieki Maskavā gatavojas izdot nelegālu pagrīdes žurnālu „Polārā Zvaigzne', ka bez Jevtušenko pagrīdes izdevniecībā darbojas arī aktieris Tabakovs, satīriķis Reļņiks un vesela virkne citu rakstnieku. Ja es būtu ziņojumā pieminējis, ka ‚sazvērnieki' gatavojas uzspridzināt Kremli, tas izklausītos pārspīlēti. Šis mans konfidenciālais ziņojums čekai bija viens no visfantastiskākajiem sacerējumiem, kādu jebkad savā mūžā esmu uzrakstījis. Bet čekisti tam noticēja, un tā es viņu aģenta Georgija Andjavpizidzes pavadībā varēju 25. jūlijā doties uz Londonu. Man izdevās tikt no viņiem prom. Man laimējās, bet ctiem jāturpina smakt padomju sistēmas cietumā. Ja arī viņiem būtu dota iespēja reiz izkļūt brīvībā, tie jums pastāstītu to pašu, ko es."

Alfons Rūsa

SĪKĀS ZIŅAS

Ⓘ Dienvidkorejas prezidents Parks Korejas kara sākšanās 19 gadu atceres gadījumā savā runā vērsies pret Ziemeļkoreju par naidīgu provokāciju un partizānu iefiltrēšanu Dienvidkorejā. Korejas karš sākās 1950. gada 25. jūnijā un beidzās 1935. gada 27. jūlijā. Tas atšķīrās no Vietnamas kaŗa ar to, ka pret komūnistu uzmācību no ziemeļiem cīnījās ne vien amerikāņi, bet arī 15 citas Apvienoto nāciju valstis. Trīs gadu kaŗa bilance uzrādīja 34.000 krītušu amerikāņu. Ziemeļkorejieši bija zaudējuši 300.000, bet ķīniešu komūnisti — 200.000 kaŗavīru.

Ⓘ Londonas konservātīvais laikraksts „The Daily Telegraph", iztirzājot ievadrakstā anglu „rožainās" sadarbības izredzes ar Pad. savienību, sacījis, ka ieguvēji var būt tikai komūnisti. Preču izmaiņa ar Pad. savienību vien saimnieciski nesusi Anglijai 56 milj. mārciņu deficitu. Pad. savienībai iegūstot augstas kvalitātes mašīnas un ierīces, angļi saņemot tikai maznozīmīgas preces — zvērādas, kokmateriālus un līdzīgus sūtījumus, kuŗus viegli varētu iegūt no citām valstīm. Bez tam angļu mārciņu ieguvums Maskavai ļoti noderot dažādu noderīgu preču iegādei brīvās pasaules valstīs, lai stiprinātu savu saimniecību un financētu spiegu tīklu Rietumos.

Ⓘ Kubas diktātors Fidels Kastro jūlija beigās svinēja revolūcijas 16 gadu atceri, atzīmējot to ar 4 stundu ilgu pabraukāšanos pa okeanu uz padomju flotes vienības flagkuģa klāja tās Havanas apmeklējuma laikā. „Mūsu ostas būs vienmēr atvērtas padomju kuģiem," apliecināja Kastro, ar vienu aci tomēr šķielēdams uz sarkano Ķīnu. Septiņi padomju kaŗakuģi devās mājup, kad sarkanie jūrnieki bija svīdami cirtuši cukurniedras Kubas salā, tā atzīmējot solidāritāti revolūcijas dienas atcerē.

Ⓘ Lai ASV neklūtu par upuri ķīmiskiem un bakterioloģiskiem ieročiem, labākais nodrošinājums ir turēt gatavībā līdzīgus ieročus kā atbaidīšanas līdzekli, — izteicies aizsardzības ministrs Lērds. Viņš norādīja, ka Pad. savienībai ir daudz lielāka kapacitāte šai laukā. „Atlikt šo ieroču attīstību būtu noziegums pret mūsu nāciju un sabiedrotajiem," uzsvēra aizsardzības ministrs.

Ⓘ Prezidenta komisija, kuŗa pētījusi varmācību jautājumu ASV, atzinusi, ka „ieroču sacensība" pārvērtusi daudzas amerikāņu mājas ieroču arsenālos. Situācija pašreiz tik draudīga, ka tai nav vairs nekāda attaisnojuma. Pēc komisijas ziņojuma, privātpersonu rīcībā pašreiz atrodas 24 milj. rokas ieroču, ar kuŗiem izdarītas 63% no 12.100 slepkavībām 1968. gadā.

● Populārais amerikāņu nedēļas žurnāls „Life" raksta, ka senātors Edvards Kenedijs nav vēlējies kandidēt nākošajās ASV prezidenta vēlēšanās jau pirms likteņīgā 18. jūlija gadījuma, kuŗā viņa vadītā automašīna nogāzās no tilta ūdenī, noslīkstot nelaika senātora Roberta Kenedija bijušajai sekretārei Marijai Kopečnijai. Eduards Kenedijs kļuvis arvien jūtīgāks pret pieaugušo politisko spiedienu uz viņu kā vēl vienīgo dzīvo no miljonāra Jozefa Kenedija 4 dēliem. ASV kongresa avoti izsakās, ka, nospiests pēc notikušā gadījuma, Ed. Kenedijs nolēmis nekandidēt 1972. gada prezidenta vēlēšanās, bet līdz tam laikam palikt senātā. Bez cietumsoda, kas nosacīti atlaists, viņam atņemtas auto vadīšanas tiesības uz vienu gadu.

Pirmā eksobioloģijas katedra Eiropā

Mūsdienās, kad rēgulāra satiksme ar Mēnesi šķiet vienas paaudzes laikā atrisināms jautājums, rodas jauni uzdevumi pētniecības nozarei, kas nodarbojas ar materijas un parādību analizi kosmā. Šoreiz nav runas par spiritistiem, bet samērā jaunu zinātnes nozari — eksobioloģiju. ASV aeronautikas un izplatījuma administrācijas Ēmes laboratorijā, Kalifornijā, zinātnieki veic pētījumus ar „atmosfairas modeļiem", cenšoties uzzināt, kā inerta materija pārveidojusies organiskās molekulās resp. kā radusies dzīvība pirms vairāk nekā 3 biljoniem gadu. Šai laboratorijā arī pētī nesen no Mēness pārvestos iežus.

Kā ziņo holandiešu žurnāls „Holland Herald", pirmā šīs zinātnes — eksobioloģijas katedra Eiropā nodibināta Nijmegenas universitātē, Holandes dienvidaustrumos. Par mācībspēku aicināts Dr. Alens Švarcs, kas darbojies Ēmes laboratorijā. Dr. Švarcs pārliecināts, ka zem Mēness virskārtas varētu atrasties dzīvi organismi vai fosili no organismiem, kas dzīvojuši, kad Mēnesim vēl bijusi sava „personīgā" atmosfaira.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131

Literātu kongresa atmiņu impresijas

Var droši sacīt, ka Latviešu preses biedrība, rīkojot pirmo preses darbinieku un literātu kongresu tieši Jāņu laikā un nomaļajos Katskilu kalnos, uzņēmās lielu risku. Vai sabrauks dalībnieki? Vai izdosies? Sabrauca, izdevās. Pateicoties tiem, kam rakstīšana, latviešu valoda un grāmata ir vēl sirdslieta.

Tikšanās prieku nevarēja iespaidot pat lietus gāze, kura sākās tieši tai brīdi, kad piebraucām mašīnā pie ēdamzāles lieveņa. „Basām kājām, un skriešus!" komandēja „priekšniecība". Saimnieces pabrīnījās — tad tādi tie kongresotāji?... Arī vēlāk vienam otram nācās pabrīnīties. Kāda nozīmīga referāta laikā, kad visi sasprindzinātā uzmanībā klausījās runātājā, pa sanāksmju telpas durvīm ieskrēja brūns šunelis, mirkli apstājās pie Leona Rumaka grāmatu galda, otru mirkli — pie Kārļa Pētersona pārzinātā reģistrācijas galda (bet nereģistrējās...), tad pa ailī taisni, galvu pacēlis, devās uz skatuvi pie prezidija galda. Redzot, ka viņa runa nav paredzēta darba kārtā, šunelis pavisam vienaldzīgi pa sāndurvīm izšmauca ārā...

* * *

„Bole? Mums, veciem kanakiem?" pabrīnījās Arnolds Šiņķis, saukts „Lāča ķepa", un piebilda: „Ūdentiņš vien būs." Izdevās noskaidrot, ka bole domāta iepazīšanās vakarām un to gatavojusi dzejniece Rita Gāle pēc mākslinieka Valža Māra speciāli šim gadījumam „sacerētas" receptes. Bolei bija gaiši sārta krāsa, lielisks aromāts un patīkama garša. Kas attiecas uz „gradiem", tad, laikam, arī to netrūka. Vai gan citādi sestās baraka vīri, par postu dažiem gulētājiem, vēl trešajā rīta stundā būtu tik neganti — līgojuši?

* * *

LPB pr-kam Viktoram Irbem kāds iebraucējs tūlīt jautāja: „Kur tad lielie? Kad tie būs?" Uz to V. Irbe atteica: „Mēs visi esam vienādi lieli," un devās tālāk organizēt Jāņu sarīkojumu. Kā zināms, Jāņa māti pašas sacerētajā uzvedumā tēloja LPB Kanadas kopas pr-ce Biruta Senkēviča. Viņa bija izturīga lomas tēlotāja trīs mēģinājumos un arī pašā uzvedumā. Tikai rakstnieku cēlienā balss vairs neklausīja, bet to visi piedeva enerģiskajai Jāņa mātei jo — mums visiem jānes kāds upuris, kā sacīt jāsaka...

Runājot par upuriem — amerikāniskā nozīmē, protams — — jāmin saimniece Olga Sprince ar palīdzēm. Literāti nav cilvēki, kas mīl laikus pieteikties un laikus ierasties, tāpēc īstais paēdināmo skaits vēl otras dienas pirmās maltītes laikā nebija zināms. Esot saradušies 105 kongresa dalībnieki, tad vēl pamatīgs bariņš līdzjutēju, viesu un draugu. Maltītes? Gandrīz kā Piebalgā, kaut krokodīlu pīšļus nelietoja. Bet Latvijas nēģi — vai tie nāca no Carnikavas vai Nīlas? Brūkleņu ievārījums, pelēkie, lielie zirņi, rudzu maize? Pats ēdamais taču neatnāca uz Katskiliem, viss bija rūpīgu roku iepirkts un sagādāts. Lielākais noslēpums bija, kur Elka parkā atrodas alus avots. Tādam vajadzēja būt, jo Jāņu nakts, kurā alus visiem līgotājiem bez maksas un vēl rītā plaviņā var atrast pa pilnai mučelei, vēl latviešiem nav bijusi un, varbūt, tik drīz vairs nebūs.

* * *

Referāti bija interesanti, tādēļ tos noklausījās daudzi. Kā vienu no nozīmīgākajiem grības atzīmēt Noras Valteres referātu par svešo īpašvārdu rakstību. Kāpēc raksta Ņujorka un Ņudžersija, bet — Jaunzēlande, Jaunmeksika; Čikaga, bet — Toronto? Latviešu trimdā, vismaz viena daļa, esot kļuvuši neieciešgāki, kašķīgāki; nevarot paciest ne vienu vienīgu domu, kas nesaskanētu ar viņu ieskatiem. Sekojot niknas lasītāju vēstules, g. ida (bet nereģistrējās...), tad pa aili taisni, galvu pacēlis, devās uz skatuvi pie prezidija gal- draugu. Maltītes? Gandrīz kā Piebalgā, kaut krokodīlu pīšļus nelietoja. Bet Latvijas nēģi — vai tie nāca no Carnikavas vai Nīlas? Brūkleņu ievārījums, pelēkie, lielie zirņi, rudzu maize? Pats ēdamais taču neatnāca uz Katskiliem, viss bija rūpīgu roku iepirkts un sagādāts. Lielākais noslēpums bija, kur Elka parkā atrodas alus avots. Tādam vajadzēja būt, jo Jāņu nakts, kurā alus visiem līgotājiem bez maksas un vēl rītā plaviņā var atrast pa pilnai mučelei, vēl latviešiem nav bijusi un, varbūt, tik drīz vairs nebūs.

* * *

Referāti bija interesanti, tādēļ tos noklausījās daudzi. Kā vienu no nozīmīgākajiem grības atzīmēt Noras Valteres referātu par svešo īpašvārdu rakstību. Kāpēc raksta Ņujorka un Ņudžersija, bet — Jaunzēlande, Jaunmeksika; Čikaga, bet — Toronto? Latviešu trimdā, vismaz viena daļa, esot kļuvuši neieciešgāki, kašķīgāki; nevarot paciest ne vienu vienīgu domu, kas nesaskanētu ar viņu ieskatiem. Sekojot niknas lasītāju vēstules, g. ida (bet nereģistrējās...), tad pa aili taisni, galvu pacēlis, devās uz skatuvi pie prezidija gal- ļausim ņaidam uzliesmot pašu starpā." Labāk tiešām rakstīt par tādiem „graujošiem" tematiem kā — vai šunim ir dvēsele un vai jenoti un rakūni ir vieni un tie paši dzīvnieki, vai tie medi baros? Varbūt mazā Jāņiša mātei, kuŗas dēļiņa vārds nav minēts skolas sarīkojumu priekšnesumu izpildītāju sarakstā, avizes abonementu nevajadzētu uzteikt? Jo ko gan mēs, trimdinieki, darīsim, ja mums vairs nebūs avīzu? Kur lasīsim ziņas par sarīkojumiem, jubileju gleznainos aprakstus? Kur skatīsim skolu beigušo bildes, ja lasītāju trūkuma dēļ avizes būs pārtraukušas mums pārdot ziņas un izbeigušas darbību? Lieta ir pārāk nopietna, lai ar to niekotos.

* * *

Rakstnieku cēlienā kā pirmā savu darbu lasīja Aizsila Zilite. Latviskais vārds un iespējas tikties ar citiem viņu no Kanadas ziemeļiem bija atvilinājis uz Katskilu kalniem. „Lāča ķepa" — Arnolds Šiņķis — jau 13 gadu strādā. Sadberijas nikeļa rakturvēs, pusotras jūdzes zem zemes. Sniedze Ruņģe no Kalamazū turpat vēl padsmitniece, lasīja par Jāņiem Gaŗezerā. Dzejoļus lasīja arī kā dzejnieks vēl maz pazīstamais Jānis Bičolis. Bija jaungaitnieki, vecgaitnieki, līdzgaitnieki. Vecie, jaunie, vidējie. Lasīja prozu, dzeju, lugu fragmentus, atmiņas, ceļojumu aprakstus. Rakstnieki, dzejnieki, amatieŗi, literāti — sarūsim viņus, kā vien gribam. Bet katram bija kaut kas ko dot, un neviens nejutās „par lielu", lai, dziļdo mīgi savilcis seju grumbās, tupētu kaktā. Lielumu grūti mērīt un svērt, jo balons var izskatīties varens, dimants — sīks. Dar bi un laiks rāda, kas katrs ir.

* * *

Šalca Katskilu kalnu egles. Tālumnieki, kas še bija pirmo reizi, vienis prātis atzina, ka ņujorkieši labu īpašumu nopirkuši, labi to uztur. Kaimiņu Kota turpat, tikai pārsimt metru tālāk. Žēl bija šķirties, kad pienāca atvadīšanās laiks. Gaiss svaigs un dzidrs, naktis — patīkami vēss. Un draugu tik daudz. Satikti paziņas no senseniem laikiem, iegūti jauni draugi. Kaut biežāk notiktu šādi kongresi! Un ja ne kongresi, tad vismaz tādas tikšanās, kuŗās literāti un preses laudis dažas dienas var būt kopā. Nekādus kalnus jau neapgāzīs arī nākotnē, taču latviskās baterijas tomēr uzpilda, un tas ir labi. Labumu manīs citi un arī katrs pats.

J. Melnsils

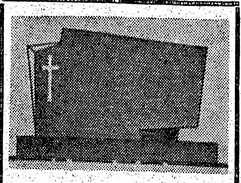

PIEMINEKĻI

Igauņu uzņēmums

YONGE MEMORIALS LTD.

2019 Yonge St., Toronto 7

(starp Eglinton un Davisville)

487-2147, vakaros 445-8955

Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

DĀVANU SAIŅI

uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.

Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.

Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.

Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¼ mārc netto. Šie saiņiši ir pilnīgi apdrošināti.

Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas saiņiešiem.

Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un saiņīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.

BALTIC EXPORTING CO.

480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.

Tel. 531-3098

VALD. BEBRIS

759 — 0266

Cik maksā labs padoms?

Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai viegliprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

L. LUNSKY

OPTIKIS

Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.

Ar iepriekšēju pieteikšanos

470 College St., Toronto.

Tālr. WA 1-3924

AUSTRA ŠMITS

DĀMU FRIZIERSALONS

737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS-NOTĀRS

283 College ielā, Toronto.

(pie Spadina Ave.)

TEL. WA 2-6112, 2-6111

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.

TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO

RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA

APBEDĪŠANAS CEREMONIJU

IZKĀRTOŠANA

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.

Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.

Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8288.

Šāgada MEDUS

no Ērgļu ligzdas

DRAVĀM

dabūjams šūnās, burkās un spaiņos.

Tālr. 534-0563—Toronto

30 Dewson Street

DV Grāmatnīcā

Broadview Delicatessen

Ad. Kristapsons & Co.

Pavasara Delicatessen

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982

YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

Latviešu nams Toronto rīko

27. septembrī

5 gadu atceres vakaru

Apmeklēt lūdz nama valde

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāls atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

1969. gada vasaras mūzikas festivāls Toronto

Toronto pilsētas padome ar parku un atpūtas departamentu sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību un Trust Fund of the Recording Industries, kā arī Toronto Daily Star atbalstā priecājas paziņot sekojošo programmu:

SVĒTDIEN, 24. AUGUSTĀ

14.00 Nathan Phillips laukumā Brīvdabas teātris „Mr. Bones"

14.30 High parkā 411. skvadrona gaisa spēku kapella, viesojas Remo Marinucci

14.30 Kew Gardens 48. kalniešu militārā kapella; 48. kalniešu stabuju un dūdu kapella

17.30 High parkā ērģeļu koncerts — Ronnie Padgett

OTRDIEN, 26. AUGUSTĀ

20.30 Withrow parkā Tautas dejas — Bob Scott ar orķestri

TREŠDIEN, 27. AUGUSTĀ

12.15 Nathan Phillips laukumā Murray Ginsberg ar orķestri

20.30 Eglinton parkā Frank Evans ar orķestri

CETURTDIEN, 28. AUGUSTĀ

19.30 Forest Hill Memorial parkā Eugene Amaro kvintets un Haygood Hardy

20.00 Nathan Phillips laukumā Bernard H. Clark ar All-Star koncertkapellu — „Sūzas vakars"

Vajadzīgs MAINTENANCE MECHANIĶIS

Ar pieredzi fabrikas mašīnu uzturēšanā kārtībā — labam darbam.

Zināšanas par elektrību liela priekšrocība.

Lūdz zvanīt Toronto 889-6243

RAYWALL CO. LTD.

KAS? KUR? KO? TORONTO

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

OLD COUNTRY DELICATESSEN

2800 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640

Emilija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR

KONST. KĀRKLIŅŠ

392 Danforth Ave., Toronto 6

Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

NOTĀRS

OSKARS PERRO

pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.

LE 5-5555, Toronto

Svarīgs paziņojums

ALFRED STIKUTS REALTOR

A. STIKUTS, FRI.

Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs

2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611

1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101

1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

AG ROTAS

A. GUGĀNS

ZELTKALIS

Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.

Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals

105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)

Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Toronto pilsētas Emergency Services departaments komisāra Džona H. Pollarda (John H. Pollard) vadībā ir atbildīgs par Toronto iedzīvotāju apgādi ar labāko sanitārratu (ambulanču) dienestu Kanadā.

Visi sanitārratu pieprasījumi satek departamenta modernajā sakaru centrā. Šai vispusīgi iekārtotajā kontroles centrā ir 120 tiešu vadu ar policiju, ugunsdzēsējiem, slimnīcām u. c., kā arī radio sakari ar visiem sanitārratiem. Centru apkalpo pieredzējuši dispečeri un pārraugi, kuŗi pēc sanitārratu pieprasījuma saņemšanas uz notikuma vietu sūta tuvākos no vairāk nekā 40 sanitārratiem, ar apmācītiem sanitārtechniķiem.

No 70.000 pieprasījumiem, kuŗus departaments saņēma 1968. gadā, 35.836 bija no dzīvokļiem, bet 12.142 gadījumos no negadījumu vietām ielās, uz šosejām, sakarā ar satiksmes līdzekļiem u. c. Toronto robežās. Pamatojoties uz pašreizējo statistiku, departaments 1969. gadā paredz pakalpojumus vairāk nekā 100.000 gadījumos.

Komisārs Pollards atgādina, ka negadījumi var notikt un notiek, un ka viņa vadītā departamenta uzdevums ir atsaucīgi apgādāt sanitārratus visiem iedzīvotājiem slimības, mājas, rūpniecības vai vienkārši rotaļu negadījumā.

NEKAVĒJOŠAI ATSAUCĪBAI UN ĀTRĀKAJAM PAKALPOJUMAM NEGADĪJUMĀ ZVANIET 489-2111.

Sanitārratu dienests apdrošināts Ontario Hospital Service akta ietvaros; slimnīcas par pakalpojumu aplēš tikai $5.00.

PAVASARA LE 1-7353

delikatešu veikals un konditoreja

361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

KRĀSU UN MELNBALTAS FILMAS attīstīšana • palielinājumi • duplikāti • ciši darbi • izcilus kvalitātes • atlaide

BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA

247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.

Tel. 363—6496

Estia 1874

Turner & Porter

APBEDĪŠANAS BIROJS

Roncesvalles Chapel

436 Roncesvalles Ave.

LE 3-7 954

Yorke Chapel

2357 Bloor St. W.

Parkošana abās bēru mājās.

A. EGLĪTIS — TV RENTAL

17" — $ 8.- mēnesī

21" — $ 9.- mēnesī

23" — $10.- mēnesī

161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE7 -1401

VALDE

LATVISKAS ROTAS

DIMANTI — PULKSTEŅI

Zeltkales

Aldonas ĶIVLENIEKS

VEIKALĀ UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

...ASI SAVUS IPAŠUMUS!

...oria Park: 2 stāvu 6 istabu māja, ga-..., iemaksa $2.500.

...ĪVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ ...AS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

...ticī- rā Zvaigzne', ka bez Jevtušenko ... tai pagrīdes izdevniecībā darbojas ...gais arī aktieris Tabakovs, satīriķis ...kļūt Reļņiks un vesela virkne citu ...mā- rakstnieku. Ja es būtu ziņojumā ...ējās pieminējis, ka ‚sazvērnieki' gata-...dom- vojas uzspridzināt Kremli, tas iz-...dar- klausītos pārspīlēti. Šis mans ...ākās konfidenciālais ziņojums čekai ...rētu bija viens no visfantastiskākajiem ...lusi- sacerējumiem, kādu jebkad ...elek- savā mūžā esmu uzrakstījis. Bet čekisti tam noticēja, un tā es viņu aģenta Georgija Andjavpizidzes pavadībā varēju 25. jūlijā ...emi- doties uz Londonu. Man izdevās ...gata- tikt no viņiem prom. Man laimē-...tība. jās, bet ctiem jāturpina smakt ...pir- padomju sistēmas cietumā. Ja ...ņīgo arī viņiem būtu dota iespēja reiz ...sa- izkļūt brīvībā, tie jums pastāstī-...no- tu to pašu, ko es."

...kst- Alfons Rūsa

...zdot

...polā-

...S ZIŅAS

...arks Lērds. Viņš norādīja, ka Pad. sa-...at- vienībai ir daudz lielāka kapaci-...sies tāte šai laukā. „Atlikt šo ieroču ...pro- attīstību būtu noziegums pret ...anu mūsu nāciju un sabiedrotajiem," ...kās uzsvēra aizsardzības ministrs.

...zās ● Prezidenta komisija, kuŗa pē-...irās tījusi varmācību jautājumu ASV, ...pret atzinusi, ka „ieroču sacensība" ...iem pārvērtusi daudzas amerikāņu ...arī mājas ieroču arsenālos. Situāci-...stis. ja pašreiz tik draudīga, ka tai ...dīja nav vairs nekāda attaisnojuma. ...neļ- Pēc komisijas ziņojuma, privāt-...000. personu rīcībā pašreiz atrodas ...000 24 milj. roķas ieroču, ar kuŗiem izdarītas 63% no 12.100 slepkav-...zaik- bām 1968. gadā.

...iz- ● Populārais amerikāņu nedē-...zai- ļas žurnāls „Life" raksta, ka se-...pad. nātors Edvards Kenedijs nav vē-...var lējies kandidēt nākošajās ASV ...nai- prezidenta vēlēšanās jau pirms ...nie- likteņīgā 18. jūlija gadījuma, kuŗā ...nār- viņa vadītā automašīna nogā-...ie- zās no tilta ūdenī, noslīkstot ne-...nas laikā senātora Roberta Kenedi-...ikai ja bijušajai sekretārei Marijai ...las, Kopečnijai. Eduards Kenedijs ...ju- kļuvis arvien jūtīgāks pret pie-...no augušo politisko spiedienu uz ...nār- viņu kā vēl vienīgo dzīvo no miljo-...de- nāra Jozefa Kenedija 4 dēliem. ...dei ASV kongresa avoti izsakās, ka, ...tip- nospiests pēc notikušā gadīju-...an- ma, Ed. Kenedijs nolēmis ne-...as- kandidēt 1972. gada prezidenta ...lū- vēlēšanās, bet līdz tam laikam ...jot palikt senātā. Bez cietumsoda, ...ša- kas nosacīti atlaists, viņam at-...lo- ņemtas auto vadīšanas tiesības ...ās uz vienu gadu.

...kā.

Pirmā eksobioloģijas katedra Eiropā

...ēr- Mūsdienās, kad rēgulāra satiksme ...nā- ar Mēnesi šķiet vienas paaudzes ...ēr laikā atrisināms jautājums, rodas ...nu. jauni uzdevumi pētniecības noza-...ās, rei, kas nodarbojas ar materijas ...bi- un parādību analizi kosmā. Šoreiz ...ed- nav runas par spiritistiem, bet sa-...so- mērā jaunu zinātnes nozari — eksobioloģiju. ASV aeronautikas un ...at- izplatījuma administrācijas Ēmes laboratorijā, Kalifornijā, zinātnie-...uri ki veic pētījumus ar „atmosfairas ...ēm modeļiem", cenšoties uzzināt, kā ...nā- inerta materija pārveidojusies or-...us ganiskās molekulās resp. kā radu-...kli, sies dzīvība pirms vairāk nekā 3 ...rs biljoniem gadu. Šai laboratorijā arī ... pētī nesen no Mēness pārvestos ie-...au- žus.

...ts Kā ziņo holandiešu žurnāls „Hol-...ar- land Herald", pirmā šīs zinātnes ...ri- — eksobioloģijas katedra Eiropā ...du nodibināta Nijmegenas universitā-...a- tē, Holandes dienvidaustrumos. ...d- Par mācibspēku aicināts Dr. Al-...a- lens Švarcs, kas darbojies Ēmes ...os laboratorijā. Dr. Švarcs pārlieci-...as nāts, ka zem Mēness virskārtas ...a- varētu atrasties dzīvi organismi ...ās vai fosili no organismiem, kas dzī-...k- vojuši, kad Mēnesim vēl bijusi sa-...ba va „personīgā" atmosfaira.

...AS

...LE

...II

SPORTS

PAVASARS UN GRĪSLĪTE — VETERĀNU KAUSU IEGUVĒJI

Latviešu veterānu 4. kausa izcīņa vieglatlētikā rotācijas kārtībā šogad bija paredzēta Milvoko, bet noskaidrojoties, ka tās sarīkošanai tur radušās grūtības, sacensību noorganizēšanu un vadību otru gadu pēc kārtas uzņēmās Gundārs Grīslītis Indianapolē. Abu kausu izcīņa notika 26. jūlijā vietējās Batlera universitātes laukumā, pirmoreiz startējot arī vienam Kanadas latviešu veterānu pārstāvim — sprinterim un tāllēcējam Kārlim Pavasaram. Tā kā nesen treniņā gūtā muguras savainojuma dēļ pagājušajā gadā izcīnīto kausu nevarēja aizstāvēt mešanu disciplīnu speciālists Ivars Veldre (Milvoku Auseklis), startējot tikai vienā individuālā disciplīnā, tad lielākās uzvaras izredzes pavērās vistālāko ceļu braukušajam K. Pavasaram, kurš vienīgais šīm sacīkstēm arī bija īpaši gatavojies, kamēr pārējie sacensoņi „šāva vienīgi ar veco labo jaunības gadu pulveri". Pateicoties itin teicamajam rezultātam 100 m skrējienā un mazliet negaidītajām sniegumam diska mešanā, torontietis Kārlis Pavasars (Latviešu vieglatlētu klubs) 4 disciplīnās (100 m, tāllēkšanā, diskā un lodē) kopsummā guva 1844 punktus, kam nespēja pietuvoties neviens cits dalībnieks. 2. vietā ar 1545 p. (100 m, tāllēkšanā, trīssoļlēkšanā un lodē) ierindojās Gundārs Grīslītis (Indianapoles DV SK), bet 3. vietu ar 1483 p. (100 m, tāllēkšanā, lodē un šķēpā) ieguva gados jaunākais veterānis Modris Lakstiņš (Idianapoles DV SK). Krietni atpalika pārējie dalībnieki: 4. vietā Ojārs Bērziņš ar 1269 p. un 5. Juris Dzelzītis (abi Indianapoles DV SK) ar 919 punktiem.

Sieviešu sacensībās, startējot pirmoreiz pēc vienas sezonas pārtraukuma, saviem iepriekšējo gadu sasniegumiem daudz neatpalika Valda Grīslīte (Indianapoles DV SK), 3 disciplīnās (tāllēkšanā, lodē un diskā) gūstot 1385 punktus.

Bez galvenā veterānu kausa mazākus kausiņus saņēma 2. un 3. vietas ieguvēji, bet nelielas balviņas visu individuālo disciplīnu uzvarētāji. Šo balvu iegādei līdzekļus bija ziedojuši Gundārs un Valda Grīslīši — 18 dol., Ivars Veldre un Ojārs Bērziņš — ik 10 dol. Bez tam visu disciplīnu pirmo 3 vietu ieguvēji saņēma latviešu grāmatas, kuras bija ziedojuši daž. apgādi un grāmatnīcas.

Še atsevišķo disciplīnu 3 labāko tehniskie rezultāti:

Vīriešu sacensībās: 100 m skrējienā — 1. K. Pavasars 12,5 sek., 2. M. Lakstiņš 13,1 sek., 3. G. Grīslītis 13,6 sek.; tāllēkšanā — 1. Pavasars 5,41 m, 2. Grīslītis 5,20 m, 3. Lakstiņš 4,99 m; trīssoļlēkanā — 1. Pavasars 10,52 m, 2. Grīslītis 10,00 m, 3. J. Dzelzītis 9,47 m; augstlēkšanā — 1. Lakstiņš 1,46 m, 2. Grīslītis 1,425 m., 3. Pavasars 1,37 m; lodes grūšanā — 1. I. Veldre 12,99 m, 2. O. Bērziņš 11,71 m, 3. Grīslītis 10,50 m; diska mešanā — 1. Bērziņš 33,01 m, 2. Pavasars 30,28 m, 3. Lakstiņš 24,68 m; šķēpa mešanā — 1. Bērziņš 34,90 m, 2. Pavasars 32,65 m, 3. Lakstiņš 32,05.

Sieviešu sacensībās V. Grīslīte lēca tālumā 3,22 m, grūda lodi 8,80 m un meta disku 23,60 m.

G. Grīslītis

TUVĀKAS TENISA SACĪKSTES KANADĀ

Kanadas baltiešu meistarsacīkstes tenisā notiks 23. un 24. augustā Riverdale Park laukumos Toronto. Sacensības paredzētas visās pārējā klasē un jauniešiem līdz 16 gadiem pa vecuma grupām. Izloze un spēļu sākums plkst. 9 rītā.

Toronto un apkārtnes latviešu meistarsacīkstes tenisā turpat notiks 6. un 7. septembrī. Sacensību sākums vispārējā klasē plkst. 9 rītā, bet jauniešiem līdz 16 gadiem plkst. 2 pēcpusdienā.

Kanadas latviešu meistarsacīkstes savukārt notiks 13. un 14. septembrī Lafontane Park tenisa laukumos Montrealā. Spēles paredzētas tikai vispārējā klasē.

Visās minētajās sacīkstēs vispārējā klasē paredzētas vīriešu un sieviešu vienspēlēs, vīriešu divspēle un jauktā divspēle, bet zēniem un meitenēm (dalīti) tikai vienspēles divās vecuma grupās — līdz 13 gadiem un no 13—16 gadiem. Tuvāku informāciju sniedz A. Mackars Toronto (tālr. 463—4902).

A. M.

SKAISTI VĀRDI . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

tūlīt arī izplēnēja gaisā, to ierakstīja arī protokolā, bet tas viss. Šādam protestam jēga būtu tikai tad, ja to iesniegtu ne tikai Pad. savienībai, bet paceltu arī Apvienotajās nācijās. Bet to jau „nedrīkst" darīt, jo varētu gadīties, ka Pad. savienība noskaišas un aiziet no Apvienotajām nācijām, tāpat kā savā laikā aizgāja no Tautu savienības, kad to nosodīja par uzbrukumu Somijai. Kā tad sapratīsies un sadarbosies ar Pad. savienību, kaut šī sadarbošanās parasti beidzas ar Maskavas untumu un prasību izpildīšanu?

Vismaz jāpriecājas, ka stāvokli reāli prata vērtēt demokratu Ņujorkas deputāts Dž. Hanlijs, kas nekaunējās drosmīgi atzīt, ka ar skaistiem vārdiem vien nepārraus ne dzelzs aizkaru, ne verdzības važas, aicinot kongresa locekļus nemitīgi atgādināt pasaulei, ka pār apspiestajām tautām nelegālā un nemorālā kārtā valda algādži. Piekrītot viņam, apspiestās tautas tomēr priecātos vairāk, ja kongresa locekļi neatgādinātu visai pasaulei vergu kārtā nospiesto stāvokli, bet galvenokārt — un to nemitīgi! — ASV prezidentam, ka miers pasaulē nav panākams uz apspiesto tautu lēses un ka katra saprašanās ar vergu turētāju Pad. savienību būs tikai īslaicīga — tik ilgi, cik ilgi tas būs vajadzīgs un izdevīgi Maskavai. Pad. savienības mērķis joprojām ir iznīcināt brīvību visā pasaulē, tātad arī ASV, tādēļ nekāda amerikāņu kārota saprašanās un sadarbošanās Maskavu no šī mērķa nenovirzīs. Briesmu novēršana no pašām ASV saistīta ar ilgstošu mieru pasaulē, bet tas iespējams vienīgi ar apspiedēja piespiešanu verdzinātajiem atdot brīvību. Izvairoties par šo jautājumu runāt un cenšoties tikai pēc īslaicīgiem „atrisinājumiem" tas nav panākams. Beidzot vajadzētu saprast, ka Pad. savienība jūt respektu vienīgi spēka priekšā. Ar izdabāšanu, ar izvairīšanos no problēmu kārtošanas, ar cerībām un sekmīgām sarunām un ar atkāpšanos visās frontes līnijās nav iespējams nodemonstrēt spēku, kuru Pad. savienība respektētu un beigās tā priekšā arī piekāptos.

Vestonā
IZĪRĒJAMS
3 istabu dzīvoklis
bezbērnu ģimenei.
Lūdz zvanīt Toronto
742-1663

Karš ar sarkano Ķīnu tikai laika jautājums?

Pekingas radio paziņojis par jaunām robežsadursmēm centrālajā Āzijā. Raidījumā apgalvots, ka sarkanarmijas daļas ar tankiem un bruņu mašīnām helikopteru aizsegā pārgājušas robežu Jamīnas tuvumā, Sinkiangas provinces rietumu sektorā, un apšaudījušas ķīniešu robežsargus, daudzus nogalinot un ievainojot. Padomju ziņu aģentūra Tass savukārt ziņoja, ka ķīniešu armijas daļas pārgājušas robežu un dziļi iespiedušās Pad. savienības territorijā.

Cīņas turpinājās sausajā un mežonīgajā robežapgabalā starp Kazachstānu un plašo Sinkiangas provinci, kuŗā ķīnieši izmēģina savus atomieročus. Maskava brīdinājusi, ka Pad. savienība gatava novērst katru jaunu ķīniešu iebrukumu. Sarkanarmijas laikraksts „Krasnaja Zvezda" raksta, ka krievi raidījuši kaujās kustīgās bruņu mašīnas, kad ķīnieši turpinājuši dziļāk iespiesties padomju territorijā.

Pēc Maskavas ziņām, padomju Kazachstānā, kuŗa ir galvenā sadursmju vieta, notiek rosīga gatavošanās plaša apmēra civillajai gaisa aizsardzībai, lai pasargātu civiliedzīvotājus no atomieročiem, kā arī pret ķīmisko, bakteriologisko vai citu masu iznīcināšanas ieroču uzbrukumiem. Maskavas lielās rūpes par reti apdzīvoto Kazachstānu izskaidrojamas ar to, ka tā ir viena no Pad. savienības lielākajām tāllidojumu un vidējo distanču stratēģisko raķešu izšaušanas vietām. Tāllidojumu raķetes domātas Rietumiem, bet vidējās — Ķīnai. Dabīgi, ka šī iemesla dēļ iespējamā karā ar ASV vai Ķīnu Kazachstāna kļūtu pirmais mērķis, lai vispirms iznīcinātu raķešu izšaušanas bazes.

Pēc Londonas diplomātu vērtējuma, Pad. savienība un sarkanā Ķīna gatavas lietot atomieročus. Maskava ārkārtīgi uzsver savu atomieroču pārākumu, bet ķīnieši savukārt pasvītrojuši, ka viņi atomkaŗam jau sen sagatavoti. Londona netic, ka karš ar Ķīnu varētu sākties drīzumā, bet pielaiž lokāla atomkaŗa iespējamību robežstrīda gadījumā. Pēc ziņām, kuŗas Londonā saņemtas no Tālajiem austrumiem, pastiprinoties Pad. savienības un sarkanās Ķīnas ideoloģiskajam kaŗam, abas puses var iedegties neapvaldītā azartā, kuŗa sekas varētu būt atomkaŗš.

Pekingas atomieroču potenciālis, saprotamā kārtā, pašreiz vairāk uztrauc Maskavu nekā Vašingtonu. Pekinga ar savām vidējo distanču raķetēm jau tagad spēj apšaudīt Maskavu. Tālidojumu raķetes Ķīnai būs gatavas tikai nākošajā gadā. Tādēļ ASV prezidents Niksons steidzina pretraķešu sistēmas iedzīvināšanu visdrīzākajā laikā, par spīti vairāku kongresa locekļu niknai pretestībai.

ITALIJĀ ATKAL JAUNA VALDĪBA

Italijas ministru prezidents Mariano Rumore izbeidzis mēnesi ilgo politisko krizi un sastādījis savu kristīgo demokratu mazākuma valdību ar abu savstarpēji naidīgo sociālistu partiju svētību. Līdzšinējā centrālistu un kreiso koalicijas valdības izira 5. jūlijā. Abas sociālistu partijas apsolījušas atbalstīt jauno valdību ar vairākuma nodrošināšanu parlamentā, kuŗā Rumores kristīgajiem demokratiem nav vajadzīgā kvoruma. Valsts prezidents Saragati jaunās valdības ministru sarakstu apstiprinājis. Šī ir jau 30. valdība Italijā kopš otra pasaules kaŗa beigām.

ASV GATAVAS RUNĀT AR SARKANO ĶĪNU

Sākoties prezidenta Niksona deklarētajam „sarunu laikmetam", ASV ārlietu ministrs Rodžers atkārtojis Vašingtonas vēlēšanos uzsākt sarunas ar sarkano Ķīnu, bet tūlīt arī piebildis, ka necer uz drīzu Pekingas atbildi. Rodžers to paskaidrojis žurnālistiem Hongkongā, kur uzkavējās īsu brīdi braucienā no Āzijas uz Austrāliju.

Pekinga nekādā veidā nav atsaukusies uz Vašingtonas rīcību, atvieglinot amerikāņu ceļošanu uz sarkano Ķīnu un atļaujot ASV pavalstniekiem iegādāties ierobežotos daudzumos ķīniešu izstrādājumus. Rodžers izteicies, ka sarunas ar Pekingu meklētas jau Niksona valdīšanas sākumā, taču ķīnieši nav izrādījuši nekādu interesi.

Pēdējo reizi ASV un Ķīnas pārstāvji tikušies šāgada janvārī Varšavā, bet kopš šī laika nekāda tieša diplomātiska kontakta vairs nav bijis.

Rietumvācijas kanclers Vašingtonā

Rietumvācijas kanclers Kīzingers 5. augustā ieradās Vašingtonā, lai sāktu sarunas ar prezidentu Niksonu par Austrumu un Rietumu attieksmēm, sadalīto Berlīni un citām Eiropas problēmām. Kīzingers jau sen bija gatavs tikties ar Niksonu, taču Vašingtona viņa apmeklējumu vairākas reizes atlika sakarā ar prezidenta ceļojumiem un citiem pienākumiem.

Ceļā uz Vašingtonu Kīzingers apstājās Ņujorkā, kur viņam sagaidīšanā vācu tautu meita nocionālajā tērpā pasniedza tradicionālo glāzi vīna. Ņujorkā Kīzingeram bija paredzēta tikšanās ar Apvienoto nāciju ģenerālsekretāru Utantu.

Divu dienu apspriedēs Vašingtonā Kizingers ar Niksonu pārrunāja sadalītās Vācijas problēmas, it sevišķi Berlīnes jautājumu, cerot, ka Pad. savienība izdarīs zināmu pretimnākšanu bijušās Vācijas galvaspilsētas lietā. Padomju ārlietu ministrs Gromiko, pretēji Bonnas skeptismam, jau 10. jūlijā bija netieši norādījis, ka Pad. savienība labprāt uzsāktu sarunas par sadalīto pilsētu. ASV, Anglija un Francija, kuŗas pēc 1945. gada Potsdamas vienošanās dalās atbildībā ar Pad. savienību par Berlīni, ir ieinteresētas sarunās ar savu otra pasaules kaŗa sabiedroto Pad. savienību, lai nodrošinātu ne vien netraucētu pieeju Berlīnei, bet arī brīvu satiksmi pašā pilsētā, kuŗa tagad ar mūri pārdalīta divās daļās.

Prezidents Niksons apliecināja Rietumvācijas kancleram, ka viņu neietekmēs Pad. savienības iebildumi pret centieniem uzlabot attiekšmes Austrumeiropā. Prezidents noraidīja t.s. Brežņeva doktrīnu, ar kuŗu Pad. savienība sev patvarīgi piešķir tiesības varmācīgi iejaukties Austrumeiropas valstu lietās, ja tās atsakās sekot Maskavas politikai.

Niksons informēja Rietumvācijas kancleru par savu Āzijas un Eiropas apmeklējumu, it sevišķi pasvītrojot silto uzņemšanu Rumānijā un rumāņu neliekuļoto sajūsmu.

© Francijas prezidents Pompidū nolēmis tuvākajos mēnešos apmeklēt Vašingtonu, lai tiktos ar prezidentu Niksonu, tādēļ viņa ārlietu ministrs Šūmans drīzumā ieradīsies ASV sagatavot šo Pompidū ceļojumu. Francija sevišķu interesi veltī Niksona Rumānijas apmeklējumam, jo arī Parīze iestājas par attieksmju uzlabošanu ar Austrumeiropu.

Republikāņu partijas stāja . . .

(Pārnesums no 5. lpp.)

to tieksme pēc brīvības zudusi.

Mūsu pienākums ir arī atgādināt, ka prezidents Niksons teicis: „Mēs nekad neaizmirsīsim tos miljonus cilvēku, kuŗi tiek turēti verdzībā aiz dzelzs priekškara. Viņu cīņa ir arī mūsu cīņa. Ja brīvība ir apdraudēta jebkādā citā pasaules vietā, tad tā ir apdraudēta arī. ASV." Tiesa, mums jābūt mazliet pacietīgiem, bet mēs esam uz īstā ceļa. Mēs zinām, ka prezidents Niksons nupat apmeklējis komūnistisko Rumāniju, kuŗa izrāda nenoliedzamas patstāvības tiekšmes. Tā ir laba zīme apspiesto tautu cīņas labā un ar tālejošu nozīmi, jo 1) ar to parādīta neapšaubāma interese par apspiestajām Austrumeiropas tautām; 2) ar to parādīts, ka ASV uzskata Rumāniju un pārējās nācijas par nacionāli tiesīgām un pastāvošām tautām; 3) Baltais nams atļāvis publicēt ļoti nozīmīgu deklarāciju, kuŗā burtiski teikts: „Mēs neuzskatām, ka mūsu pienākums ir konsultēt Pad. savienību pirms mēs dodamies vizītē uz kādām patstāvīgām valstīm."; 4) Ir zīmīgi, ka Niksons savai vizītei izvēlējies Rumāniju, kuŗai vēl nesen Pad. savienība draudēja ar okupāciju tādēļ, ka tā sāka iet pa ceļu, kuŗu neatbalsta Pad. savienība.

Tie ir zīmīgi fakti. Bet reizē jābrīdina, ka redzamas pārmaiņas nevar notikt īsā laikā, tādēļ apspiestās tautas nevar tūlīt atbrīvot. Tomēr mēs esam še, lai apliecinātu, ka strādājam brīvības atgūšanas labā visām tautām un ka ar mūsu visu vienotu un kopīgu darbu mēs šo brīvību arī izcīnīsim. Apspiestās tautas nav aizmirstas, to nākotnes labā tiek strādāts.

Nobeigumā gribas atgādināt, ka beidzot ASV ir prezidents, kuŗš ne tikai pārzina apspiesto tautu likteņus un jautājumus, bet nav arī aizmirsis mūsu pienākumu darboties apspiesto tautu brīvības virzienā.

Tiktāl Lašlo Paštora runa. Tās nozīmības izprašanai paskaidrojams, ka Lašlo Paštors kā ASV republikāņu partijas centrālkomitejas nacionālitāšu daļas vadītājs šādu runu nedrīkst teikt bez iepriekšējas partijas vadības piekrišanas. Ja nu runa ir teikta, tad piekrišana tai dota, un tas nozīmē, ka runā pausti partijas ieskati un centieni. Tie pieņemami arī latviešiem. Tas ievērojams, apzinoties, ka ar savu kopīgo darbu varam atrast veidu un panākt, lai šo cīņu par brīvību ne tikai atbalstītu, bet arī paātrinātu.

Voldemars Korsts

PADOMJU KUĢI ZVEJO, BET NEVIENAS ZIVS . . .

Kanadas rietumu piekrastē, Britu Kolumbijā, aizturēti Pad. savienības zvejas kuģi „German Titov" un „Kozachin", kuŗi zvejoja nepilnu 10 jūdžu attālumā no krasta, ar to pārkāpjot 12 jūdžu territoriālo ūdeņu noteikumu. Abi kuģi 5. augustā ievesti Viktorijas ostā, kur Kanadas ierēdņi uz tiem nav atraduši ne zivis, nedz svarus . . .

„German Titov" kapteini Morozovu un „Kozachin" kapteini Rolenko sodīja katru ar 2500 dol. naudas sodu, pēc tam abi zvejas nāšanas ieroču uzbrukumiem. Maskavas lielās rūpes par reti apdzīvoto Kazachstānu izskaidrojamas ar to, ka tā ir viena no Pad. savienības lielākajām tālli-dojumu un vidējo distanču stratēģisko raķešu izšaušanas vietām. Tālidojumu raķetes domātas Rietumiem, bet vidējās — Ķīnai. Dabīgi, ka šī iemesla dēļ iespējamā karā ar ASV vai Ķīnu Kazachstāna kļūtu pirmais mērķis, lai vispirms iznīcinātu raķešu izšaušanas bazes.

Pēc Londonas diplomātu vērtējuma, Pad. savienība un sarkanā Ķīna gatavas lietot atomieročus. Maskava ārkārtīgi uzsver savu atomieroču pārākumu, bet ķīnieši savukārt pasvītrojuši, ka viņi atomkaŗam jau sen sagatavoti. Londona netic, ka karš ar Ķīnu varētu sākties drīzumā, bet pielaiž lokāla atomkaŗa iespējamību robežstrīda gadījumā. Pēc ziņām, kuŗas Londonā saņemtas no Tālajiem austrumiem, pastiprinoties Pad. savienības un sarkanās Ķīnas ideoloģiskajam kaŗam, abas puses var iedegties neapvaldītā azartā, kuŗa sekas varētu būt atomkaŗš.

Pekingas atomieroču potenciālis, saprotamā kārtā, pašreiz vairāk uztrauc Maskavu nekā Vašingtonu. Pekinga ar savām vidējo distanču raķetēm jau tagad spēj apšaudīt Maskavu. Tālidojumu raķetes Ķīnai būs gatavas tikai nākošajā gadā. Tādēļ ASV prezidents Niksons steidzina pretraķešu sistēmas iedzīvināšanu visdrīzākajā laikā, par spīti vairāku kongresa locekļu niknai pretestībai.

Spēki un pretspēki Čechoslovakijas kauna dienā

Pēc ziņām līdz redakcijas slēgšanai, sakarā ar Čechoslovakijas okupācijas gadadienas „svētkiem" 20. un 21. augustā, padomju okupācijas spēki atradās trauksmes stāvoklī. Arī Čechoslovakijas armijas vienības, kuŗas gada laikā jau izveidotas pēc Maskavas parauga, bija gatavas salauzt jebkādu pretestību okupācijas varai vai naidīgu pretpadomju demonstrāciju. Čechu un slovaku „maskavotās" valdības jau aizvadītajā nedēļā savās deklarācijās apzīmēja iekšējo situāciju par „loti nopietnu" un aicināja iedzīvotājus atturēties no „sajukuma un pānikas".

Čechu deklarācijā bija paziņots, ka iekšlietu ministrs nepieciešamības gadījumā apsolījis armijas un milicijas palīdzību. Oficiālie Rietumu avoti Bonnā savukārt ziņoja par Pad. savienības un Austrumvācijas kaŗaspēka daļu kustībām Čechoslovakijas robežas tuvumā. Šajos „manevros" piedalās 20—22 padomju divīzijas vien. Austrumvācija savas armijas militāros vingrinājumus parasti organizē tikai septembrī vai oktobrī. Sarkanarmijas vienības pēdējās divās nedēļās atradās kustībā arī Polijas dienvidrietumos un Ukrainas rietumdaļā.

Jau kopš 6. augusta Prāgā atrodas padomju armijas politiskais vadītājs ģen. A. Jepiševs, lai pārrunātu ar čechu ģen. Bedrichu politisko noskaņojumu Čechoslovakijas armijā. Civilajā sektorā zināmus norādījumus saņēmuši arī Čechoslovakijas komūnistu partijas vadītājs Husaks un prezidents Svoboda, kuŗi nedēļu ilgās sarunās Krimā tikās ar Kremļa dižvīriem Brežņevu un Kosīginu. Kaut šo sarunu temats visumā nav zināms, novērotāji Prāgā uzskata, ka runāts par Čechoslovakijas iekšējo politisko stāvokli.

Čechoslovaku politiskā pagrīde skrejlapās aicinājusi pilsoņus 20. un 21. augustā nēsāt sēru zīmes un rīkot streikus pret okupāciju, kuŗa pirms gada iezīmēja beigu sākumu Dubčeka liberālizācijas programmai.

VAI BERLĪNES MŪRIS KRITĪS?

Lai kā Rietumi pūlētos uzlabot attieksmes ar Austrumiem, šķērslis tam joprojām ir Vācijas jautājums un it sevišķi sadalītā Berlīne. Rietumu uztverē zināmas cerības devusi Pad. savienības ārlietu ministra Gromiko 10. jūlija runa Maskavā, kuŗā nepārprotami paudās raizes par sarkanās Ķīnas aso nostāju un biežajiem uzbrukumiem Maskavas politikai kopš ziemas robežincidentiem pie Usuri upes Mandžūrijā un strīdiem par robežapgabalu piederību.

Gromiko licis nepārprotami saprast, ka tuvāku attieksmju izveidošana ar Rietumiem nav neiespējama, bet tai pašā laikā šim atmaigumam cauri bija jūtama Kremļa stūrgalvīgā politika, kuŗa ne par mata tiesu negrib atkāpties no otrā pasaules kaŗa ieguvumiem. Pad. savienība joprojām pastāv uz Rietumberlīnes atzīšanu par atsevišķu politisku vienību, bet ne Rietumvācijas sastāvdaļu, turpretim Austrumvāciju tā vēlas redzēt kā atsevišķu suverēnu valsti tās pašreizējās robežās. Rietumvācijas intereses savukārt ir diametriāli pretējas.

Pēc Gromiko paustā „atkušņa", kas neapšaubāmi radīts mākslīgi, lai uzvilinātu Rietumus uz Kremļa politikas slidenā ledus, Francijas, Anglijas un ASV sūtniecības Maskavā iesniegušas Pad. savienības ārlietu ministrijai savu valdību ierosinājumus Berlīnes un Vācijas jautājumos. Kaut to saturs nav vēl izpausts, tās tomēr liecina, ka Rietumi saprašanos ar Kremli meklē visiem iespējamiem līdzekļiem.

Rietumu diplomāti Maskavā cer, ka Kremlis būs pielaidīgāks sarunās par Eiropas „status quo" stāvokli un ka Pad. savienība garantēs brīvāku satiksmi ar Rietumberlīni. NATO valstis jau 11. aprīļa ziņojumā izteicās, ka Eiropas mieram un pašreizējā saspīlējuma mazināšanai ir svarīgi, lai sakaru iespējas ar Rietumberlīni atvieglinātu, jo kopš 1959. gada, kad tikās visu četru lielvalstu ārlietu ministri, līdzīga līmeņa sanāksmes nav notikušas, bet visas Berlīnes krizes kopš tā laika izkārtotas bez „četru lielo" oficiālas apspriešanās.

Par spīti visām rietumnieku pūlēm un cerībām, Berlīnes mūris joprojām turas.

„Te jums, puiši, ir pāris čeku, ja jūs šo saini atstāsit kaut kur uz mēness . . ."

Īrijā veidojas jauna „Vietnama"

Ziemeļīrijā visu aizvadīto ½ ceļās pret protestantiem morāgadu plosījās plaša apmēra ne- liski atbalstīja neatkarīgās Īrijas mieri, kuŗi koncentrējās divās katoļi, kuŗi 3000 galvu lielā pūlī lielākajās pilsētās — Londonde Dublinā prasīja pēc ieročiem cīrija un Belfastā, ar ielu cīņām, ņām ziemeļos. Tie apmētāja akdedzināšanu un t.s. Molotova mieņiem Anglijas sūtniecību, kakokteiļiem. Tikai iejaucoties bri- mēr policija pūli izklīdināja.

tu kaŗaspēka vienībām, kuŗas Ar pati Īrija, nemieriem atdasteigā pārsvieda uz Belfastu, lai lītajās ziemeļdaļas provincēs papastiprinātu vietējo nelielo an- stiprinoties, negribēja mierīgi noglu karalistes garnizonu, nemie- raudzīties notikumos pie savas ri svētdien jūtami saplaka pret republikas ziemeļu robežas. Īrikaŗavīru durkļiem un dzeloņstiepu- jas ārlietu ministrs Patriks Hilelu aizsprostiem. Laikraksti zob- rijs 17. augustā izlidoja uz Ņugalīgi piezīmēja, ka dumpinieki, jorku, lai Ziemeļīrijas krizes jausešas dienas izkaŗojuši „svēto tājumu paceltu Apvienoto nāciju kaŗu", septītajā nolēmuši atpūsdrošības padomē un prasītu ties. AN kaŗaspēka iejaukšanos. 18. Īrijas ziemeļdaļa, kuŗā sešas augustā Hilerijam bija paredzēgrāfistes pieslējušās britu kop- ta tikšanās ar Apvienoto nāciju valstij ar savu iekšēju pārvaldi, ģenerālsekretāru Utantu. bet sevišķi ārkārtējos gadījumos pakļāvušās Londonas autoritātei, Dublinas valdības galva Džeks atrodas protestantu ietekmē, bet Lincs līdztekus prasībai par Apkatoļi jūtas kā „apspiestā mino- vienoto nāciju spēku iejaukšaritāte". Tas bija iemesls nemitī- nos aicināja uz sarunām ar Angģām kildām ābu konfesiju piede- liju, lai izbeigtu Īrijas sadalīju- rīgo starpā. Ziemeļīrijas katoļus mu. Pēc Linča bridinājuma, ka viņa valdība vairs ilgāk nespēj vienaldzīgi noskatīties notikumos Ziemeļīrijā, novērota Īrijas militāro spēku virzīšanās uz valsts ziemeļu robežu. Dublinas valdība, atsaucoties uz valsts satversmi, pieprasa, ka tās pārvaldei paklaujama visa Īrija. Tā neatzīst Ziemeļīrijas sešu grāfistu atdalīšanos ar 1920. gada līgumu un iekļaušanos britu kopvalstī.

Anglijas premjērs Harolds Vilsons pārtraucis savu atvaļinājumu, lai tiktos ar Ziemeļīrijas valdības galvu Džēmu Cesteru—Klarku. Anglijas valdībai Ziemeļīrija visu laiku bijusi „karstais kartupelis". Premjērs Vilsons tomēr kavējies nosūtīt lielākus britu spēkus uz Ziemeļīriju, lai tur nodibinātu kārtību, uzskatot, ka iesūtīt kaŗaspēku kādā zemē vieglāk nekā vēlāk to izvākt.

Londonas valdība, acīm redzot, nevēlas sekot amerikāņu piemēram un ŗadīt jaunu „Vietnamu" Īrijā, kas līdzīgā kārtā sadalīta ziemeļu un dienvidu daļās, kuŗās berze tagad tiktāl pastiprinājusies, ka parādījušies jau pirmie dūmi, ar kritušajiem un ievainotajiem. Simtiem katoļticīgo bēgļu atstāj nemierīgo Ziemeļīriju un plūst uz neatkarīgo Īriju, nesot līdz niecīgās mantības paliekas, kuŗas vēl atlikušas pēc ugunsgrēkos izpostītajām dzīvesvietām.

SIKĀS ZIŅAS

© Rietumvācijas žurnāls „Der Spiegel" ziņo, ka starp mirušā britu ģenerāļa Franka Makfērlena (MacFarlane) dokumentiem atrasts republicēts manuskripts, kuŗā kādreizējais militārais atašejs Berlīnē raksta, ka viņš jau 1938. gadā ierosinājis atentātu pret Hitleru. Dokumenti pēc ģenerāļa nāves 1953. gadā nodoti kaŗa mūzejam Londonā. Ģenerālis esot piedāvājis atentātam savu Berlīnes dzīvokli, kas atradies tikai 100 soļu attālumā no stadiona, kuŗā Hitlers piepēmis rīkotās parādes. Slepkava būtu varējis ērti izmantot vannas istabas logu, lietojot karabīnu ar tālskati un klusinātāju. Anglijas valdība šim plānam tomēr neesot piekritusi. „Miljoniem cilvēku dzīvība būtu izglābta, bet demokratiskajās valstīs ir antipatija pret slepkavībām," ģenerālis rakstījis savā manuskriptā.

© Apollo-XI astronauti pēc 21 dienas izolācijas 10. augustā atstājuši savu karantēnas telpu. Ārsti izolācijas kamerā izdarīja pēdējo astronautu asins analizi, meklējot pēc „mēness dīgļiem", bet tādi ne reizes nav atrasti. Astronautu veselības stāvoklis atzīts par teicamu, bet pastāv bažas, ka viņi pēc „ilgās prombūtnes" tagad varētu aplipt ar „zemes dīgļiem". Karantēnu atstāja arī 20 citu personu, kuŗām bijusi tieša saskare ar mēness iežiem. Hjūstonā no karantēnas atbrīvotie astronauti tikās ar preses pārstāvjiem, tad devās uz „konfeti braucieniem" Ņujorkā un Čikagā, lai pēdīgi Losandželosā pusdienotu kopā ar prezidentu Niksonu. Pēc tam „mēness viŗi" uzsāka divu nedēļu atvaļinājumu, pēc kuŗa paredzēta 30 dienu ilga pasaules turneja.

© Francijas valdība 8. augustā pārsteidza pasauli ar paziņojumu par franka devalvāciju. Pēc jaunā kursa, amerikāņu dolars tagad maksā 5.50 līdzšinējo 4.94 franku vietā, bet angļu mārciņa 13,32 franku (11,89). Pēc franka devalvācijas angļi nobažījušies par savu mārciņu. Rietumvācijas valdība deklarējusi, ka savas markas vērtību nepaaugstinās un paturēs nemainītu.

© Pekinga vērsusi asus uzbrukumus pret ASV prezidentu Niksonu, pārmetot viņam „agresīvus centienus" Āzijas apmeklējumā. Sarkanās Ķīnas ziņu aģentūra apzīmējusi Niksona politiku par „sērgu" jaunas militāras alianses meklējumos pret Ķīnu, lai pārvērstu Filipīnas un Indonēziju par savām kolonijām.

© Tagad „karstā līnija" t.i. tieša telefona līnija savieno arī Bonnu ar Vašingtonu.